

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Č. j.: 2014/23221-411

**Věc: Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti
v roce 2013**

Obsah:

- I. Hlavní tendence ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti
- II. Zaměstnanost
- III. Nezaměstnanost
- IV. Politika zaměstnanosti
- V. Mezinárodní srovnání zaměstnanosti a nezaměstnanosti
- VI. Očekávání ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti

Duben 2014

Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2013

I. Hlavní tendence ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti	2
II. Zaměstnanost	7
1. Stav a vývoj zaměstnanosti	7
2. Struktura zaměstnanosti v sektorech, odvětvích a podle zaměstnání.....	14
3. Vzdělanostní struktura zaměstnanosti	16
4. Regionální zaměstnanost	18
5. Insolvence.....	22
III. Nezaměstnanost	25
1. Stav a vývoj nezaměstnanosti	25
2. Toky nezaměstnanosti	32
3. Struktura uchazečů o zaměstnání.....	34
4. Regionální nezaměstnanost	44
IV. Politika zaměstnanosti	48
1. Zaměření politiky zaměstnanosti.....	48
2. Výdaje na politiku zaměstnanosti.....	49
3. Aktivní politika zaměstnanosti realizovaná ÚP ČR.....	50
4. Plán ke zvýšení zaměstnanosti.....	58
5. Systém investičních pobídek	61
6. Projekty financované z prostředků Evropského sociálního fondu	62
V. Mezinárodní srovnání zaměstnanosti a nezaměstnanosti	76
VI. Očekávání ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti.....	83

Metodické poznámky
Seznam použitých zkratk

Přílohy

Zdroj dat: MPSV (pokud není uvedeno jinak)

I. Hlavní tendence ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti

- **V roce 2013** dosáhl podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil ČSÚ (VŠPS) průměrný **počet zaměstnaných** ve všech sférách národního hospodářství **4 937,1 tis. osob**. Jejich počet meziročně **vzrostl** absolutně **o 47,0 tis.**, v relativním vyjádření **o 1,0 %**. Podle výsledků za jednotlivá čtvrtletí představoval meziroční nárůst v 1. čtvrtletí 1,0 %, ve 2. čtvrtletí zrychlil na 1,3 %, ve 3. čtvrtletí zpomalil nárůst na 0,7 %, ve 4. čtvrtletí činil 0,8 %. Tento neobvyklý vývoj zaměstnanosti **v období poklesu ekonomiky souvisel především s nárůstem počtu pracujících na kratší pracovní dobu**.
- **Na zvýšení zaměstnanosti** se podílely ze dvou třetin **ženy**, jejich počet **se zvýšil** o 31,5 tis. **na 2 143,0 tis.**, počet zaměstnaných **mužů se zvýšil** o 15,5 tis. **na 2 794,0 tis.** **Zastoupení mužů** mezi zaměstnanými se **snížilo na 56,6 %** a **žen se zvýšilo na 43,4 %**.
- Zaměstnanost **v primárním sektoru** po dlouhodobém poklesu meziročně mírně **vzrostla** (o 0,5 tis.) **na 149,6 tis. osob**. **Podíl** tohoto sektoru na celkové zaměstnanosti se však **snížil na 3,0 %**.
- **V sekundárním sektoru** (průmysl a stavebnictví) **zaměstnanost meziročně poklesla** (o 12,3 tis.) **na 1 851,9 tis. osob**. **Podíl** tohoto sektoru **poklesl** o 0,6 p. b. **na 37,5 %**. **Na poklesu** se podílel především **průmysl**, kde se **snížil** počet zaměstnaných osob (o 7,7 tis.) **na 1 431,6 tis.**, **podíl průmyslu** na celkové zaměstnanosti **poklesl** (o 0,4 p. b.) **na 29,0 %**. Zaměstnanost ve **stavebnictví** **klesla** (o 4,7 tis.) **na 420,3 tis. osob**. **Podíl** stavebnictví na celkové zaměstnanosti se **snížil** (o 0,2 p. b.) **na 8,5 %**.
- Na celkovém nárůstu zaměstnanosti se podílel především **terciární sektor**, kde **zaměstnanost vzrostla** (o 58,9 tis.) **na 2 935,6 tis. osob**. **Podíl terciárního sektoru** na celkové zaměstnanosti **se tím zvýšil** (o 0,7 p. b.) **na 59,5 %**.
- Počet **zaměstnanců**, kteří tvoří **nejpočetnější skupinu zaměstnaných (82,1 %)**, výrazně vzrostl (o 65,7 tis.) **na 4 055,2 tis.**, **nárůst počtu mužů** (o 40,1 tis.) **byl výraznější než žen** (o 25,6 tis.).
- **Celkový počet podnikatelů** (včetně pomáhajících rodinných příslušníků) na rozdíl od předchozího roku **poklesl** (o 18,6 tis.) **na 881,9 tis.** **především**

poklesem kategorie **podnikatelů bez zaměstnanců** (o 37,7 tis.) na **669,1 tis.** Kategorie **pomáhajících rodinných příslušníků** vzrostla (o 18,6 tis.) na **46,8 tis.** (zejména žen o 13,0 tis.), nárůst kategorie **podnikatelů se zaměstnanci** byl **minimální**, a to (o 0,4 tis.) na **166,0 tis. osob.** Podíl **podnikatelů** včetně pomáhajících rodinných příslušníků na celkové zaměstnanosti tak meziročně poklesl o 0,5 p. b. na **17,9 %.**

- Vzrostl počet **zaměstnanců s pracovními úvazky na dobu neurčitou** (o 26,2 tis.) na **3 663,6 tis. osob**, větší byl však **nárůst počtu zaměstnanců na dobu určitou** včetně práce dočasné, příležitostní a sezónní a dalších časově omezených smluv, a to (o 39,2 tis.) na **390,8 tis.**
- Výrazně **vzrostl** (o 43,7 tis.) **počet osob pracujících na kratší pracovní dobu na 326,2 tis. osob**, zároveň se (na rozdíl od posledních dvou let) o něco zvýšil i **počet pracujících na plnou pracovní dobu** (o 3,5 tis.) na **4 610,8 tis.**
- **Největší** meziroční **nárůst zaměstnanosti** byl zaznamenán v **Jihomoravském** (o 18,7 tis.), **Ústeckém** (o 9,6 tis.) a **Zlínském kraji** (o 7,3 tis. osob). **Zaměstnanost meziročně poklesla v Olomouckém** (o 9,9 tis.) a **Královéhradeckém kraji** (o 0,8 tis. osob).
- S absolutním nárůstem zaměstnanosti **rostla i míra zaměstnanosti (MZ)** Celková MZ osob ve věku **15+** se **zvýšila** (o 0,7 p. b.) na **55,2 %**, osob ve věku **15 – 64 let** (o 1,2 p. b.) na **67,7 %.**
- MZ obyvatelstva **ve věku 20 - 64 let** se meziročně zvýšila o 1,0 p. b. na **72,5 %**, MZ **žen** ve stejném věku vzrostla o 1,3 p. b. na **63,8 %**. Na přiblížení se národním cílům strategie zaměstnanosti Evropa 2020 (zvýšení celkové míry zaměstnanosti ve věkové skupině 20 – 64 let na 75 %, zvýšení MZ žen v této věkové skupině na 65 % a MZ starších pracovníků (55 – 64 let) na 55 %) se podílel především nárůst zaměstnanosti ve věkové skupině **55 – 64 let**, jejíž **míra zaměstnanosti vzrostla** o 2,2 p. b. na **51,6 %.**
- **Počet ekonomicky aktivních osob** (EAO), tj. zaměstnaných a nezaměstnaných se zvýšil **o 49,1 tis.** na **5 306,0 tis.** I přes nepříznivý vývoj ekonomiky se na trhu práce se projevil zejména **nárůstem zaměstnaných o 47,0 tis.**, nárůst počtu nezaměstnaných (podle VŠPS) byl pouze mírný.
- Zvýšení počtu EAO se na celkové **míře ekonomické aktivity (MEA) obyvatel**

starších 15 let projevili jejím **zvýšením o 0,7 p. b. na 59,3 %**. MEA ve věkové kategorii **15 – 64 let** meziročně **vzrostla** (o 1,3 p. b.) **na 72,9 %**. Na **77,8 %** (o 1,1 p. b.) se zvýšila MEA u osob ve věku **20 – 64 let**.

- **Obecná míra nezaměstnanosti** (podle výsledků VŠPS – metodika ILO) v roce 2013 dosáhla 7,0 % a meziročně se nezměnila. Počet nezaměstnaných meziročně vzrostl o 2,0 tis.
- **Průměrný podíl nezaměstnaných osob**, tj. počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let k obyvatelstvu stejného věku (který počínaje lednem 2013 nahradil míru registrované nezaměstnanosti) **za rok 2013 meziročně vzrostl** z 6,8 % **na 7,7 %**. K **31. 12. 2013 se zvýšil** na hodnotu **8,2 %** a proti prosinci 2012 byl **vyšší o 0,8 p. b.**
- **Průměrný počet** uchazečů o zaměstnání v hodnoceném období **vzrostl** o 60,0 tis. **na 564,4 tis., na konci roku jich bylo evidováno 596,8 tis.**, o 51,5 tis. více než před rokem.
- **Počty nahlášených volných pracovních míst se** v 1. pololetí 2013, podobně jako v roce 2012, mírně zvyšovaly, ve 2. pololetí byl jejich **pokles** ve srovnání s předchozím rokem mírnější. Na konci **prosince 2013** tak jejich počet dosáhl **35,2 tis.** a byl o 0,3 tis. meziročně vyšší.
- Meziroční nárůst počtu volných pracovních míst byl proti nárůstu počtu uchazečů o zaměstnání pouze minimální, důsledkem bylo **zvýšení počtu uchazečů o zaměstnání připadajících na 1 nahlášené volné pracovní místo**. V **prosinci 2013 se meziročně zvýšil** z 15,6 **na 17,0**, **průměrná hodnota** tohoto ukazatele **za rok 2013 meziročně vzrostla** z 12,6 **na 14,5**.
- **Podporu v nezaměstnanosti (PvN)** k **31. 12. 2013 pobíralo 120,0 tis. uchazečů** o zaměstnání, tj. o 12,1 tis. více než před rokem. **Průměrný počet uchazečů o zaměstnání s nárokem na PvN v roce 2013 meziročně vzrostl** o 13,4 tis. **na 117,9 tis.**
- **Podíl uchazečů o zaměstnání s PvN k 31. prosinci 2013 vzrostl na 20,1 %** celkového počtu uchazečů o zaměstnání (k 31. 12. 2012 činil 19,8 %) a **průměrný podíl za celý rok představoval 20,9 %** (v roce 2012 20,7 %).

- Výdaje ze státního rozpočtu (SR) související s výplatou podpor v nezaměstnanosti v roce 2013 dosáhly **9 674 752 tis. Kč** a byly ve srovnání s výdaji v roce 2012 (8 759 749 tis. Kč) **o 915 003 tis. Kč, tj. o 10,4 % vyšší.**
- **K 31. 12. 2013** bylo v evidenci ÚP **62,8 tis.** uchazečů o zaměstnání – **osob se zdravotním postižením (OZP)**, tj. o 0,8 tis. **více** než před rokem. **Podíl OZP** na celkovém počtu nezaměstnaných se však na konci prosince 2013 meziročně **snížil** o 0,9 p. b., z 11,4 % **na 10,5 %.**
- **Počet** uchazečů o zaměstnání **starších 50 let** se na konci roku meziročně **zvýšil** celkem o 17,5 tis. **na 162,1 tis. osob., nejvíce** ve věku **55 - 59 let** (o 7,1 tis.) **a 60 – 64 let** (o 6,4 tis.). Jejich **podíl** na celkovém počtu uchazečů se zvýšil o 0,7 p. b. na **27,2 %.**
- Mezinárodně sledovaná věková kategorie uchazečů **do 25 let** zaznamenala pouze minimální nárůst, k 31. 12. 2013 jich bylo evidováno **100,0 tis.**, což je o **1,3 tis. více** než před rokem. **Podíl** uchazečů **do 25 let** na celkovém počtu nezaměstnaných dosáhl **16,8 %** a byl ve srovnání s koncem roku 2012 **nižší o 1,3 p.b.**
- Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání v mladších věkových kategoriích ovlivňují především **absolventi škol** všech stupňů vzdělání **a mladiství** po ukončení základní školy. K **31. 12. 2013** jich bylo evidováno **39,5 tis.**, což je **o 3,4 tis. více** než před rokem. **Jejich podíl** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání se však meziročně nezměnil **a činil na 6,6 %.**
- **Průměrný počet** evidovaných **žen v roce 2013** dosáhl **277,4 tis.**, o 23,0 tis. více než v roce 2012. **Mužů** bylo evidováno v průměru **287,1 tis.**, o 37,1 tis. meziročně více. Průměrný **podíl žen** na celkovém počtu registrovaných nezaměstnaných **poklesl na 49,1 %** (v roce 2012 – 50,4 %).
- **Počet uchazečů** o zaměstnání evidovaných **déle než 12 měsíců** se k **31. 12. 2013** meziročně **zvýšil** o 44,8 tis. **na 237,0 tis.**, jejich podíl na celkové nezaměstnanosti se **zvýšil** z 35,3 % **na 39,7 %** (o 4,4 p. b.).
- K 31. 12. 2013 byl zaznamenán meziroční **nárůst** uchazečů o zaměstnání **ve všech kategoriích vzdělání, především** v početně větších kategoriích uchazečů **s vyučením** (o 17,3 tis.), **se středoškolským vzděláním s maturitou**

(o 11,0 tis.) a se **základním vzděláním** (o 14,3 tis.). Relativně největší nárůst byl patrný v početně menších kategoriích uchazečů o zaměstnání s vyšším a vysokoškolským vzděláním (nárůst o 16,3 %, resp. 17,5 %).

- **Nejpočetnějšími** skupinami uchazečů o zaměstnání stále zůstávají **vyučení** a uchazeči **se základním vzděláním** (240,9 tis., resp. 161,3 tis. osob), kteří tvoří na celkové nezaměstnanosti 40,4 %, resp. 27,0 %.
- **Podíl nezaměstnaných osob** vyšší než celorepublikový průměr (8,2 %) byl k 31. 12. 2013 zaznamenán v polovině krajů. Nejvyšší byl v **Ústeckém** (11,5 %), **Moravskoslezském** (10,5 %), **Olomouckém** (9,8 %) a **Karlovarském kraji** (9,3 %).
- **Počet uchazečů** o zaměstnání **nejvíce vzrostl v Moravskoslezském kraji** (o 8 877 osob), v **Hl. m. Praze** (o 8 151 osob) a **Středočeském kraji** (o 7 230 osob), relativně nejvíce vzrostl v **Hl. m. Praze** (o 22,2 %), **Středočeském** (o 13,3 %) a **Moravskoslezském kraji** (o 10,9 %).

II. Zaměstnanost

1. Stav a vývoj zaměstnanosti

Část II.1 až II.3 je zpracována na základě údajů z Výběrových šetření pracovních sil (VŠPS - ČSÚ)¹. Hodnoty za rok 2012 a 2013 jsou spočteny jako průměry jednotlivých čtvrtletí. Všechny údaje z výběrového souboru VŠPS jsou převažovány na věkovou strukturu obyvatelstva podle demografické statistiky.

Ekonomická aktivita obyvatel ČR ve věku 15 a více let tab. č. 1

	2012			2013			rozdíl 2013 - 2012			Index
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	13/12
	v tis.			v tis.			v tis.			(%)
Populace 15+ celkem	8964,6	4368,0	4596,6	8951,5	4362,1	4589,4	-13,1	-5,9	-7,2	99,9
z toho: 15 – 64 let	7228,5	3660,0	3568,5	7154,0	3623,9	3530,1	-74,5	-36,0	-38,4	99,0
20 – 64 let	6702,9	3390,4	3312,5	6659,1	3370,2	3288,9	-43,8	-20,2	-23,5	99,3
Ekonomicky aktivní celkem (zam.+nezam.)	5256,9	2956,7	2300,2	5306,0	2969,3	2336,7	49,1	12,6	36,4	100,9
z toho: 15 – 64 let	5174,8	2908,7	2266,2	5213,4	2916,8	2296,6	38,6	8,1	30,5	100,7
20 – 64 let	5140,0	2886,7	2253,2	5184,0	2898,9	2285,1	44,1	12,2	31,9	100,9
55 - 64 let	775,0	457,7	317,3	796,3	465,0	331,3	21,3	7,2	14,0	102,7
Zaměstnaní v NH	4890,1	2778,6	2111,5	4937,1	2794,0	2143,0	47,0	15,5	31,5	101,0
z toho: 15 – 64 let	4810,3	2731,7	2078,6	4845,9	2742,1	2103,8	35,6	10,4	25,2	100,7
20 – 64 let	4791,7	2720,4	2071,3	4829,2	2731,4	2097,8	37,5	11,0	26,5	100,8
55 - 64 let	729,8	431,5	298,3	750,0	439,8	310,2	20,2	8,3	11,9	102,8
Nezaměstnaní	366,9	178,2	188,7	368,9	175,3	193,6	2,0	-2,9	4,9	100,6
z toho: 15 – 64 let	364,5	176,9	187,6	367,5	174,7	192,9	3,0	-2,2	5,3	100,8
20 – 64 let	348,3	166,3	182,0	354,9	167,5	187,3	6,6	1,2	5,4	101,9
55 - 64 let	45,2	26,2	18,9	46,3	25,2	21,1	1,1	-1,0	2,1	102,4
Ekonomicky neaktivní	3707,6	1411,3	2296,4	3645,4	1392,7	2252,7	-62,2	-18,5	-43,7	98,3
z toho: 15 – 64 let	2053,7	751,3	1302,4	1940,6	707,2	1233,4	-113,1	-44,1	-68,9	94,5
20 – 64 let	1562,9	503,7	1059,2	1475,1	471,2	1003,8	-87,8	-32,5	-55,4	94,4
55 - 64 let	703,2	257,1	446,1	656,5	238,6	417,8	-46,7	-18,4	-28,3	93,4
důchodci v předčasném důchodu	51,9	27,4	24,5	38,1	19,6	18,5	-13,7	-7,7	-6,0	73,5
důchodci v řádném důchodu	2177,7	823,4	1354,2	2202,1	840,1	1362,1	24,5	16,6	7,9	101,1
invalidní důchodci	241,7	125,7	116,0	228,3	117,3	111,1	-13,4	-8,5	-4,9	94,4
připravují se v učilišti	71,3	46,4	24,8	68,9	46,0	22,9	-2,3	-0,4	-1,9	96,7
stud.střed.školu (vč.vyuč. s mat.)	354,6	173,5	181,1	335,9	163,7	172,2	-18,6	-9,8	-8,9	94,7
studují vysokou školu (vč. VOŠ)	349,5	154,1	195,4	327,8	143,4	184,3	-21,7	-10,6	-11,1	93,8

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

¹ Některé údaje nemusí odpovídat hodnotám obdobných ukazatelů z jiných statistických zdrojů. Např. údaje o ekonomicky neaktivních přesně nekorespondují s údaji podle statistiky MŠMT, resp. MPSV – ČSSZ zejména proto, že žáci, studenti nebo důchodci, kteří v referenčním týdnu splňovali kritérium pro zařazení mezi osoby v zaměstnání nebo nezaměstnané, nejsou vykazováni jako ekonomicky neaktivní (viz Metodické poznámky).

Poznámka: Případné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od celkového počtu souvisejí se zaokrouhlováním hodnot na jedno desetinné místo.

V roce 2013 **počet obyvatel starších 15 let meziročně** sice **poklesl** pouze **mírně**, a to **o 13,1 tis.** (o 0,1 %) **na 8 951,5 tis.**, ale **ve věkové skupině 15 – 64 let**, rozhodující pro zaměstnanost, **poklesl o 74,5 tis. na 7 154,0 tis.** Z podrobnějšího rozboru jednotlivých věkových skupin vyplývá, že **pokles** byl zaznamenán především v mladších věkových skupinách **15 až 39 let** - celkem o 79,1 tis. (především ve věku 15 – 19 let a 30 – 34 let, kde pokles činil 30,7 tis., resp. 34,9 tis., ale počet obyvatel ve věku 35 až 39 let zahrnující část silné populační vlny ze 70. let minulého století o 8,1 tis. vzrostl). Počet obyvatel **poklesl** i ve skupině **55 až 64 let** - celkem o 25,4 tis. Pokles v kategorii 55 – 64 let a nárůst počtu obyvatel ve věku **65+ let** (o 66,8 tis.) je důsledkem postupného přesunu silné poválečné vlny do této kategorie, a také prodlužující se délky života.

Věková struktura obyvatelstva 15+ (v tis.)

tab. č. 2

věkové skupiny	2012			2013			rozdíl 2013 – 2012			Index 13/12 (%)
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	
15 - 24	1192,2	610,1	582,1	1148,3	587,4	561,0	-43,8	-22,7	-21,1	96,3
25 - 39	2475,4	1273,8	1201,6	2440,1	1254,7	1185,4	-35,3	-19,2	-16,1	98,6
40 - 54	2082,8	1061,2	1021,5	2112,8	1078,3	1034,6	30,1	17,0	13,0	101,4
55 - 64	1478,2	714,8	763,4	1452,8	703,6	749,1	-25,4	-11,2	-14,2	98,3
65+	1736,1	708,0	1028,1	1797,4	738,1	1059,3	61,4	30,1	31,2	103,5
15+	8964,6	4368,0	4596,6	8951,5	4362,1	4589,4	-13,1	-5,9	-7,2	99,9
15 - 64	7228,5	3660,0	3568,5	7154,0	3623,9	3530,1	-74,5	-36,0	-38,4	99,0
20 - 64	6702,9	3390,4	3312,5	6659,1	3370,2	3288,9	-43,8	-20,2	-23,5	99,3

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Výrazně vzrostl počet ekonomicky aktivních osob (EAO), tj. souhrn zaměstnaných a nezaměstnaných. Jejich počet se zvýšil **o 49,1 tis. na 5 306,0 tis.**, na jejich nárůstu se podílely především ženy (nárůst o 36,4 tis., počet ekonomicky aktivních mužů se zvýšil o 12,6 tis.). I přes nepříznivý vývoj ekonomiky se na trhu práce se projevil zejména **nárůstem zaměstnaných o 47,0 tis.**, nárůst počtu nezaměstnaných byl pouze mírný (o 2,0 tis.). K nárůstu zaměstnanosti ale i nezaměstnanosti přispěly **především ženy**.

Celkový **počet ekonomicky neaktivních poklesl o 62,2 tis. na 3 645,4 tis.** (počet mužů se snížil o 18,5 tis., počet žen o 43,7 tis.), ve věkové kategorii 65+ jejich počet vzrostl (o 51,4 tis., to je však o 10,0 tis. méně než celkový pokles počtu obyvatel tohoto věku). Vývoj počtu ekonomicky neaktivních v produktivním věku

odpovídal vývoji obyvatelstva, počty v jednotlivých věkových kategoriích (s výjimkou mírného nárůstu ve věku 35 – 44 let o 4,7 tis.) poklesly. V uvedené skupině vzrostl (především v souvislosti s péčí o děti) počet ekonomicky neaktivních žen (o 6,7 tis.). Pokles v nejmladších věkových skupinách produktivního věku do 29 let se projevil v kategorii osob **připravujících se na povolání** (o 48,1 tis.), pokles ekonomicky neaktivních ve věkové skupině 55 – 64 let (o 46,7 tis.) souvisí s prodlužující se věkovou hranicí odchodu do důchodu. **V kategorii připravujících se na povolání se nejvíce snížily počty ekonomicky neaktivních studujících vysokou školu (o 21,7 tis.).** Mezi studujícími na středních a vysokých školách stále převažují dívky (51,3 %, resp. 56,2 %), v učilištích je více chlapců (66,7 %). V kategorii neaktivních **důchodců** vzrostl počet řádných starobních důchodců o 24,5 tis., počet předčasných důchodců poklesl o 13,7 tis. a invalidních důchodců o 13,4 tis. (nárůst počtu řádných starobních důchodců a pokles invalidních částečně souvisí s automatickým přerazením invalidního důchodu na starobní při dosažení 65 let).

Zvýšení počtu EAO se na celkové **míře ekonomické aktivity (MEA) obyvatel starších 15 let** projevil jejím **zvýšením o 0,7 p. b. na 59,3 %**. MEA ve věkové kategorii **15 – 64 let** meziročně **vzrostla (o 1,3 p. b.) na 72,9 %**. Na **77,8 % (o 1,1 p. b.)** se zvýšila MEA u osob ve věku **20 – 64 let**.

Míra ekonomické aktivity podle věku (v %)

tab. č. 3

věkové skupiny	2012			2013		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
15-24	31,3	36,4	25,9	31,5	36,8	26,1
25-39	83,8	95,4	71,6	84,9	95,8	73,4
40-54	93,7	95,6	91,8	93,9	95,9	91,7
55-64	52,4	64,0	41,6	54,8	66,1	44,2
15+	58,6	67,7	50,0	59,3	68,1	50,9
15 - 64	71,6	79,5	63,5	72,9	80,5	65,1
20 - 64	76,7	85,1	68,0	77,8	86,0	69,5

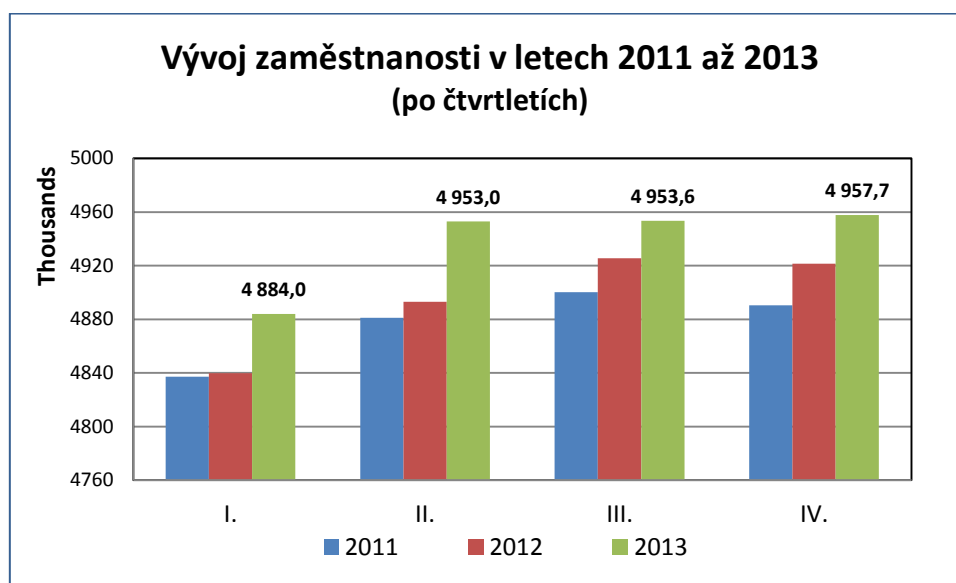
Zdroj: ČSÚ – VŠPS

MEA vzrostla ve všech v tabulce uvedených **věkových skupinách a u obou pohlaví, nejvíce (o 2,4 p. b.) ve věku 55 - 64 let**. Výjimkou je minimální pokles MEA u žen ve věku 40 – 54 let o 0,1 p. b.

MEA vyšší než 90 % dosáhli **muži** ve věkové kategorii **25 - 54 let** a **ženy** ve věkové kategorii **40 - 54 let**. **Rozdíl mezi celkovou mírou ekonomické aktivity mužů (68,1 %) a žen (50,9 %) se meziročně snížil** (ze 17,7 p. b. na 17,2 p. b.).

Průměrný **počet zaměstnaných** ve všech sférách národního hospodářství **v roce 2013 dosáhl 4 937,1 tis. osob**. Jejich počet meziročně **vzrostl** absolutně **o 47,0 tis.**, v relativním vyjádření **o 1,0 %**.

graf č. 1

Podle výsledků za jednotlivá čtvrtletí 2013 představoval meziroční nárůst v 1. čtvrtletí 1,0 %, ve 2. čtvrtletí zrychlil na 1,3 %. Ve druhé polovině roku byl meziroční nárůst pomalejší, ve 3. čtvrtletí se snížil na 0,7 % a ve 4. čtvrtletí představoval 0,8 %. V období poklesu ekonomiky tento neobvyklý nárůst zaměstnanosti souvisel s menším počtem odpracovaných hodin, resp. větším počtem pracujících na kratší dobu (viz dále).

Vývoj zaměstnanosti z hlediska její věkové struktury byl na jedné straně **ovlivněn vývojem obyvatelstva**, což je patrné z **poklesu** zaměstnanosti zejména ve věkové skupině **15 – 39 let** (poklesem ve skupině 15 – 24 let o 6,5 tis. a 30 - 34 let o 22,5 tis.). Nárůst **ve věkové skupině 55 – 64 souvisí s delším setrváním v zaměstnání** v souvislosti s prodlužující se věkovou hranicí pro odchod do důchodu (u mužů byl patrný nárůst zaměstnanosti především ve věku 60 – 64 let

o 10,6 tis., u žen ve věku 55 – 59 let o 5,5 tis., ale také 60 – 64 let o 6,4 tis.). Nárůst zaměstnanosti ve věku 65+ ovlivnili i pracující důchodci².

Věková struktura zaměstnaných (v tis.)

tab. č. 4

věkové skupiny	2012			2013			rozdíl 2013 - 2012			Index 13/12 (%)
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	
celkem	4 890,1	2 778,6	2 111,5	4 937,1	2 794,0	2 143,0	47,0	15,5	31,5	101,0
15 - 24	300,0	177,9	122,1	293,5	175,8	117,8	-6,5	-2,1	-4,4	97,8
25 - 39	1 934,0	1 151,5	782,5	1 925,3	1 137,0	788,3	-8,7	-14,4	5,7	99,5
40 - 54	1 846,4	970,9	875,6	1 877,1	989,5	887,5	30,6	18,7	12,0	101,7
55 - 64	729,8	431,5	298,3	750,0	439,8	310,2	20,2	8,3	11,9	102,8
65+	79,7	46,8	32,9	91,2	52,0	39,2	11,5	5,1	6,3	114,4
15 - 64	4 810,3	2 731,7	2 078,6	4 845,9	2 742,1	2 103,8	35,6	10,4	25,2	100,7
20 - 64	4 791,7	2 720,4	2 071,3	4 829,2	2 731,4	2 097,8	37,5	11,0	26,5	100,8

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Na zvýšení zaměstnanosti se v roce 2013 podílely ze dvou třetin ženy, jejich počet se zvýšil o 31,5 tis. na 2 143,0 tis., počet zaměstnaných mužů se zvýšil o 15,5 tis. na 2 794,0 tis. V důsledku toho se zastoupení mužů mezi zaměstnanými snížilo (z 56,8 %) na 56,6 % a žen zvýšilo (z 43,2 %) na 43,4 %³.

Zaměstnaní představovali 55,2 % obyvatel ČR starších 15 let, což znamená meziroční nárůst podílu o 0,7 p. b. Podíl zaměstnaných mužů se zvýšil (o 0,5 p. b.) na 64,1 % a podíl zaměstnaných žen (o 0,8 p. b.) na 46,7 %.

Souběžně s absolutním nárůstem zaměstnanosti rostla i míra zaměstnanosti (MZ). Celková MZ osob ve věku 15+ se zvýšila (o 0,7 p. b.) na 55,2 %, osob ve věku 15 – 64 let (o 1,2 p. b.) na 67,7 %.

V návaznosti na hlavní cíle Strategie Evropa 2020 (která nahradila Lisabonskou strategii) si ČR stanovila do roku 2020 dosažení těchto národních cílů: zvýšení celkové míry zaměstnanosti ve věkové skupině 20 – 64 let na 75 %, zvýšení MZ žen v této věkové skupině na 65 % a MZ starších pracovníků (55 – 64 let) na 55 %.

MZ obyvatelstva ve věku 20 - 64 let se v roce 2013 meziročně zvýšila o 1,0 p. b. na 72,5 %, výrazněji se ke stanoveným cílům přiblížila MZ žen ve stejném věku, která vzrostla o 1,3 p. b. na 63,8 % (MZ mužů v tomto věku vzrostla o 0,8 p. b.

² I přes zvyšující se věk odchodu do starobního důchodu pozvolna narůstá počet pracujících starobních důchodců. Podle závěrů z tiskové konference ČSÚ „Seniori v ČR“ z října 2013 v první polovině roku 2013 pracovalo 145 tisíc starobních důchodců, tj. 11,5 % z celkového počtu 1 262 tisíc seniorů v důchodovém věku do 70 let. Roste zájem o práci na částečné úvazky

³ Podrobnější údaje o struktuře zaměstnaných mužů a žen jsou v příloze č. 4

na 81,0 %). Na postupném naplňování stanovených cílů se podílela především věková skupina **55 – 64 let**, jejíž MZ **vzrostla o 2,2 p. b. na 51,6 %**. V rámci této skupiny v souvislosti s prodlužující se hranicí pro odchod do důchodu nejrychleji rostla MZ u osob ve věku 60 – 64 let (celkem o 2,6 p. b., u mužů o 3,4 p. b. a žen o 1,9 p. b.), u žen byl vysoký nárůst MZ zejména ve věku 55 – 59 let (3,2 p. b.).

Poslední dostupné údaje o míře zaměstnanosti za členské státy EU podle údajů EUROSTATu jsou uvedeny v části V. Mezinárodní srovnání.

Míra zaměstnanosti podle věku (v %)

tab. č. 5

věkové skupiny	2012			2013		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
15 - 24	25,2	29,2	21,0	25,6	29,9	21,0
25 - 39	78,1	90,4	65,1	78,9	90,6	66,5
40 - 54	88,7	91,5	85,7	88,8	91,8	85,8
55 - 64	49,4	60,4	39,1	51,6	62,5	41,4
15+	54,5	63,6	45,9	55,2	64,1	46,7
15 - 64	66,5	74,6	58,2	67,7	75,7	59,6
20 - 64	71,5	80,2	62,5	72,5	81,0	63,8

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Míra zaměstnanosti vzrostla ve všech v tabulce uvedených věkových skupinách a u obou pohlaví, kromě nejvyšší věkové kategorie 55 – 64 let pak nejvíce u žen ve věku 25 – 39 let (o 1,4 p. b.) a u mužů 15 – 24 let (o 0,7 p. b.).

Podobně jako v letech 2011 a 2012 pokračoval mírný **nárůst počtu osob pracujících na dobu neurčitou** (zaměstnanců s pracovními úvazky na dobu neurčitou nebo jako podnikatel), v roce 2013 se jejich počet zvýšil (o 7,8 tis.) na **4 546,3 tis. osob** (počet mužů se snížil o 1,2 tis., počet žen se zvýšil o 9,1 tis.). Stejně jako v předchozích dvou letech meziročně mírně **vzrostl** počet pracujících **na plnou pracovní dobu**, a to o 3,5 tis. na **4 610,8 tis. osob** (a to díky nárůstu počtu mužů o 5,9 tis., počet žen se snížil o 2,4 tis.). Výrazný však byl **nárůst počtu osob pracujících na dobu určitou** včetně práce dočasné, příležitostní a sezónní a dalších časově omezených smluv, zvýšil se (o 39,2 tis.) na **390,8 tis.** (především žen o 22,5 tis., mužů o 16,8 tis.). Vývoj zaměstnanosti nejvýrazněji ovlivnil **nárůst počtu osob pracujících na kratší pracovní dobu**, který **vzrostl** (o 43,7 tis.) na **326,2 tis. osob** (u žen o 34,0 tis., u mužů o 9,6 tis.). Podle propočtu ČSÚ došlo k meziročnímu nárůstu pracujících důchodců o 7,4 tis., i když celkový počet neaktivních důchodců poklesl o 2,6 tis. (viz tab. č. 1 na str. 8).

Počty zaměstnaných ve vybraných skupinách

tab. č. 6

	2012		2013		rozdíl 13-12 (tis.)	index 13/12 (%)
	v tis.	%	v tis.	%		
Zaměstnaní – celkem	4 890,1	100,0	4 937,1	100,0	47,0	101,0
z toho:						
- mající druhé (další) zaměstnání	105,3	2,2	110,6	2,2	5,3	105,0
- úvazek na dobu neurčitou nebo jako podnikatel	4 538,5	92,8	4 546,3	92,1	7,8	100,2
- úvazek na dobu určitou	351,5	7,2	390,8	7,9	39,2	111,2
- na plnou pracovní dobu	4 607,4	94,2	4 610,8	93,4	3,5	100,1
- na kratší pracovní dobu	282,5	5,8	326,2	6,6	43,7	115,5

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

Jako **podzaměstnaní** (jimiž jsou podle metodiky ILO všechny osoby, které pracují ve svém hlavním zaměstnání na částečný úvazek nebo méně než 40 hodin týdně, přejí si pracovat vyšší počet hodin než ve stávajících zaměstnáních a jsou schopny vykonávat větší počet hodin) bylo klasifikováno **70,8 tis. osob**, tj. **o 11,7 tis. více** než v roce 2012. Počet podzaměstnaných **mužů** vzrostl o 1,2 tis., počet podzaměstnaných **žen** o 10,5 tis.

Počet **zaměstnanců**, kteří tvoří **nejpočetnější skupinu zaměstnaných**, a to **82,1 %**, na rozdíl od roku 2012 výrazně vzrostl (o 65,7 tis.) na **4 055,2 tis.**, **nárůst počtu mužů** (o 40,1 tis. na 2 201,9 tis.) **byl výraznější než žen** (o 25,6 tis. na 1 853,3 tis.).

Počty zaměstnaných podle postavení v hlavním zaměstnání

tab. č. 7

	2012		2013		rozdíl 13-12 (tis.)	index 13/12 (%)
	v tis.	%	v tis.	%		
C e l k e m	4 890,1	100,0	4 937,1	100,0	47,0	101,0
z toho:						
zaměstnanci	3 989,5	81,6	4 055,2	82,1	65,7	101,6
podnikatelé bez zaměstnanců	706,8	14,5	669,1	13,6	-37,7	94,7
podnikatelé se zaměstnanci	165,6	3,4	166,0	3,4	0,4	100,3
pomáhající rodinní příslušníci	28,1	0,6	46,8	0,9	18,6	166,2

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Zatímco v roce 2012 díky podnikatelům bez zaměstnanců **celkový počet podnikatelů** (včetně pomáhajících rodinných příslušníků) vzrostl, v roce 2013 **poklesl** (o 18,6 tis. na **881,9 tis.**). **Nárůst podnikatelů se zaměstnanci byl minimální** (o 0,4 tis.) na **166,0 tis.**, počet podnikatelů **bez zaměstnanců poklesl** (o 37,7 tis.) na **669,1 tis.** Výraznější pokles kategorie podnikatelů zmírnil **nárůst**

počtu **pomáhajících rodinných příslušníků**, jejich počet se zvýšil (o 18,6 tis.) na **46,8 tis.** Na celkovém poklesu počtu podnikatelů se podíleli hlavně muži. Jejich počet poklesl o 24,6 tis., především v kategorii podnikatelů bez zaměstnanců (o 27,8 tis.). Počet podnikajících žen vzrostl o 6,0 tis., a to zejména v postavení pomáhajících rodinných příslušníků (o 13,0 tis.).

Podíl podnikatelů včetně pomáhajících rodinných příslušníků na celkové zaměstnanosti sice meziročně poklesl o 0,5 p. b. na **17,9 %**, přesto zůstává ve srovnání s jinými zeměmi vysoký (viz část V. Mezinárodní srovnání).

Z hlediska odvětvové příslušnosti byl **vysoký podíl podnikatelů** (na celkové zaměstnanosti v rámci odvětví) v početně menších odvětvích „činnosti v oblasti nemovitosti“ 45,9 % a „profesní, vědecké a technické činnosti“ 43,7 %, z významnějších odvětví **ve stavebnictví 40,8 %**. Ve srovnání s rokem 2012 nedošlo k výraznějším změnám.

Souběžně s hlavním zaměstnáním pracovalo **ve druhém** (dalším) **zaměstnání 110,6 tis. osob, 58,2 %** z nich **tvoří muži** (jejich podíl meziročně poklesl o 1,4 p. b.). Četnost této kategorie **se zvýšila o 5,3 tis. osob** (počet mužů vzrostl o 1,6 tis., počet žen o 3,7 tis.).

Ekonomické postavení osob v druhém zaměstnání **je odlišné** od struktury v hlavním zaměstnání. **Převažovali podnikatelé** (včetně pomáhajících rodinných příslušníků), jejich **počet** meziročně **vzrostl** (z 61,3 tis.) **na 65,5 tis. a podíl** (z 58,2 %) **na 59,2 %**. **Počet zaměstnanců vzrostl** (ze 43,9 tis.) **na 45,0 tis.**, ale jejich **podíl poklesl** (z 41,8 %) **na 40,7 %**.

2. Struktura zaměstnanosti v sektorech, odvětvích a podle zaměstnání

Pokles zaměstnanosti **v primárním sektoru** z předchozích let byl v roce 2013 vystřídán velice mírným nárůstem. Zaměstnanost v tomto sektoru se prakticky nezměnila a dosáhla **149,6 tis. osob. Podíl** tohoto sektoru na celkové zaměstnanosti činil **3,0 %**.

V sekundárním sektoru (průmysl vč. stavebnictví) **zaměstnanost meziročně poklesla** (o 12,3 tis.) **na 1 851,9 tis. osob. Podíl** tohoto sektoru **se snížil** o 0,6 p. b. **na 37,5 %**.

Sektorová struktura zaměstnanosti

tab. č. 8

	2012		2013		rozdíl 13-12 (v tis.)	index 13/12 (%)
	v tis.	%	v tis.	%		
CELKEM	4 890,1	100,0	4 937,1	100,0	47,0	101,0
I. sektor	149,2	3,1	149,6	3,0	0,5	100,3
II. sektor	1 864,2	38,1	1 851,9	37,5	-12,3	99,3
z toho stavebnictví	425,0	8,7	420,3	8,5	-4,7	98,9
III. sektor *)	2 876,6	58,8	2 935,6	59,5	58,9	102,0

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

*) vč. nezjištěné sektorové příslušnosti

V **průmyslu** poklesl počet zaměstnaných osob (o 7,7 tis.) na **1 431,6 tis.**, **podíl průmyslu** na celkové zaměstnanosti **se snížil** (o 0,4 p. b.) na **29,0 %**. **K poklesu přispěl zpracovatelský průmysl** (pokles o 13,8 tis. na 1 285,3 tis. osob) a těžba a dobývání (pokles o 2,2 tis. na 41,1 tis.).

Zaměstnanost ve **stavebnictví** klesla (o 4,7 tis.) na **420,3 tis. osob**. **Podíl stavebnictví** na celkové zaměstnanosti se snížil (o 0,2 p. b.) na **8,5 %**.

Podíl sekundárního sektoru v ČR je přesto vysoký a nadále **dosahuje nejvyšší hodnoty ze všech států EU** (viz část V. Mezinárodní srovnání).

Pro vývoj celkové zaměstnanosti měl rozhodující význam **nárůst zaměstnanosti v terciárním sektoru služeb** (o 58,9 tis.) na **2 935,6 tis. osob**. Největší **nárůst** byl v sekci **informačních a telekomunikačních činností** (o 14,4 tis.), v sekci administrativních a podpůrných činností (o 13,5 tis.) a sekci veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení (o 10,4 tis. osob).

Podíl terciárního sektoru na celkové zaměstnanosti **se tím zvýšil** (o 0,7 p. b.) na **59,5 %**.

ČR patří stále ke státům s nejnižším podílem tohoto sektoru na celkové zaměstnanosti v rámci EU (viz část V. Mezinárodní srovnání).

Změny v sektorové struktuře zaměstnanosti ovlivnily i strukturu zaměstnanosti podle **vykonávaného zaměstnání** (klasifikace zaměstnání CZ-ISCO). Nejvíce vzrostl počet zaměstnaných **ve třídě 2 – specialisté (o 39,9 tis.)**, výraznější **nárůst** byl patrný i **ve třídě 4 – úředníci** (o 21,0 tis.), **ve třídě 1 – zákonodárci a řídící pracovníci** (o 20,7 tis.) a **ve třídě 9 - pomocní a nekvalifikovaní pracovníci** (13,9 tis.).

Naopak k **největšímu meziročnímu poklesu (o 24,5 tis.)** došlo **ve třídě 8** – obsluha strojů a zařízení a **ve třídě 3** – techničtí a odborní pracovníci (o 17,7 tis.).

Struktura zaměstnanosti podle vykonávaného zaměstnání se však výrazněji nezměnila. Nejvíce osob pracovalo **ve třídě 3** – techničtí a odborní pracovníci – **17,8 %**. **Nejvíce mužů** (27,3 % z celkového počtu zaměstnaných mužů) bylo zařazeno v druhé nejpočetnější **třídě 7** - řemeslníci a opraváři. Naopak **nejvíce žen** (22,9 % z celkového počtu zaměstnaných žen) bylo zařazeno v **třídě 5** - pracovníci ve službách a prodeji.

Struktura zaměstnanosti podle klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO)

tab. č. 9

Celkem	2012		2013		rozdíl 13-12 (v tis.)	index 13/12 (%)	
	v tis.	%	v tis.	%			
		4890,1	100,0	4 937,1	100,0	47,0	101,0
z toho:							
1	Zákonodárci a řídicí pracovníci	250,6	5,1	271,3	5,5	20,7	108,3
2	Specialisté	675,9	13,8	715,7	14,5	39,9	105,9
3	Techničtí a odborní pracovníci	897,1	18,3	879,3	17,8	-17,7	98,0
4	Úředníci	454,8	9,3	475,8	9,6	21,0	104,6
5	Pracovníci ve službách a prodeji	743,4	15,2	746,3	15,1	3,0	100,4
6	Kvalifikovaní dělníci v zemědělství	66,8	1,4	64,4	1,3	-2,3	96,5
7	Řemeslníci a opraváři	856,1	17,5	851,0	17,2	-5,1	99,4
8	Obsluha strojů a zařízení	666,2	13,6	641,7	13,0	-24,5	96,3
9	Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	260,9	5,3	274,8	5,6	13,9	105,3

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

3. Vzdělanostní struktura zaměstnanosti

V roce 2013 meziročně vzrostl (mezi zaměstnanými ve věku 15 – 64 let) pouze počet zaměstnaných s **vysokoškolským vzděláním (o 74,7 tis., tj. o 7,5 %)**. Nejvíce se zaměstnanost **snížila u osob se středním vzděláním bez maturity o 22,0 tis.** (o 1,2 %) a **u osob se středním vzděláním s maturitou o 14,5 tis.** (o 0,8 %).

Podíl vysokoškolsky vzdělaných osob na celkové zaměstnanosti osob ve věku 15 – 64 let se sice v ČR zvyšuje (v roce 2011 to bylo 19,5 %, v roce 2012 20,7 %, v roce 2013 22,1 %), v porovnání s ostatními státy Evropské unie však patří v ČR mezi nejnižší v rámci EU 28. Podle posledních dostupných údajů EUROSTATu za 3. čtvrtletí 2013 byl nejvyšší podíl vysokoškoláků (první a druhý

stupeň terciárního vzdělávání) mezi zaměstnanými v tomto věku v Irsku (45,5 %), v Lucembursku (43,7 %), na Kypru (42,4 %) a Belgii (41,2 %), průměr EU 28 představuje 31,90 %. Nižší hodnotu než v ČR (22,5 %) mělo pouze Portugalsko (21,5 %), Rakousko (21,2 %), Itálie (19,5 %) a Rumunsko (18,6 %).

Vzdělanostní struktura zaměstnaných (15-64 let)

tab. č. 10

Zaměstnaní v NH	2012		2013		rozdíl 13-12 (v tis.)	index 13/12 (%)
	v tis.	%	v tis.	%		
Celkem	4 810,3	100,0	4 845,9	100,0	35,6	100,7
z toho:						
základní a bez vzdělání	205,3	4,3	202,7	4,2	-2,6	98,7
střední bez maturity	1 789,8	37,2	1 767,8	36,5	-22,0	98,8
střední s maturitou	1 818,5	37,8	1 804,0	37,2	-14,5	99,2
vysokoškolské	996,2	20,7	1 070,9	22,1	74,7	107,5

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Ve věkových kategoriích nad 25 let má podíl zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním klesající tendenci.

Vzdělanostní struktura zaměstnané populace 15+ podle věku v roce 2013 (v %)

tab. č. 11

věk	Zaměstnaní celkem	Vzdělání			
		základní a bez vzdělání	střední		vysokoškolské
			bez maturity	s maturitou	
15-24 let	100,0	7,6	33,1	49,7	9,5
25-39 let	100,0	3,4	32,5	37,7	26,5
40-54 let	100,0	3,5	38,9	37,5	20,0
55-64 let	100,0	6,7	41,9	30,4	21,0
65+ let	100,0	5,1	24,5	36,0	34,4

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Při podrobnějším zkoumání vzdělanostní struktury zaměstnaných je patrné, že **nejvyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných osob mají věkové skupiny od 25 – 29 let (33,2 %) a 30 – 34 let (27,4)**, i když podíl těchto věkových skupin na celkové zaměstnanosti představuje 10,7 %, resp. 12,3 %. Naproti tomu věkové kategorie **35 – 39 let a 40 – 44 let**, do nichž spadají populačně silné ročníky ze 70. let minulého století (jejich podíl na celkové zaměstnanosti představuje 15,9 %

a 13,8 %), mají ve svých řadách **pouze 21,2 % a 20,2 %** zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním. Prohlubuje se rozpor mezi populačně silnými ročníky starších třicátníků a čtyřicátníků s nižším podílem vyššího stupně vzdělání a početně slabšími mladšími ročníky s vysokým podílem vysokoškolského vzdělání. Přitom populačně silná generace třicátníků a čtyřicátníků bude významně ovlivňovat celkovou zaměstnanost v příštích 25 - 30 letech. Je tedy zřejmé, že v tomto smyslu je nutné posílit také roli celoživotního vzdělávání.

4. Regionální zaměstnanost

Největší meziroční **nárůst zaměstnanosti** byl v roce 2013 zaznamenán v **Jihomoravském** (o 18,7 tis.), **Ústeckém** (o 9,6 tis.) a **Zlínském kraji** (o 7,3 tis. osob). **Zaměstnanost meziročně poklesla v Olomouckém** (o 9,9 tis.) a **Královéhradeckém kraji** (o 0,8 tis. osob).

Zaměstnanost a míra zaměstnanosti v jednotlivých krajích ČR

tab. č. 12

	Zaměstnanost 15+ (v tis.)			Míra zaměstnanosti 20 - 64 (v %)		
	2012	2013	rozdíl 13-12 (tis.)	2012	2013	rozdíl 13-12 (p. b.)
Celkem	4 890,1	4 937,1	47,0	71,5	72,5	1,0
Hl. m. Praha	647,6	649,4	1,8	76,9	77,8	0,9
Středočeský kraj	623,7	626,2	2,6	74,4	74,8	0,3
Jihočeský kraj	295,2	295,6	0,4	71,9	72,1	0,2
Plzeňský kraj	277,2	280,5	3,3	74,5	75,6	1,1
Karlovarský kraj	138,6	141,1	2,5	69,2	71,3	2,1
Ústecký kraj	354,1	363,7	9,6	65,9	68,4	2,5
Liberecký kraj	193,8	196,0	2,2	68,0	69,4	1,5
Královéhradecký kraj	253,2	252,4	-0,8	71,7	71,9	0,3
Pardubický kraj	237,2	241,0	3,9	71,9	73,2	1,3
Kraj Vysočina	232,1	236,4	4,4	70,8	72,1	1,3
Jihomoravský kraj	537,7	556,4	18,7	71,0	73,5	2,5
Olomoucký kraj	288,1	278,2	-9,9	70,3	68,2	-2,1
Zlínský kraj	268,8	276,1	7,3	70,8	73,2	2,4
Moravskoslezský kraj	543,0	544,1	1,1	68,1	68,7	0,5

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Míry zaměstnanosti (vypočtenou jako podíl zaměstnaných ve věku 20 - 64 k bydlícím obyvatelům ve věku 20 - 64 let – ukazatel Strategie Evropa 2020) **vyšší než je průměrná míra zaměstnanosti za ČR (72,5 %)**, dosáhlo **šest krajů**.

Nejvyšší byla v **Hl. m. Praze (77,8 %)**, Plzeňském (75,6 %) a Středočeském kraji (74,8 %), **nejnižší** v Moravskoslezském (68,7 %), Ústeckém (68,4 %) a **Olomouckém kraji (68,2 %)**. V **Olomouckém kraji** jako jediném MZ meziročně **klesla** (o 2,1 p. b.), zatímco **nejvyšší meziroční nárůst** zaznamenala v **Ústeckém a Jihomoravském kraji** (shodně o 2,5 p. b.), ve Zlínském (o 2,4 p. b.) a Karlovarském kraji (o 2,1 p. b.).

Regionální rozdíly souvisejí s různou odvětvovou strukturou zaměstnanosti a počtem a strukturou pracovních příležitostí. Rozpětí regionální míry zaměstnanosti na úrovni krajů se meziročně zvýšilo z 8,9 p. b. na 9,6 p. b.

Počet zaměstnanců se zvýšil v deseti krajích, nejvíce v Hl. m. Praze (o 28,6 tis.), Jihomoravském (18,1 tis.) a Plzeňském kraji (10,3 tis.). Jejich počet se **snížil** v Jihočeském (o 1,4 tis.), Olomouckém (2,4 tis.), Moravskoslezském (4,6 tis.), a **nejvíce ve Středočeském kraji (o 5,9 tis.)**.

Přírůstek (úbytek) počtu osob v hlavním zaměstnání podle postavení v zaměstnání v krajském členění (v tis.)

tab. č. 13

kraj	zaměstnanci (vč. členů prod. družstev)				podnikatelé (vč. pom. rod. příslušníků)			
	2012	2013	rozdíl 13-12	index 13/12 (%)	2012	2013	rozdíl 13-12	index 13/12 (%)
Celkem	3989,5	4055,2	65,7	101,6	900,5	881,9	-18,6	97,9
Hl. m. Praha	477,6	506,2	28,6	106,0	170,0	143,2	-26,8	84,2
Středočeský	495,9	490,0	-5,9	98,8	127,8	136,3	8,5	106,6
Jihočeský	242,7	241,3	-1,4	99,4	52,5	54,3	1,8	103,4
Plzeňský	228,6	238,9	10,3	104,5	48,6	41,6	-7,0	85,5
Karlovarský	113,7	118,4	4,7	104,2	24,9	22,7	-2,2	91,2
Ústecký	295,6	297,1	1,5	100,5	58,5	66,6	8,1	113,8
Liberecký	157,6	163,2	5,6	103,5	36,2	32,8	-3,4	90,6
Královehradecký	202,4	205,0	2,6	101,3	50,8	47,5	-3,3	93,4
Pardubický	203,0	204,5	1,5	100,7	34,2	36,6	2,4	107,0
Kraj Vysočina	196,2	200,8	4,6	102,4	35,9	35,6	-0,3	99,3
Jihomoravský	443,1	461,2	18,1	104,1	94,6	95,2	0,6	100,6
Olomoucký	240,2	237,8	-2,4	99,0	47,8	40,3	-7,5	84,3
Zlínský	226,5	228,9	2,4	101,1	42,3	47,2	4,9	111,6
Moravskoslezský	466,5	461,9	-4,6	99,0	76,5	82,2	5,7	107,5

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Pokles počtu zaměstnanců byl v těchto krajích kompenzován **nárůstem počtu podnikatelů** (včetně pomáhajících rodinných příslušníků), v **Olomouckém kraji se však snížil** i jejich počet, a to **o 7,5 tis.** Počet podnikatelů **poklesl** především v **Hl. m. Praze (o 26,8 tis.)** a Plzeňském kraji (o 7,0 tis.). Naopak **nárůst počtu**

podnikatelů byl zaznamenán v sedmi krajích, zejména **ve Středočeském (o 8,5 tis.) a Ústeckém kraji (o 8,1 tis.)**.

Nejvíce se **snížil podíl podnikatelů** na celkové zaměstnanosti **v Hl. m. Praze, v Plzeňském a Olomouckém kraji. Zatímco v Hl. m. Praze** je i přes pokles jejich **podíl stále nejvyšší (22,0 %)**, naopak **Olomoucký kraj** jich má relativně **nejméně. V podílu zaměstnanců (85,5 %)** se tak **tento kraj** dostal na **první příčku**, kde po dlouhou dobu setrval Moravskoslezský kraj.

Zaměstnanost v krajích podle klasifikace zaměstnání (podíly v %)

tab. č. 14

CZ-ISCO	Celkem	ISCO 1	ISCO 2	ISCO 3	ISCO 4	ISCO 5	ISCO 7	ISCO 8	ISCO 9
Celkem	100,0	5,5	14,5	17,8	9,6	15,1	17,2	13,0	5,6
Hl. m. Praha	100,0	8,0	27,9	21,8	12,1	12,9	9,3	4,7	3,0
Středočeský	100,0	6,7	13,5	18,9	10,6	14,6	17,1	12,4	4,7
Jihočeský	100,0	4,6	12,0	17,5	8,7	14,3	18,9	14,9	5,5
Plzeňský	100,0	5,5	12,4	17,9	7,5	13,8	19,7	17,2	4,6
Karlovarský	100,0	4,5	10,8	14,5	8,6	19,1	18,9	17,1	5,9
Ústecký	100,0	4,3	9,6	17,2	8,1	17,5	19,5	14,8	7,4
Liberecký	100,0	4,4	13,2	15,6	8,7	13,4	20,3	16,7	6,7
Královehradecký	100,0	7,4	13,5	16,3	9,5	15,0	16,7	13,3	7,1
Pardubický	100,0	4,4	10,6	18,8	9,9	15,7	17,7	14,6	5,8
Kraj Vysočina	100,0	3,7	9,9	16,2	6,9	14,4	21,5	17,8	5,9
Jihomoravský	100,0	5,8	17,3	18,0	9,9	15,3	16,4	10,6	5,5
Olomoucký	100,0	4,2	11,3	15,2	9,0	16,5	19,9	12,6	8,6
Zlínský	100,0	4,1	10,7	16,0	10,1	15,5	20,8	15,8	5,6
Moravskoslezský	100,0	4,6	11,8	17,0	9,8	16,5	17,6	15,1	6,1

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Vysvětlivky:

CZ-ISCO1 - Zákonníci a řídicí pracovníci

2 - Specialisté

3 - Techničtí a odborní pracovníci

4 - Úředníci

5 - Pracovníci ve službách a prodeji

7 - Řemeslníci a opraváři

8 - Obsluha strojů a zařízení, montéři

9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci

Z tabulky č. 14 je patrné, že **Hl. m. Praha** má nejvyšší zastoupení ve skupinách zaměstnání spadajících do **třídy 1 – 4**, zatímco v Kraji Vysočina je nejvyšší podíl zaměstnaných ve skupinách zaměstnání třídy 7 a 8.

Z hlediska odvětvové struktury byl **nejvýznamnější pokles ve zpracovatelském průmyslu** patrný **v Moravskoslezském (o 16,0 tis.) a Olomouckém kraji (o 8,6 tis.)**, jež se projevil v poklesu zaměstnaných technických pracovníků, řemeslníků, opravářů a obsluhy strojů a zařízení. K poklesu

zaměstnanosti v těchto zaměstnáních přispěl také **pokles zaměstnanosti ve stavebnictví**, který byl patrný **v devíti krajích**. Přes pokles zaměstnanosti ve stavebnictví však **vzrostl počet** zaměstnaných **pomocných a nekvalifikovaných pracovníků**. Jejich zaměstnanost byla ovlivněna také zapojením uchazečů o zaměstnání do veřejně prospěšných prací u obcí, což se projevilo **nárůstem zaměstnanosti v sekci „veřejná správa a obrana“**. Zaměstnanost v této sekci poklesla spíše v krajích s nižší nezaměstnaností (v Hl. m. Praze, Plzeňském, Libereckém kraji a Kraji Vysočina).

Přes rozdílný vývoj v jednotlivých krajích se **sektorová struktura zaměstnanosti** významněji **nezměnila**. **Nejvyšší podíl primárního sektoru zůstal v Kraji Vysočina (7,1 %)**, naopak **zanedbatelný byl v Hl. m. Praze**. **V Hl. m. Praze** byl nejnižší také podíl sekundárního sektoru (20,0 %), ale **nejvyšší podíl sektoru terciárního (79,7 %)**. **Sekundární sektor byl nejvíce zastoupen v Libereckém kraji (47,7 %)**, ve kterém byl naopak nízký podíl terciárního sektoru (50,9 %), nižší byl pouze ve Zlínském kraji (50,4 %) a Kraji Vysočina (46,6 %), viz příloha č. 2.

Vzdělanostní struktura zaměstnané populace 15+ ČR v roce 2013 v krajském členění v %

tab. č. 15

Kraj	Vzdělání			
	základní a bez vzdělání	střední		vysokoškolské
		bez maturity	s maturitou	
Hl. m. Praha	2,3	18,9	38,7	40,1
Středočeský	4,1	36,1	39,0	20,8
Jihočeský	4,1	39,3	37,4	19,1
Plzeňský	4,1	39,2	38,1	18,6
Karlovarský	9,3	41,2	36,6	12,8
Ústecký	7,1	41,2	36,7	15,0
Liberecký	6,5	40,7	33,9	19,0
Královéhradecký	3,1	39,3	38,1	19,4
Pardubický	4,0	39,5	39,2	17,3
Kraj Vysočina	3,8	44,7	36,5	15,1
Jihomoravský	3,4	32,9	35,7	27,9
Olomoucký	4,8	40,5	36,6	18,1
Zlínský	3,6	43,2	35,5	17,8
Moravskoslezský	4,2	39,0	36,2	20,5
Celkem ČR	4,2	36,3	37,2	22,3

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Odvětvová a profesní struktura zaměstnanosti je úzce spojená se **vzdělanostní strukturou** obyvatelstva. Největší podíl zaměstnaných **se základním vzděláním** stále zůstává **v Karlovarském a Ústeckém kraji** (9,3 %, resp. 7,1 %). Naopak **podíl zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním** byl v roce 2013 **nejvyšší v Hl. m. Praze** (40,1 %) a Jihomoravském kraji (27,9 %). S tím souvisí i vysoký podíl zaměstnaných ve třídách 5, 7, 8 a 9 (vyžadujících nižší kvalifikaci) v Karlovarském (60,9 %) a Ústeckém kraji (59,2 %) a naopak vysoký podíl ve třídách 1 až 4 byl v Hl. m. Praze (69,8 %) a Jihomoravském kraji (51,0 %).

5. Insolvence

Zaměstnanci zaměstnavatele, který je v platební neschopnosti, mají právo na uspokojení splatných mzdových nároků nevyplacených jim jejich zaměstnavatelem v rozsahu a za podmínek stanovených zákonem č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 118/2000 Sb.“). Daný zákon nabyl účinnosti dne 1. 7. 2000. Mzdové nároky jsou zaměstnancům vypláceny prostřednictvím krajských poboček Úřadu práce ČR.

Zákon č. 217/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, ve znění pozdějších předpisů, umožnil zaměstnancům, na jejichž zaměstnavatele byl podán v době od 1. 9. 2008 do nabytí účinnosti novely zákona č. 118/2000 Sb. (tj. do 20. 7. 2009) insolvenční návrh nebo bylo podáno moratorium před zahájením insolvenčního řízení, a nesplňovali podmínky pro přiznání mzdových nároků ve znění zákona č. 118/2000 Sb. platného do 19. 7. 2009, aby mohli do 21. 9. 2009 požádat o jejich uspokojení. Tyto legislativní změny nejen prodloužily lhůtu pro podání žádostí (ve zmíněných případech) do 21. 9. 2009, ale také umožnily zaměstnancům zaměstnavatele, na kterého byl v období od 1. září 2008 do dne nabytí účinnosti tohoto zákona podán insolvenční návrh nebo bylo vyhlášeno moratorium před zahájením insolvenčního řízení, a kteří nemohli uplatnit mzdové nároky z důvodu nesplnění podmínek stanovených zákonem č. 118/2000 Sb., ve znění účinném do dne nabytí účinnosti tohoto zákona a splňovali podmínky pro uplatnění mzdových nároků podle zákona č. 118/2000 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti

tohoto zákona, mohli požádat ve lhůtě 2 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, tj. do 20. 7. 2009, o uspokojení mzdových nároků. To znamenalo podstatné zvýšení výdajů na insolvenční (844 mil. Kč v r. 2009 oproti 150 mil. Kč v r. 2008), ale také se napříště zvýšil počet měsíců rozhodného období ze 6 na 7 ve smyslu ust. § 3 písm. a) zákona č. 118/2000 Sb.

Počty žádostí a objem vyplacených prostředků v důsledku platební neschopnosti

tab. č. 16

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Podané žádosti	5 983	3 973	16 281	9 998	7 100	9 101	8 031
Vyřízené žádosti	6 888	5 055	19 451	11 028	8 253	7 694	8 202
Vyplacené fin. prostředky (tis.Kč)	196 033	150 330	844 033	497 837	389 142	451 799	333 208

V zatímco v roce 2012 podali zaměstnanci 961 zaměstnavatelů na ÚP ČR 9 101 žádostí a pracoviště ÚP ČR vyřídila 7 694 žádostí, **v roce 2013 byl počet podaných žádostí nižší – 8 031**, poklesl i počet zaměstnavatelů (na 802), jejichž zaměstnanci žádosti podali. **Počet vyřízených žádostí** (včetně žádostí z předchozího roku) **se v roce 2013 zvýšil na 8 202**.

Výše **výdajů** ze státního rozpočtu na insolvenční, které **v roce 2013** dosáhly **333 208 tis. Kč**, byly oproti předchozímu roku (451 799 tis. Kč) **o 118 592 tis. Kč**, tj. **o 26,3 %, nižší**.

Nejvyšší objem finančních prostředků vyplatil v roce 2013 ÚP ČR v **Hl. m. Praze** (88 132 tis. Kč), **v Jihočeském** (41 120 tis. Kč), **Jihomoravském** (37 127 tis. Kč), **Moravskoslezském** (31 801 tis. Kč) a **Středočeském kraji** (22 650 tis. Kč).

U vyřízených žádostí největší objem připadá na Krajskou pobočku v Praze – 1 956, následuje Krajská pobočka v Ostravě – 1 260, Krajská pobočka v Českých Budějovicích – 811 a Krajská pobočka v Brně – 803 vyřízených žádostí.

Největšími firmami v konkurzu v roce 2013 byly JIP - Papírny Větrník, a. s., okr. Český Krumlov (631), Novinová a poštovní, s. r. o. Praha (487), JOMIKOV s. r. o., Vítkovice (200), Místní sociální služby, o. p. s. v likvidaci, Brno (172), KOVL spol. s. r. o. Praha (139), GASI, s. r. o. Zlín (137) a ROTTER, s. r. o. Vír, okr. Žďár nad Sázavou (119 podaných žádostí).

V roce 2013 bylo do příjmů státního rozpočtu přijato vymožené **plnění za předchozí výplaty insolvence** z minulých let ve výši **120 668 tis. Kč**. **Celkem** bylo **za dobu účinnosti tohoto zákona** žadatelům za jejich zaměstnavatele **vyplaceno cca 4 091,3 mil. Kč**. Do státního rozpočtu bylo od roku 2002 **postupně vráceno celkem 782,4 mil. Kč**, tj. **19,1 % z celkových prostředků vyplacených ÚP ČR za zaměstnavatele**.

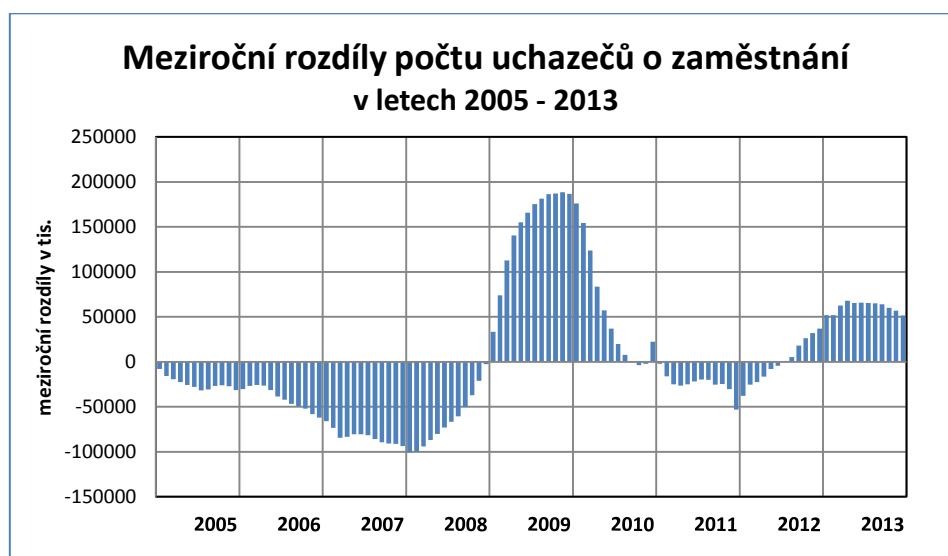
III. Nezaměstnanost

1. Stav a vývoj nezaměstnanosti

Jako důsledek pokračující recese se v první polovině roku registrovaná nezaměstnanost meziročně nadále zvyšovala. Postupné zmírňování poklesu HDP se začalo projevovat ve druhé polovině roku zpomalováním jejího růstu. Zatímco k 30. 6. 2013 bylo na pracovištích ÚP ČR evidováno 540,5 tis. uchazečů o zaměstnání, o 65,9 tis. meziročně více, na konci roku jich bylo evidováno 596,8 tis. a meziroční rozdíl klesl na 51,5 tis.

Průměrný počet uchazečů o zaměstnání v roce 2013 vzrostl o 60,0 tis. na 564,4 tis., průměrný počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let, rozhodující pro výpočet podílu nezaměstnaných osob⁴, o 61,3 tis. na 549,8 tis. (a představoval 97,4 % všech uchazečů o zaměstnání).

graf č. 2

Podíl nezaměstnaných osob (PNO) měl obdobný vývoj jako počet uchazečů o zaměstnání. V 1. pololetí 2013 se po obvyklém nárůstu na přelomu let 2012 a 2013 postupně snížil až na 7,3 % k 30. červnu 2013, oproti červnu 2012 byl vyšší o 0,9 p. b., po nárůstu ve druhé polovině roku se k 31. 12. 2013 zvýšil na hodnotu 8,2 % a meziroční nárůst poklesl na 0,8 p. b. Zpomalení nárůstu PNO bylo mírnější než u absolutního počtu uchazečů o zaměstnání a bylo způsobeno poklesem počtu obyvatel ve věku 15 – 64 let. Zatímco v prosinci 2012 jich bylo

⁴ Podíl nezaměstnaných osob, tj. počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let k obyvatelstvu stejného věku, počínaje lednem 2013 nahradil míru registrované nezaměstnanosti, viz Metodické poznámky; důvody změny ukazatele a zpětně spočtená časová řada od roku 2005 je na adrese http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky

7 201,7 tis., v prosinci 2013 pouze 7 125,1 tis. **Průměrný PNO za rok 2013 meziročně vzrostl z 6,8 % na 7,7 %.**

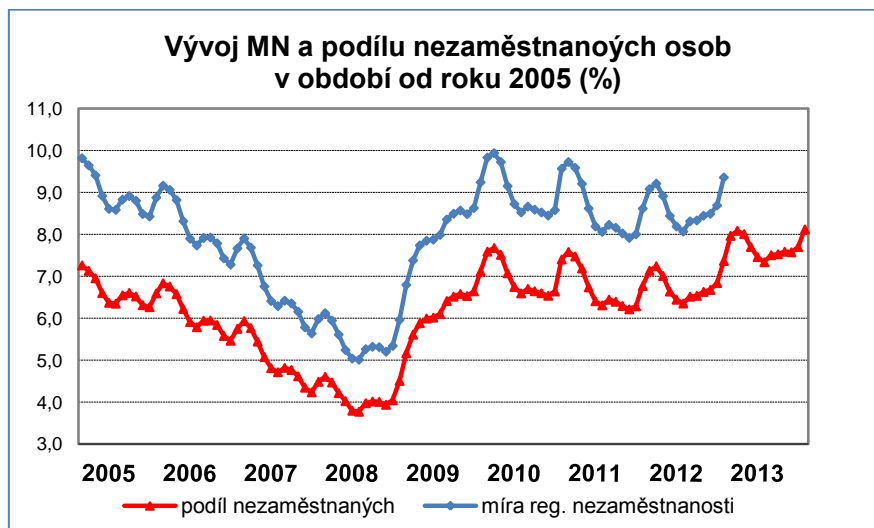
Při srovnávání vývoje nezaměstnanosti z VŠPS podle metodiky ILO (pouze minimální meziroční nárůst nezaměstnaných o 2,0 tis., stejná hodnota míry nezaměstnanosti 7,0 %) a registrované nezaměstnanosti (meziroční nárůst uchazečů o zaměstnání o 60,0 tis., nárůst PNO o 0,9 p. b.) se projevily rozdíly vyplývající z definice těchto ukazatelů (viz Metodické poznámky). V případě absolutní hodnoty nezaměstnanosti byl rozdíl ovlivněn zejména uchazeči o zaměstnání s tzv. nekolidujícím zaměstnáním (v rámci VŠPS jsou považováni za zaměstnané) nebo uchazeči z řad studentů soustavně se připravujících na budoucí povolání (v případě VŠPS jsou ekonomicky neaktivní). Rozdíly v relativních ukazatelích souvisí navíc s tím, že pracovní síla (zaměstnaní a nezaměstnaní), k níž se poměřuje počet nezaměstnaných při výpočtu míry nezaměstnanosti, roste, zatímco počet obyvatel ve věku 15 – 64 let, k níž se poměřují uchazeči o zaměstnání pro výpočet PNO, klesá (viz část II. Zaměstnanost).

Uchazeči o zaměstnání, volná místa a podíl nezaměstnaných osob

tab. č. 17

	rok 2012	2013					rok 2013
	průměr	31.12.	31.3.	30.6.	30.9.	31.12.	průměr
Uchazeči o zaměstnání (v tis.)	504,4	545,3	587,8	540,5	557,1	596,8	564,4
z toho - ženy	254,4	266,6	276,2	269,2	283,4	289,5	277,4
- muži	250,0	278,7	311,6	271,3	273,7	307,3	287,1
- ženy (v %)	50,4	48,9	47,0	49,8	50,9	48,5	49,1
- muži (v %)	49,6	51,1	53,0	50,2	49,1	51,5	50,9
- dosažitelní ve věku 15-64 let	488,5	530,5	573,9	525,1	541,9	582,5	549,8
- ženy	246,0	258,8	269,0	260,9	275,1	281,8	269,6
- muži	242,5	271,7	304,9	264,2	266,7	300,6	280,2
Pobírající Pvn (v tis.)	104,5	107,9	132,4	108,9	104,2	120,0	117,9
z toho – ženy	52,2	51,7	54,7	56,8	57,3	59,2	57,8
– muži	52,3	56,2	77,7	52,1	46,9	60,9	60,1
Pobírající Pvn na celkovém počtu uchazečů (v %)	20,7	19,8	22,5	20,2	18,7	20,1	20,9
- ženy (v %)	20,5	19,4	19,8	21,1	20,2	20,4	20,8
- muži (v %)	20,9	20,2	24,9	19,2	17,1	19,8	21,0
Průměrná výše Pvn (v Kč)	5 892	6 029	6 136	6 303	6 382	6 343	6 284
z toho – ženy	5 327	5 395	5 662	5 724	5 724	5 775	5 731
– muži	6 448	6 612	6 472	6 912	6 912	6 900	6 813
Volná pracovní místa (v tis.)	39,9	34,9	38,9	44,0	41,4	35,2	39,0
Počet uchazečů na 1 VPM	12,6	15,6	15,1	12,3	13,4	17,0	14,5
Podíl nezaměstnaných osob (v %)	6,8	7,4	8,0	7,3	7,6	8,2	7,7
z toho – ženy	6,9	7,3	7,6	7,4	7,8	8,0	7,6
– muži	6,6	7,4	8,4	7,3	7,4	8,3	7,7

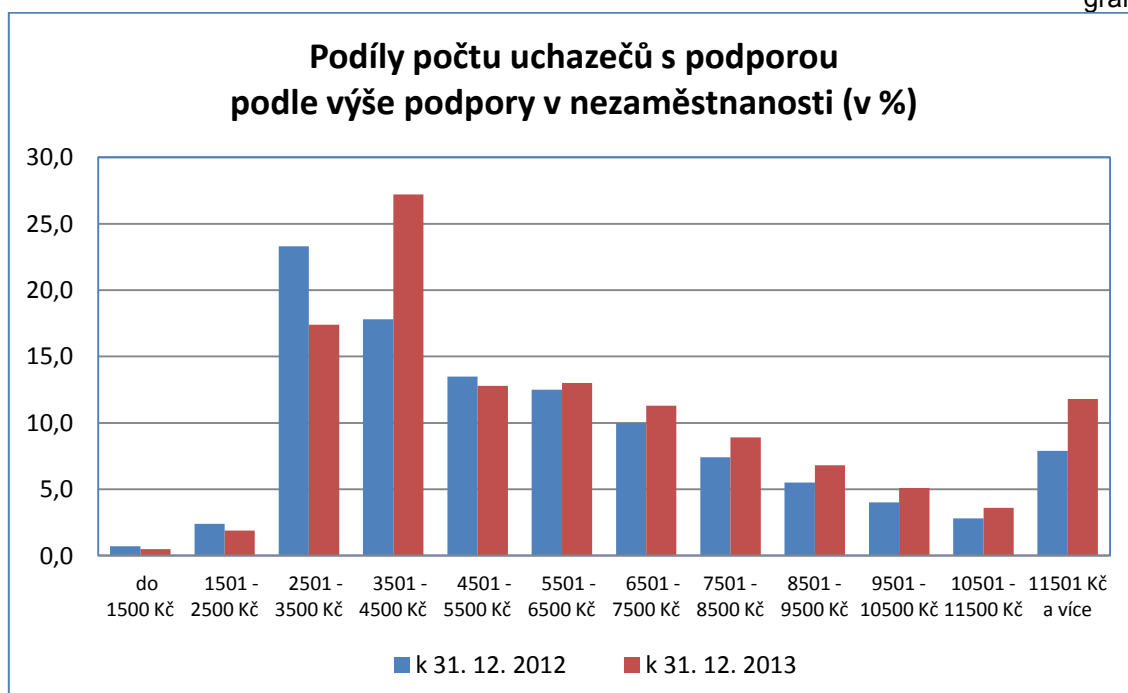
Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

Podporu v nezaměstnanosti (PvN) k 31. 12. 2013 pobíralo 120,0 tis. uchazečů o zaměstnání, tj. o 12,1 tis. více než před rokem, což souviselo především s vyšším počtem nově hlášených a také s nárůstem počtu i podílu věkově starších uchazečů o zaměstnání s delší podpůrčí dobou.

Průměrný počet uchazečů o zaměstnání s nárokem na PvN v roce 2013 meziročně vzrostl o 13,4 tis. na 117,9 tis.

Podíl uchazečů o zaměstnání s PvN k 31. prosinci 2013 vzrostl na 20,1 % celkového počtu uchazečů o zaměstnání (k 31. 12. 2012 činil 19,8 %) a průměrný podíl za celý rok představoval 20,9 % (v roce 2012 20,7 %).

Průměrná výše PvN za rok 2013 vzrostla o 391 Kč (o 6,6 %) na 6 284 Kč. Průměrná podpora k 31. 12. 2013 činila 6 343 Kč a byla **meziročně vyšší o 314 Kč** (o 5,2 %). Vzhledem k rozdílům v úrovni výdělků byla průměrná podpory v nezaměstnanosti k tomuto datu **u žen** (5 775 Kč) **nižší** (o 16,3 %) než mužů (6 900 Kč).

Po poklesu v letech 2010 a 2011 má hodnota průměrné výše podpory od roku 2012, v důsledku růstu mezd obecně a nárůstu počtu uchazečů s vyššími příjmy rozhodnými pro výpočet podpory v nezaměstnanosti, již obvyklou rostoucí tendenci. Jak je patrné z grafu č. 4, nárůst průměrné výše podpory nejvíce ovlivnil rostoucí podíl uchazečů o zaměstnání v kategoriích nad průměrnou podporou. **Maximální PvN ve výši 0,58 násobku průměrné mzdy** (v národním hospodářství za 1. - 3. čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém byla podána žádost o PvN) pobíralo v prosinci 2013 více uchazečů o zaměstnání (7,0 tis.) než před rokem (2,9 tis.). **Jejich podíl** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání pobírajících PvN **se meziročně zvýšil z 2,7 % na 5,8 %.**

Rozdělení počtu uchazečů o zaměstnání podle výše PvN

tab.č.18

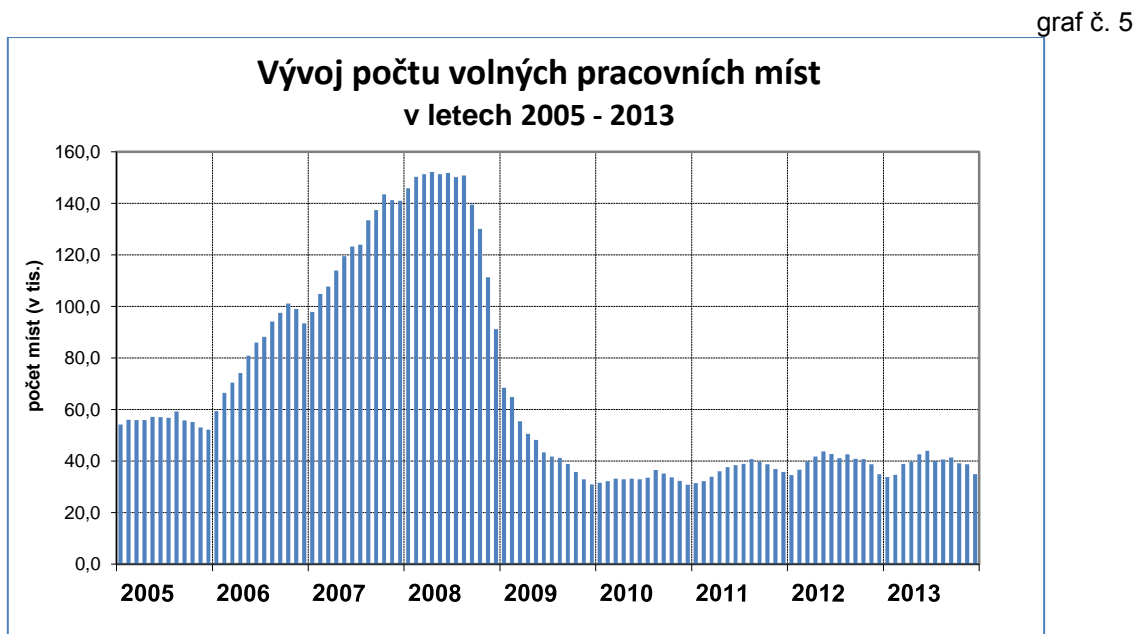
	k 31. 12. 2012		k 31. 12. 2013		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Uchazeči s PvN z toho:	107,9	100,0	120,0	100,0	12,1	11,2
do 1500 Kč	0,7	0,6	0,5	0,4	-0,2	-28,6
1501 - 2500 Kč	2,4	2,2	1,9	1,6	-0,5	-20,8
2501 - 3500 Kč	23,3	21,6	17,4	14,5	-5,9	-25,3
3501 - 4500 Kč	17,8	16,5	27,2	22,7	9,4	52,8
4501 - 5500 Kč	13,5	12,5	12,8	10,7	-0,7	-5,2
5501 - 6500 Kč	12,5	11,6	13,0	10,8	0,5	4,0
6501 - 7500 Kč	10,0	9,3	11,3	9,4	1,3	13,0
7501 - 8500 Kč	7,4	6,9	8,9	7,4	1,5	20,3
8501 - 9500 Kč	5,5	5,1	6,8	5,7	1,3	23,6
9501 - 10500 Kč	4,0	3,7	5,1	4,3	1,1	27,5
10501 - 11500 Kč	2,8	2,6	3,6	3,0	0,8	28,6
11501 Kč a více	7,9	7,3	11,8	9,8	3,9	49,4

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

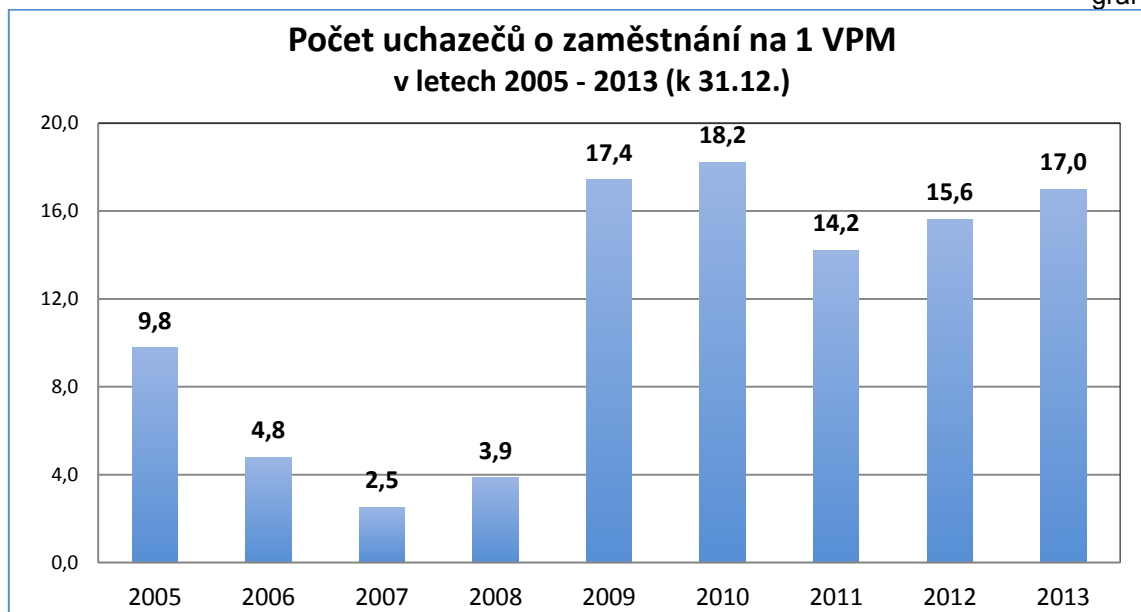
Jedinou kategorií pod hodnotou průměrné podpory v nezaměstnanosti, kde absolutně i relativně nejvíce vzrostl počet uchazečů o zaměstnání, je interval od 3501 – 4500 Kč. Jedná se především o uchazeče o zaměstnání, kterým vzniká nárok

na podporu v nezaměstnanosti započtením náhradní doby zaměstnání (nejčastěji osobní péče o dítě ve věku do 4 let nebo o osobu závislou). Do něj spadají také uchazeči, kterým vznikl nárok na podporu, ale nelze u nich osvědčit výši průměrného měsíčního čistého výdělku nebo základu pojistného, nebo u nich nelze stanovit průměrný měsíční čistý výdělek nebo vyměřovací základ. Těmto uchazečům o zaměstnání náleží PvN ve výši 0,11 až 0,15 násobku průměrné mzdy v národním hospodářství za 1. - 3. čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém byla podána žádost o PvN.

U ostatních kategorií s podprůměrnou PvN počet uchazečů poklesl a proto se ke konci roku podíl osob s **podprůměrnou podporu v nezaměstnanosti** meziročně snížil z 60,2 % na **58,6 %**.

Vývoj počtu volných pracovních míst (VPM) nahlášených na ÚP ČR byl srovnatelný s lety 2010 - 2012. Nejvíce jich bylo hlášeno v jarních a letních měsících, nejnižší hodnoty byly patrné na přelomu let. **Ke konci roku** evidoval ÚP ČR celkem **35,2 tis. VPM**, tj. o 0,3 tis. více než před rokem, jejich **průměrný roční počet 39,0 tis.**, byl proti roku 2012 nepatrně nižší (o 0,9 tis.).

Vzhledem k téměř neměnnému počtu VPM a rostoucímu počtu uchazečů o zaměstnání se nadále prohlubuje **převaha nabídky pracovní síly nad poptávkou** po ní. Počet **uchazečů o zaměstnání** připadající **na 1 volné pracovní místo** se zvýšil z 12,6 v roce 2012 **na 14,5 v roce 2013**, hodnota tohoto ukazatele **na konci roku 2013 dosáhla 17,0**, v prosinci 2012 to bylo 15,6 uchazeče na jedno VPM. Po přechodném snížení nezaměstnanosti v roce 2011 jako důsledku mírného oživení v roce 2010 se současná hodnota tohoto ukazatele blíží k hodnotám z počátku krize v roce 2009.

V nabídce volných pracovních míst v evidenci ÚP ČR na konci roku 2013 představovala místa určená pro kvalifikované pracovníky v zemědělství, lesnictví a rybářství, řemeslníky a opraváře, obsluhu strojů a zařízení a montéry (**CZ-ISCO hlavní třídy 6 – 8**), celkem **30,5 %**. Převažovala volná místa pro kováře a nástrojáře, řidiče nákladních automobilů, autobusů a tramvají, mechaniky a opraváře strojů a zařízení, slévače a svářeče, montéry, mechaniky a opraváře elektrických zařízení, pracovníky obsluhy pojízdných zařízení.

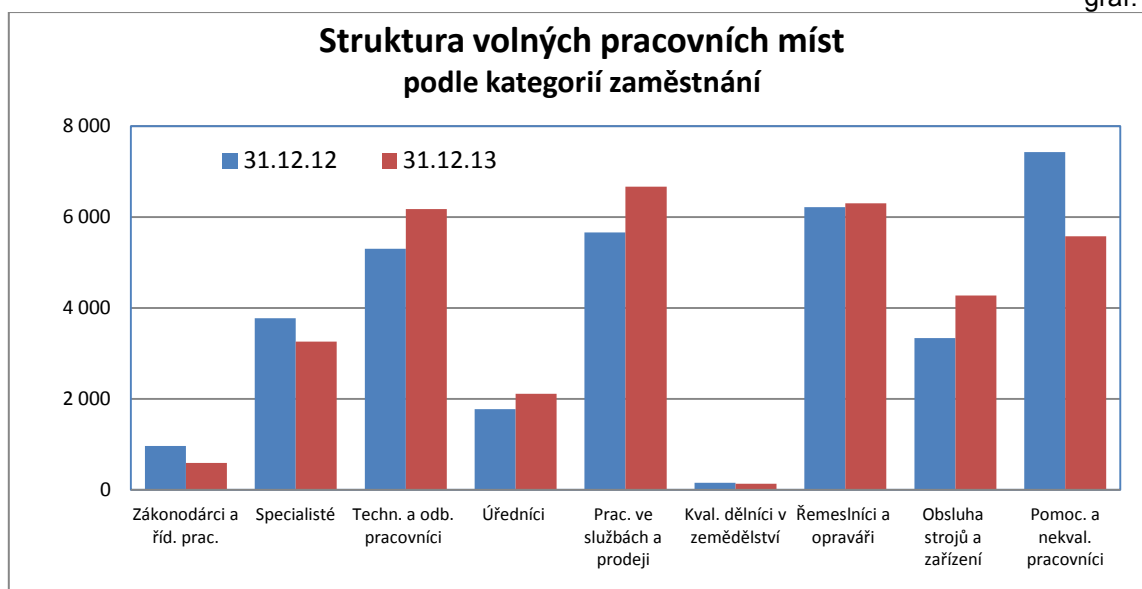
Podíl volných pracovních míst pro řídící pracovníky, specialisty, technické a odborné pracovníky a úředníky (**CZ-ISCO hlavní třída 1 - 4**) činil **34,5 %**. Nejvýznamnější podíl v rámci těchto tříd byl zaznamenán u místa pro odborné pracovníky v oblasti pojišťovnictví, obchodní zástupce, nákupčí a obchodní makléře, zprostředkovatele služeb, techniky ve fyzikálních a průmyslových oborech,

pracovníky informačních služeb, specialisty v oblasti financí a všeobecné administrativní pracovníky.

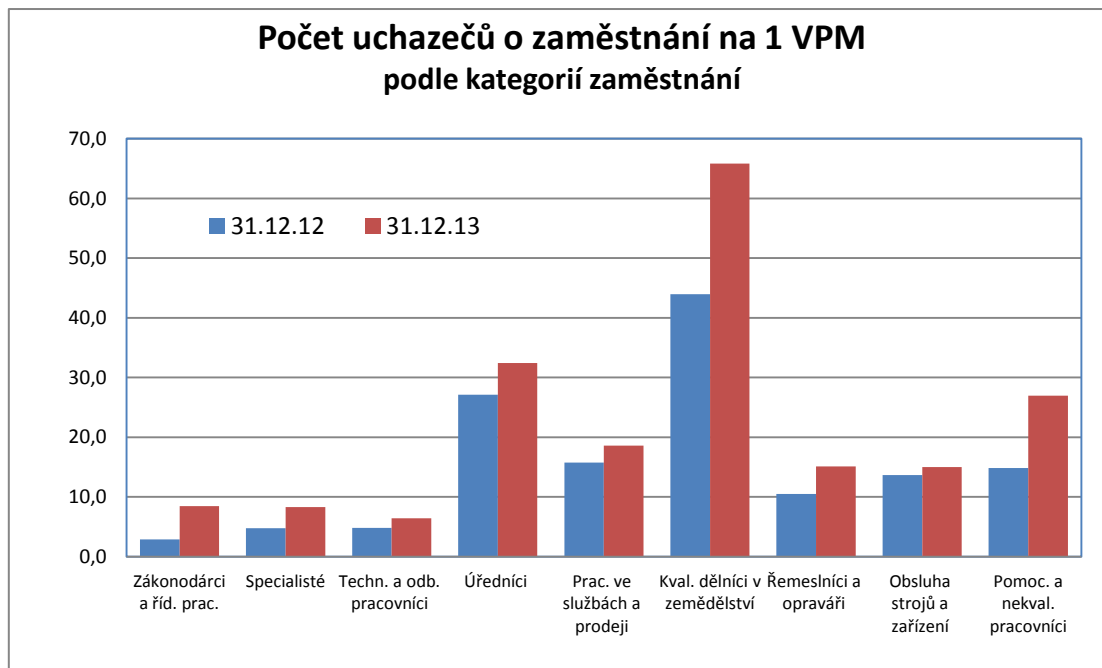
Místa pro **pracovníky ve službách a prodeji (CZ-ISCO 5)** tvořila v celkovém počtu volných míst **18,9 %**, šlo zejména o místa pro pracovníky v oblasti ochrany a ostražky, provozovatele maloobchodních prodejen, prodavače v prodejnách, kuchaře a pomocné kuchaře, číšníky, servírky a barmany, kadeřníky a kosmetiky.

U volných míst pro **pomocné a nekvalifikované pracovníky (CZ-ISCO 9)** tento podíl činil **15,9 %**, poptávka byla po pomocných a nekvalifikovaných pracovnících v oblasti těžby a stavebnictví, ve výrobě, v dopravě a skladování, v zemědělství, lesnictví a rybářství, po uklízečích a pomocnících v domácnostech, kancelářích, hotelích, průmyslových objektech a pracovních s odpady.

graf. č. 7

Meziročně významněji vzrostl počet volných míst v nejpočetnější třídě 5 - **pracovníci ve službách a prodeji** (o 1,0 tis. na 6,6 tis.), ve třídě 8 – obsluha strojů a zařízení (o 0,9 tis. na 4,3 tis) a ve třídě 3 – techničtí a odborní pracovníci (o 0,9 tis. na 6,2 tis.). **Nejvýraznější pokles zaznamenala třída 9 - pomocní a nekvalifikovaní dělníci** (o 1,8 tis. na 5,6 tis.), u níž v předchozím roce naopak počty VPM nejvíce rostly. U této skupiny zaměstnání je právě z důvodu poklesu počtu nabízených míst (po početně nejmenší kategorii 6 - kvalifikovaní dělníci v zemědělství a kategorii 4 - úředníci) nejvyšší převaha nabídky nad poptávkou, když **na 1 VPM připadá 27 uchazečů o zaměstnání.**

2. Toky nezaměstnanosti

Vývoj přírůstků a úbytků počtu uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP ČR v období let 2008 – 2012 znázorňuje graf č. 9.

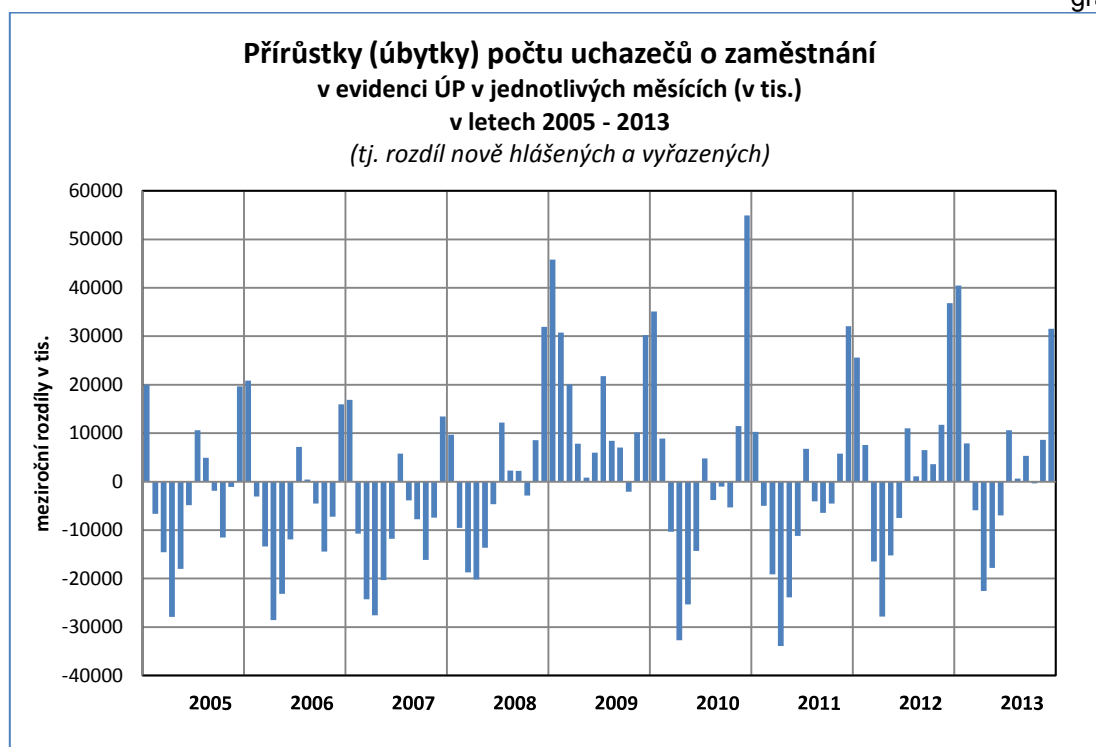
Do evidence ÚP ČR se v roce 2013 nově zaregistrovalo **614,5 tis. osob**, tj. **o 25,1 tis. více než v roce 2012**. Na nárůstu se podíleli **především muži**, jejichž počet se zvýšil **o 17,0 tis.** Vyšší nárůst počtu nově hlášených mužů ve srovnání se ženami je patrný v období utlumování poptávky v sezónně orientovaných odvětvích, především na přelomu let, u žen spíše v letním období. V roce 2013 převýšil počet nově hlášených uchazečů z řad žen počet mužů pouze v srpnu a září. Zvláště vysoký podíl nově příchozích mužů do evidence ÚP ČR byl v roce 2013 patrný v lednu (63,4 %), kdy byl jejich počet také absolutně nejvyšší (53,0 tis.). V prosinci dosáhl podíl nově evidovaných mužů vůbec nejvyšší hodnoty (66,6 %), v absolutním vyjádření to představovalo 39,8 tis. osob.

Počet vyřazených⁵ uchazečů o zaměstnání (563,0 tis.) byl **vyšší** oproti roku 2012 (552,5 tis.) **o 10,5 tis.**, přičemž vyřazeno bylo více mužů než žen. V hodnoceném období se prokazatelně **umístilo do zaměstnání 289,3 tis. nezaměstnaných**, jejich počet byl v důsledku nízké nabídky práce meziročně **nižší**

⁵ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti rozlišuje v § 29 ukončení evidence a v § 30 vyřazení z evidence. V tomto materiálu jsou pod pojmem **vyřazení z evidence** považovány obě formy odchodu z evidence.

o 44,4 tis. osob, nižší byl počet těch, kteří si **našli práci sami nebo začali podnikat bez podpory ÚP ČR (pokles o 47,9 tis.)**, mírně vzrostl počet těch, kteří se uplatnili na trhu práce **pomocí ÚP ČR (nárůst o 3,5 tis.)** Ve větší míře se na trhu práce uplatnili muži (158,8 tis., tj. 54,9 % celkového počtu umístěných).

graf č. 9

Podíl umístěných z celkového počtu vyřazených uchazečů o zaměstnání meziročně **klesl na 51,4 %** (v roce 2012 činil 60,4 %).

Uchazečů **vyřazených pro nespolupráci⁶** s ÚP bylo 68,0 tis., tj. meziročně méně o 10,9 tis. (jedná se však pouze o případy, u nichž bylo do konce roku 2013 uzavřeno správní řízení, tudíž jejich počet může být vyšší na úkor vyřazených z ostatních důvodů). **Vyřazeno z ostatních důvodů⁷** bylo **205,7 tis. osob** (105,4 tis. žen a 100,1 tis. mužů), z tohoto počtu cca 59 tis. ukončilo evidenci na vlastní žádost.

⁶ např. odmítnutí nástupu vhodného zaměstnání, dohodnuté rekvalifikace, neposkytnutí součinnosti při vypracování individuálního akčního plánu, jeho neplnění, odmítnutí vykonávat veřejnou službu, odmítnutí podrobit se vyšetření zdravotního stavu, maření součinnosti s krajskou pobočkou ÚP ČR (§30 (2), §31 zákona o zaměstnanosti).

⁷ tj. uchazeči o zaměstnání, kteří písemně požádali o ukončení evidence na ÚP ČR (např. z důvodu nástupu na rodičovskou dovolenou nebo odchodu do důchodu), vyřazení z důvodu nástupu na soustavnou přípravu na povolání, vykonávající nelegální práci, ve vazbě po dobu delší než 6 měsíců nebo nastoupili výkon trestu odnětí svobody, stali se plně invalidními podle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, písemně požádali o ukončení evidence na ÚP ČR, změnili trvalé bydliště, dále přirozený úbytek, apod.

Toky evidované nezaměstnanosti (v tis. osob)

tab. č. 19

	rok 2012	rok 2013	I. pololetí 2013			II. pololetí 2013		
			Celkem	I. Q	II.Q	Celkem	III.Q	IV.Q
nově evidovaní	589,4	614,5	297,8	172,2	125,6	316,7	159,8	156,9
z toho ženy	272,7	280,8	131,6	70,8	60,8	149,2	83,9	65,2
muži	316,6	333,6	166,2	101,4	64,8	167,5	75,9	91,6
vyřazení celkem	552,5	563,0	302,6	129,7	172,9	260,4	143,2	117,1
z toho:								
umístění ÚP ČR	28,6	32,1	20,5	5,0	15,5	11,6	6,5	5,2
umístění jinak	305,1	257,2	153,4	67,1	86,3	103,9	59,9	44,0
vyřazení pro nespoupráci	78,9	68,0	41,0	18,7	22,3	27,0	19,7	7,2
vyřazení - ženy	256,4	257,3	128,5	60,6	67,8	128,8	69,7	59,1
z toho:								
umístěné ÚP ČR	14,0	15,5	9,3	2,3	7,0	6,2	3,4	2,8
umístěné jinak	139,9	115,1	62,0	30,3	31,6	53,1	30,5	22,6
vyřazené pro nespoupráci	23,7	21,3	12,7	6,0	6,7	8,6	6,3	2,3
vyřazení - muži	296,1	305,6	174,1	69,1	105,1	131,4	73,5	57,9
z toho:								
umístění ÚP ČR	14,6	16,6	11,2	2,7	8,5	5,4	3,0	2,4
umístění jinak	165,2	142,2	91,4	36,7	54,7	50,7	29,3	21,4
vyřazení pro nespoupráci	55,2	46,7	28,3	12,7	15,6	18,4	13,5	5,0

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

3. Struktura uchazečů o zaměstnání

V roce 2013 se výrazněji nezhoršilo postavení osob, kterým je věnována zvýšená péče při zprostředkování zaměstnání. Vyšší absolutní nárůst i zvýšení podílu byl zaznamenán u uchazečů o zaměstnání starších 50 let, a to zejména nárůstem počtu osob ve věku 55 – 64 let, dále u dlouhodobě nezaměstnaných a osob s nejnižším vzděláním. U ostatních kategorií uchazečů o zaměstnání byl zaznamenán nárůst nezaměstnanosti nižší než nárůst celkové nezaměstnanosti. Nárůst nezaměstnanosti žen byl mírnější než mužů.

Uchazeči o zaměstnání se zdravotním postižením

K 31. 12. 2013 bylo v evidenci ÚP ČR **62,8 tis.** uchazečů o zaměstnání – **osob se zdravotním postižením (OZP)**, tj. o 0,8 tis. **více** než před rokem.

Zatímco celkový počet uchazečů o zaměstnání meziročně vzrostl o 9,4 %, počet OZP v evidenci ÚP ČR byl meziročně vyšší o 1,2 %. **Podíl OZP** na celkovém

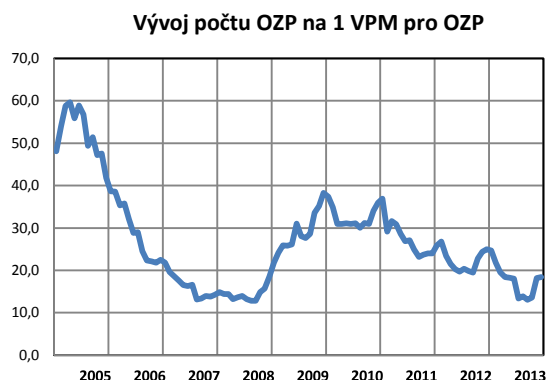
počtu nezaměstnaných se proto na konci prosince 2013 meziročně **snížil** o 0,9 p. b., z 11,4 % **na 10,5 %** (viz graf č. 10).

Počet **volných pracovních míst** vhodných **pro OZP** měl v roce 2013 příznivější vývoj než celkový počet volných míst. V průběhu roku pokračoval nárůst z roku 2012, k poklesu došlo až v posledních měsících roku. K **31. 12. 2013** jich bylo nahlášeno **4,5 tis.**, tj. o 1,0 tis. více než na konci roku 2012. Ze všech volných míst hlášených na ÚP představovala 12,7 % (před rokem 7,1 %).

graf č. 10

graf č. 11

Průměrný měsíční počet uchazečů – OZP v roce 2012 dosáhl 61,6 tis., v roce 2013 vzrostl na 62,2 tis., průměrný počet volných míst vhodných pro tuto kategorii vzrostl z 2,4 tis. na 3,8 tis. V důsledku nárůstu počtu volných míst pro OZP a pouze mírnému nárůstu počtu uchazečů o zaměstnání – OZP připadlo v **roce 2013 na jedno volné pracovní místo** určené pro tuto skupinu **průměrně 16,5 OZP, což je méně než** v roce 2012 (v průměru 22,2 OZP). Tento podíl se tak přiblížil k podílu celkového počtu uchazečů o zaměstnání k celkovému počtu VPM (14,5). Meziroční pokles tohoto ukazatele **na 14,0 k 31. 12. 2013** byl ještě výraznější, ve stejném období roku 2012 dosáhl hodnoty 25,0 - viz graf č. 11.

Věková struktura uchazečů o zaměstnání

Z hlediska věku jsou nejvíce ohroženými skupinami nejmladší a nejstarší věkové kategorie.

Počet uchazečů nad 50 let věku se na konci roku meziročně **zvýšil** celkem **o 17,5 tis. osob.** (o 12,1 %), a to nárůstem ve všech pětiletých věkových skupinách, nejvíce v kategorii **55 - 59 let** (o 7,1 tis., tj. 10,2 %) **a 60 – 64 let** (o 6,4 tis., tj.

42,7 %). **Podíl** uchazečů **starších 50 let** na celkovém počtu uchazečů se zvýšil o 0,7 p. b. na **27,2 %**. V rámci této skupiny uchazečů o zaměstnání nejvýrazněji vzrostl podíl v kategorii 60 – 64 let (o 0,8 p. b. na 3,6 %). Výraznější nárůst žen v kategorii 55 – 59 let (o 5,4 tis.) a mužů v kategorii 60 – 64 let (o 5,3 tis.) souvisí s prodlužující se věkovou hranicí pro odchod do důchodu.

Počet uchazečů o zaměstnání **mladších 20 let** meziročně **poklesl o 2,1 tis.** na 22,1 tis. (o 8,7 %), jejich **podíl** na celkovém počtu nezaměstnaných evidovaných na ÚP ČR (3,7 %) **poklesl o 0,7 p. b.** Počet uchazečů o zaměstnání v kategorii **20 – 24 let** se meziročně **zvýšil na 78,0 tis.**, vzhledem k mírnému nárůstu (o 3,5 tis., tj. 4,7 %) se její **podíl snížil z 13,7 % na 13,1 %**.

Celkově tak mezinárodně sledovaná věková kategorie uchazečů **do 25 let** zaznamenala pouze minimální nárůst, k 31. 12. 2013 jich bylo evidováno **100,0 tis.**, což je o **1,3 tis. více** než před rokem. Její **podíl** na celkovém počtu nezaměstnaných **16,8 %** je ve srovnání s koncem roku 2012 **nižší o 1,3 p.b.** Pokles podílu této kategorie na celkové nezaměstnanosti byl (kromě realizovaných programů určených pro mladé) ovlivněn i demografickým vývojem (počet obyvatel ve věku 15 – 24 let se v průběhu roku snížil o 3,4 %).

Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku

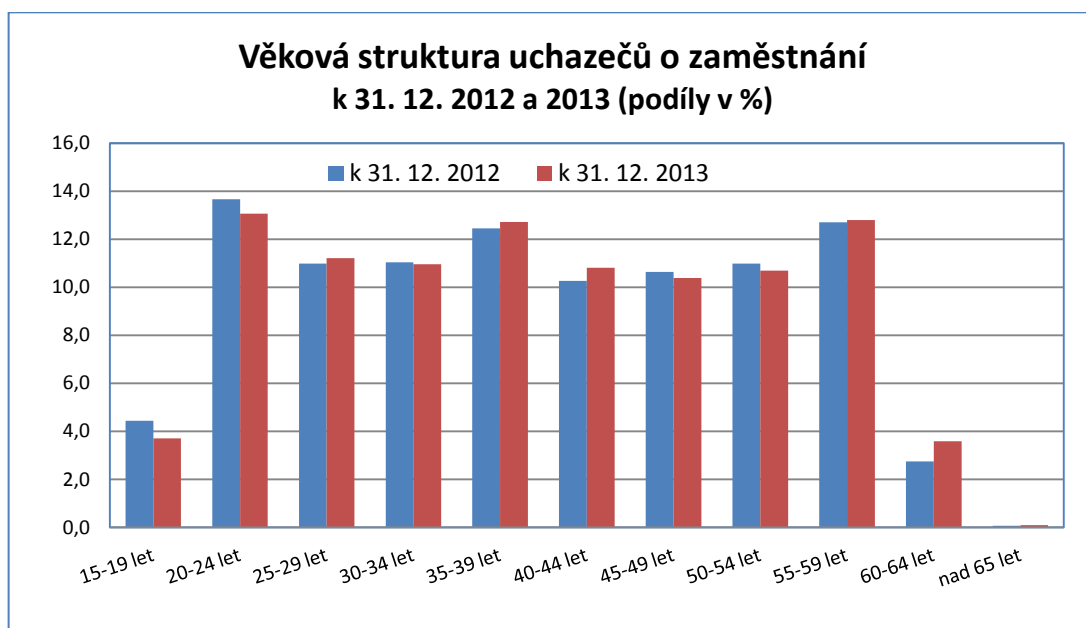
tab. č. 20

	k 31. 12. 2012		k 31. 12. 2013		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Celkem	545,3	100,0	596,8	100,0	51,5	9,4
15 - 19 let	24,2	4,4	22,1	3,7	-2,1	-8,7
20 - 24 let	74,5	13,7	78,0	13,1	3,5	4,7
do 25 let	98,7	18,1	100,0	16,8	1,3	1,3
25 - 29 let	59,9	11,0	66,9	11,2	7,0	11,7
30 - 34 let	60,2	11,0	65,4	11,0	5,2	8,6
35 - 39 let	67,9	12,5	75,9	12,7	8,0	11,8
40 - 44 let	56,0	10,3	64,5	10,8	8,5	15,2
45 - 49 let	58,0	10,6	62,0	10,4	4,0	6,9
50 - 54 let	59,9	11,0	63,8	10,7	3,9	6,5
55 - 59 let	69,3	12,7	76,4	12,8	7,1	10,2
60 - 64 let	15,0	2,8	21,4	3,6	6,4	42,7
nad 65 let	0,4	0,1	0,6	0,1	0,2	50,0
nad 50 let	144,6	26,5	162,1	27,2	17,5	12,1

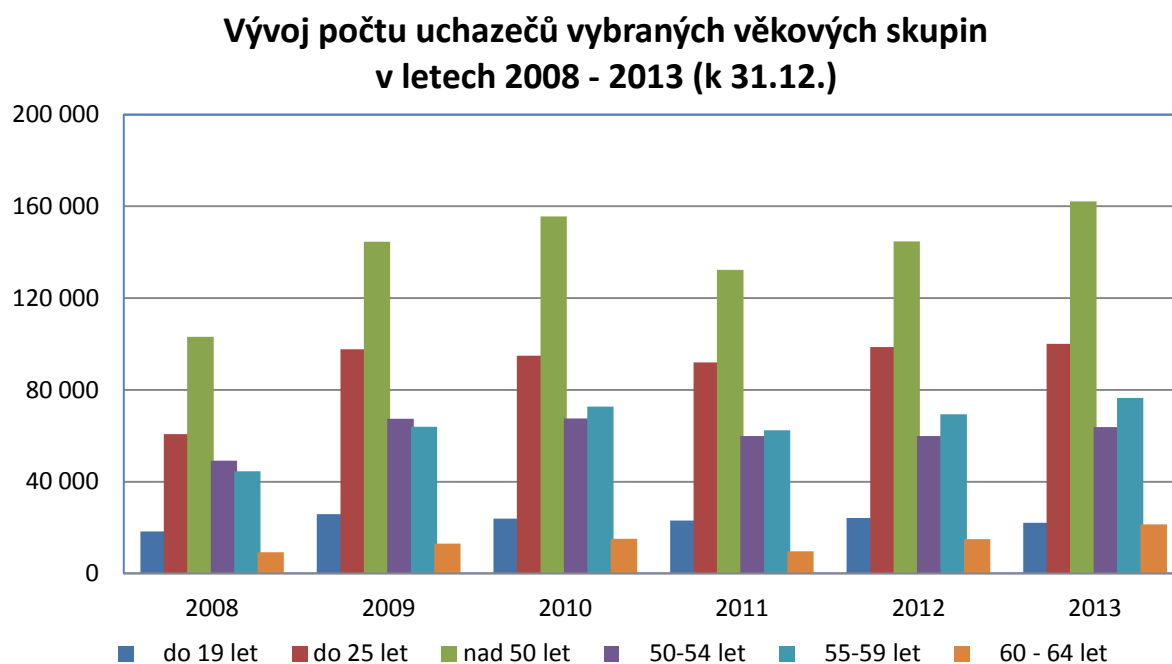
Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

Nadprůměrný meziroční nárůst byl patrný u uchazečů o zaměstnání **v kategorii 25 – 29 let** (o 11,7 %), i když se jedná o **početně slabší ročníky**. Do této kategorie spadá část čerstvých **absolventů vysokých škol**, jejichž počty mezi nezaměstnanými rostou. Výraznější nárůst **v kategoriích 35 – 39 let** (o 11,8 %) a 40 – 44 let (15,2 %) naopak ovlivnil fakt, že se jedná o **silnou populační vlnu ze 70. let minulého století**.

graf č. 12

graf č. 13

*Původně vykazované specifické míry nezaměstnanosti poměřované k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu (pracovní síle) z příslušné věkové kategorie vykazovaly vysoce nadprůměrnou hodnotu tohoto ukazatele u mladších věkových kategorií (z důvodu nízkého počtu ekonomicky aktivních mladých lidí), naopak mírně snižovaly jeho hodnotu u uchazečů o zaměstnání vyšších věkových kategorií (vzhledem k jejich vysoké ekonomické aktivitě). **Nově zavedený ukazatel podíl nezaměstnaných osob** vztažený k obyvatelstvu lépe koresponduje s absolutními počty uchazečů o zaměstnání, resp. jejich podíly na celkovém počtu uchazečů (viz tab. č. 20 a příloha č. 6). Je patrné, že **nadprůměrnou hodnotu** tohoto ukazatele (více než 8,2 %) vykazují kategorie **20 – 29 let a 50 – 59 let**.*

U mezinárodně sledované věkové kategorie mladých **do 25 let** dosáhl k 31. 12. 2013 PNO hodnoty **8,7 %**, meziroční nárůst o 0,5 p. b. byl nižší než nárůst celkového PNO (o 0,8 p. b.), v kategorii **55 – 64 let** činil **6,6 %** (meziroční nárůst o 1,1 p. b.).

Podíl nezaměstnaných osob **se liší podle pohlaví**. **U žen je nižší** ve věku **15 - 29 let** (v tomto věku jsou ženy ekonomicky neaktivní z důvodu studia – mezi osobami připravujícími se na povolání je mírná převaha žen, a zejména z důvodů péče o dítě) **a ve věku 55 let a více** (z důvodu dřívějších odchodů žen do důchodu nebo z důvodu jejich péče o osobu blízkou).

Specifické podíly nezaměstnaných osob podle jednotlivých věkových skupin na obyvatelstvu stejného věku jsou uvedeny v příloze č. 6.

Vývoj věkové struktury se odrazil ve **zvýšení průměrného věku uchazečů o zaměstnání z 38,7 na 39,4 let** (u žen z 38,6 na 39,2 a u mužů z 38,8 na 39,6 let).

Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání v mladších věkových kategoriích ovlivňuje také vývoj počtu **absolventů škol** všech stupňů vzdělání **a mladistvých** po ukončení základní školy (dále „absolventi“). K **31. 12. 2013** jich bylo evidováno **39,5 tis.**, což je **o 3,4 tis. více** než před rokem. **Jejich podíl** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání se však meziročně nezměnil **a činil na 6,6 %**. **Průměrný počet absolventů** v evidenci ÚP ČR **v roce 2013** meziročně **vzrostl** o 6,0 tis. **na 35,1 tis.**

Příznivější je situace v nabídce **volných míst** pro tuto skupinu uchazečů. Po poklesu v průběhu roku 2012 (na 4,2 tis.) jejich počet **vzrostl** na konci prosince 2013 **na 9,6 tis.** **Na jedno volné pracovní místo** vhodné i pro absolventy škol a mladistvé jich připadalo **4,1**, což je **výrazně méně** než před rokem (prosinec 2012 – 8,5).

Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti

Vzhledem k přetrvávajícímu nízkému počtu pracovních míst se délka setrvání v evidenci ÚP ČR opět prodloužila. Počet uchazečů o zaměstnání evidovaných **déle než 12 měsíců** meziročně **vzrostl o 44,8 tis.** (tj. o 23,3 %) **na 237,0 tis.**, jejich podíl na celkové nezaměstnanosti se zvýšil z 35,3 % na 39,7 %. Na nárůstu v této kategorii se podíleli především **nezaměstnaní 12 – 24 měsíců**, jejichž **počet se zvýšil** o 24,1 tis. **na 106,2 tis.** a podíl vzrostl z 15,1 % **na 17,8 %**. **Kategorie nezaměstnaných déle než 24 měsíců** v současnosti představují 55,2 % všech dlouhodobě nezaměstnaných. **Kategorie nezaměstnaných déle než 12 měsíců** (a zvláště déle než 24 měsíců) **vykazuje dlouhodobě rostoucí tendenci**. Po výrazném poklesu v letech 2007 - 2008 v důsledku účinnosti zákonů v sociální oblasti následným nárůstem se jejich počet vrátil přibližně na úroveň z počátku roku 2007.

Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti

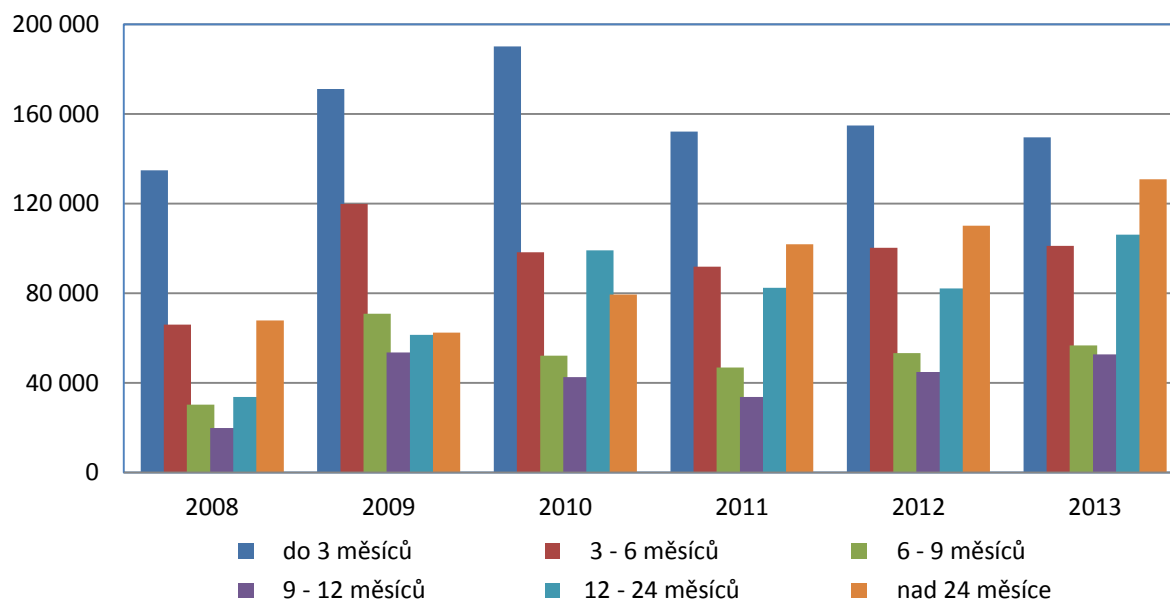
tab. č. 21

	k 31. 12. 2012		k 31. 12. 2013		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Uchazeči celkem	545,3	100,0	596,8	100,0	51,5	9,4
z toho:						
do 3 měsíců	154,8	28,4	149,5	25,0	-5,3	-3,4
3 - 6 měsíců	100,3	18,4	101,1	16,9	0,8	0,8
6 - 9 měsíců	53,2	9,8	56,6	9,5	3,4	6,4
9 - 12 měsíců	44,9	8,2	52,6	8,8	7,7	17,1
12 - 24 měsíců	82,1	15,1	106,2	17,8	24,1	29,4
nad 24 měsíců	110,2	20,2	130,8	21,9	20,6	18,7
nad 5 měsíců	311,5	57,1	371,5	62,2	60,0	19,3
nad 6 měsíců	290,3	53,2	346,2	58,0	55,9	19,3
nad 12 měsíců	192,2	35,3	237,0	39,7	44,8	23,3

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

Na vývoji počtu a podílu jednotlivých kategorií uchazečů nezaměstnaných evidovaných méně než 12 měsíců se projevil zpomalující se růst nezaměstnanosti ve 2. pololetí a zejména ve 4. čtvrtletí, kdy do evidence ÚP ČR přišlo méně uchazečů o zaměstnání, jak je uvedeno v části III. 2. V důsledku toho byl na konci roku zaznamenán **meziroční pokles** v kategorii **do 3 měsíců** (o 5,3 tis.) a minimální nárůst v kategorii **3 – 6 měsíců** (o 0,8 tis.).

Vývoj počtu uchazečů podle délky evidence v letech 2008 - 2013 (k 31.12.)

V souladu s novelou zákona o zaměstnanosti od 1. 1. 2009 a instrukcí MPSV k realizaci aktivní politiky zaměstnanosti věnoval ÚP ČR zvýšenou péči uchazečům o zaměstnání, kteří byli v evidenci **déle než 5 měsíců**. Na konci prosince 2013 jich bylo evidováno **371,5 tis.**, což znamená meziroční nárůst o 60,0 tis. osob, tj. o 19,5 %. Jejich **podíl** na celkovém počtu nezaměstnaných činil **62,2 %** a meziročně vzrostl o 5,1 p. b.

Délka evidence uchazečů o zaměstnání

Nárůst počtu dlouhodobě nezaměstnaných se projevil v prodloužení délky evidence. Průměrná **délka průběžné evidence** (tj. délka evidence uchazečů o zaměstnání, kteří byli k 31. 12. 2013 registrovaní na ÚP ČR) se prodloužila z 517 dní na konci prosince 2012 na **563 dní**.

Větší šanci najít uplatnění na trhu práce mají ti, kteří jsou evidováni na ÚP ČR kratší dobu. Ve 4. čtvrtletí 2013 se však i průměrná **délka ukončené evidence** (tj. délka nezaměstnanosti těch, kteří z evidence odešli) prodloužila a představovala **335 dní**, v porovnání předchozím rokem byla delší o 108 dní.

Struktura uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst podle vzdělání

K 31. 12. 2013 byl zaznamenán meziroční **nárůst** uchazečů o zaměstnání **ve všech kategoriích vzdělání, především** v početně větších kategoriích uchazečů **s vyučením** (o 17,3 tis., tj. o 7,7 %), **se středoškolským vzděláním s maturitou** (o 11,0 tis., tj. o 12,0 %) **a se základním vzděláním** (o 14,3 tis., tj. o 9,7 %). Výraznější byl i nárůst u uchazečů o zaměstnání v početně menší kategorii uchazečů o zaměstnání s vysokoškolským vzděláním (o 5,5 tis., tj. 17,5 %), rostoucí trend této kategorie je patrný od počátku ekonomické krize.

Vzhledem k rozdílné intenzitě nárůstu absolutních počtů uchazečů o zaměstnání v jednotlivých kategoriích se změnilo jejich **poměrné zastoupení** v celkovém počtu. Zatímco **u uchazečů vyučených, se středoškolským vzděláním bez maturity a vyučených s maturitou pokleslo** (nejvíce u vyučených o 0,6 p. b.), nejvíce **se podíl zvýšil** u uchazečů **se středoškolským vzděláním s maturitou a s vysokoškolským vzděláním** (shodně o 0,4 p. b.)

Nejpočetnějšími skupinami uchazečů o zaměstnání však stále zůstávají **vyučení** a uchazeči **se základním vzděláním** (240,9 tis., resp. 161,3 tis. osob), kteří tvoří na celkové nezaměstnanosti 40,4 % resp. 27,0 %.

Struktura uchazečů o zaměstnání podle vzdělání

tab. č. 22

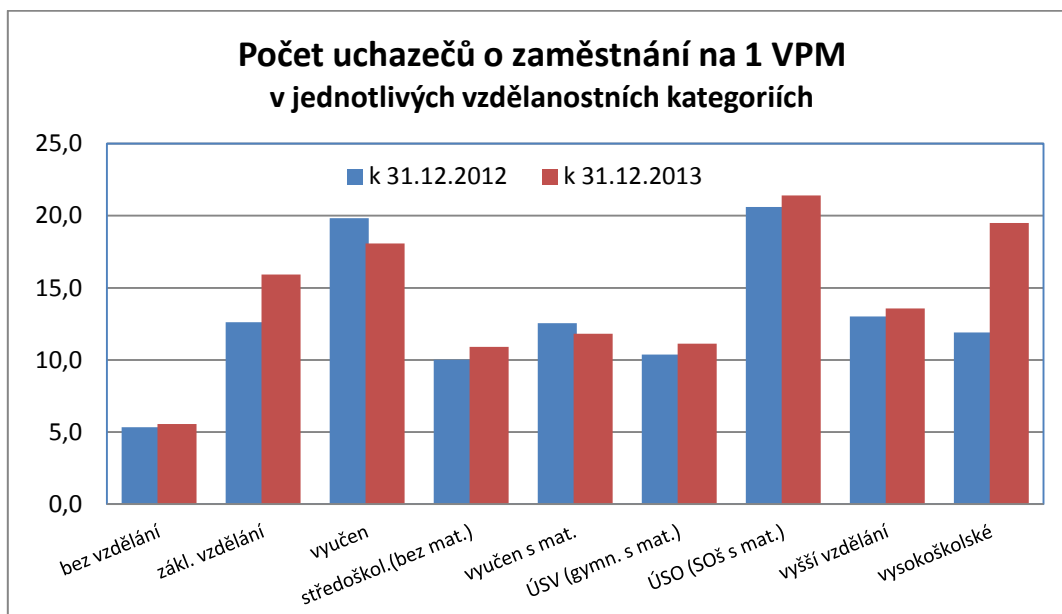
	k 31. 12. 2012		k 31. 12. 2013		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Uchazeči celkem	545,3	100,0	596,8	100,0	51,5	9,4
z toho:						
bez vzdělání	3,0	0,6	3,0	0,5	0,0	0,0
základní vzdělání	147,0	27,0	161,3	27,0	14,3	9,7
vyučen	223,6	41,0	240,9	40,4	17,3	7,7
středoškol. bez mat.	12,6	2,3	12,9	2,2	0,3	2,4
vyučen s mat.	19,6	3,6	20,9	3,5	1,3	6,6
gymnázium	11,9	2,2	13,0	2,2	1,1	9,2
SOŠ s mat.	91,8	16,8	102,8	17,2	11,0	12,0
vyšší vzdělání	4,3	0,8	5,0	0,8	0,7	16,3
vysokoškolské	31,4	5,8	36,9	6,2	5,5	17,5

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

Rozdíly mezi kvalifikační strukturou uchazečů o zaměstnání a kvalifikačními požadavky zaměstnavatelů vyjádřené **počtem uchazečů o zaměstnání na 1 volné pracovní místo** se v jednotlivých kategoriích lišily.

Nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce **se** oproti prosinci 2012 **nejvíce zmírnil** v kategoriích **vyučených a vyučených s maturitou**. **Naopak nejvíce vzrostl u vysokoškolského a základního vzdělání**, v těchto kategoriích byl **po kategorii středoškolského vzdělání s maturitou (21,4) poměr nabídky a poptávky nejvyšší**. **Nejpříznivější** byl mezi počtem uchazečů o zaměstnání a volnými místy pro uchazeče o zaměstnání **bez vzdělání (5,6)**, se středoškolským vzděláním bez maturity (10,9) a úplným středním vzděláním - gymnáziem (11,1).

graf č. 15

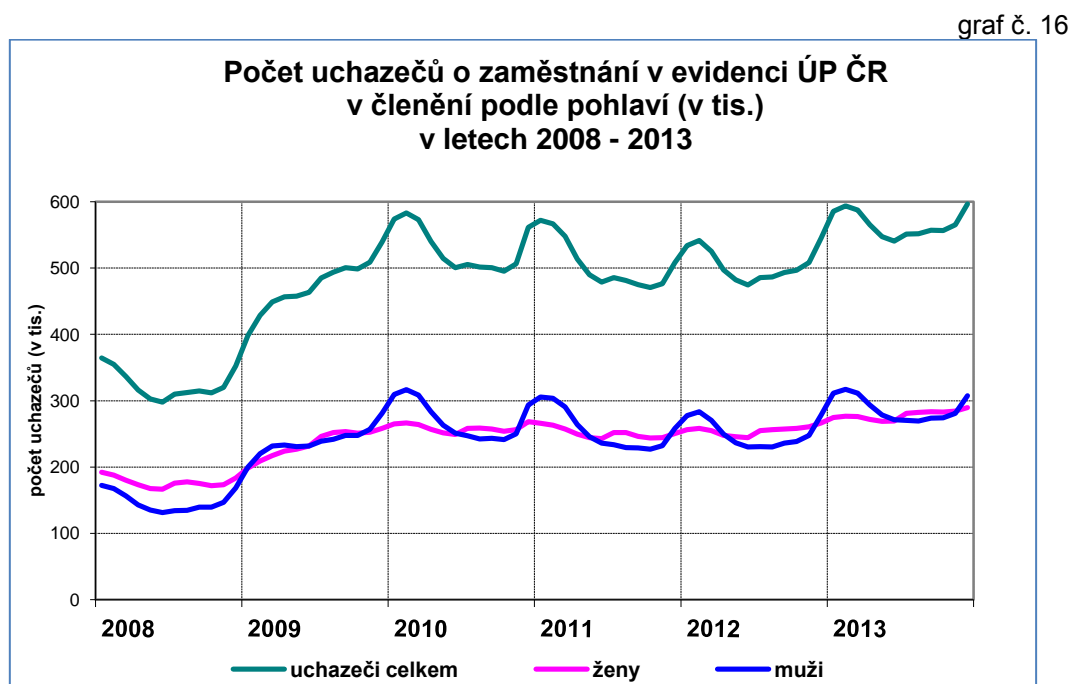
Potřeba snížení vysoké míry nezaměstnanosti některých skupin obyvatel se odrazila i ve stanovení národních cílů České republiky v oblasti zaměstnanosti v souvislosti s hlavními cíli Strategie Evropa 2020. Konkrétně se jedná o **snížení míry nezaměstnanosti mladých osob (15 - 24 let) o třetinu a míry nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací (stupeň ISCED 0 – 2 klasifikace vzdělání) o čtvrtinu oproti roku 2010** (viz část V. Mezinárodní srovnání zaměstnanosti a nezaměstnanosti)⁸.

⁸ Vzhledem k tomu, že k vyhodnocení se používají mezinárodně srovnatelná data EUROSTATu z VŠPS/LFS, konkrétní hodnoty v této části nejsou uvedeny.

Ženy v evidenci ÚP ČR

Zatímco do roku 2008 v evidenci ÚP ČR převažovaly spíše ženy, v důsledku ekonomické krize, která postihla především odvětví s vyšší zaměstnaností mužů, v následujících letech v průměru převažovali muži.

Stejně tomu bylo i v roce 2013, kdy průměrný počet mužů dosáhl 287,1 tis., což je o 37,1 tis. více než v roce 2012. Žen bylo v průměru 277,4 tis., oproti předchozímu roku o 23,0 tis. více. Průměrný podíl žen na celkovém počtu registrovaných nezaměstnaných poklesl na 49,1 % (v roce 2012 – 50,4 %).

V průběhu roku se vzhledem k rozdílnému uplatnění mužů a žen v sezónně orientovaných odvětvích nebo na sezónních pracích zastoupení mužů a žen mezi uchazeči o zaměstnání měnilo (viz graf č. 16). Vyšší průměrný počet mužů za celý rok je odrazem vyšších hodnot z přelomu let a prvních měsíců roku. Muži se více uplatňují v sezónně orientovaných odvětvích nebo sezónních pracích. Naopak mírná převaha žen v evidenci ÚP ČR je typická spíše pro letní měsíce, a to v souvislosti s pracovními poměry u zaměstnanců ve školství sjednávanými na dobu určitou, nebo i s tím, že ženy při ztrátě nebo změně zaměstnání odkládají nástup do zaměstnání kvůli péči o děti až po prázdninách.

K 31. 12. 2013 se počet mužů meziročně zvýšil (o 28,6 tis., tj. o 10,3 %) na **307,3 tis.**, počet žen se zvýšil (o 22,9 tis., tj. o 8,6 %) na **289,5 tis.** Podíl žen mezi

uchazeči o zaměstnání proto meziročně **poklesl** (z 48,9 %) **na 48,5 %**, **podíl mužů vzrostl** (z 51,1 %) **na 51,5 %**.

Relativní ukazatel registrované nezaměstnanosti - **podíl nezaměstnaných osob**, byl na konci roku 2013 **u žen (8,0 %) nižší než u mužů (8,3 %)**.

Podíly počtu mužů a žen z celkového počtu nezaměstnaných v jednotlivých kategoriích (věk, vzdělání, výše podpory v nezaměstnanosti, délka nezaměstnanosti) včetně grafického znázornění jsou uvedeny v příloze č. 8 a 9.

Vzhledem k převaze mužů v sezónně orientovaných odvětvích je u mužů patrná spíše opakovaná nezaměstnanost, zatímco **ženy jsou více postiženy dlouhodobou nezaměstnaností**. **K 31. 12. 2013** jich bylo v evidenci ÚP ČR **déle než 6 měsíců 60,9 %**, **déle než 12 měsíců 42,6 %**. Naproti tomu z celkového počtu nezaměstnaných mužů bylo evidováno **déle než 6 měsíců 55,3 %**, **déle než 12 měsíců 36,8 %**.

Nemalou roli v dlouhodobé nezaměstnanosti žen však hrají i faktory související s péčí o děti nebo osobu blízkou (ztížená dojíždka do práce a práce na směny, nedostatek práce na zkrácený úvazek nebo jiná forma uspořádání pracovní doby).

4. Regionální nezaměstnanost

Podíl nezaměstnaných osob vyšší než celorepublikový průměr (8,2 %) byl k 31. 12. 2013 zaznamenán v polovině krajů. Stejně jako v prosinci 2012 byl nejvyšší v **Ústeckém kraji**, následoval **Moravskoslezský, Olomoucký a Karlovarský kraj**.

Podíl nezaměstnaných osob meziročně **vzrostl ve všech krajích, nejvíce v Moravskoslezském** (o 1,3 p. b.), Ústeckém (1,0 p. b.), Olomouckém a Hl. městě Praze (v obou o 0,9 p. b.), nejmenší nárůst byl zaznamenán v Pardubickém kraji (o 0,4 p. b.).

Setřídění krajů podle absolutního nárůstu počtu uchazečů s výjimkou první pozice neodpovídá setřídění krajů podle nárůstu podílu nezaměstnaných osob, mj. z důvodu odlišného vývoje počtu obyvatel v jednotlivých krajích. **Počet uchazečů o zaměstnání nejvíce vzrostl v Moravskoslezském kraji** (o 8 877 osob, tj. o 10,9 %), dále v **Hl. m. Praze** (o 8 151 osob, tj. o 22,2 %) a **Středočeském kraji** (o 7 230 osob, tj. o 13,3 %).

Naopak **nejmenší nárůst** počtu uchazečů o zaměstnání byl zaznamenán **v Pardubickém** (o 1 107 osob, tj. o 4,4 %) a **Karlovarském kraji** (o 1 341 osob, tj. 6,5 %) a v **Kraji Vysočina** (o 1 341 osob, tj. 5,0 %).

Vývoj nezaměstnanosti v jednotlivých krajích neprobíhal stejně, situace na trhu práce byla ovlivněna zejména strukturou zaměstnanosti, různou mírou uplatňování flexibilních forem práce, věkovou a vzdělanostní strukturou obyvatelstva.

Podíl nezaměstnaných osob a počet uchazečů o zaměstnání v krajích ČR
(seřazené podle podílu nezaměstnaných osob k 31. 12. 2013)

tab. č. 23

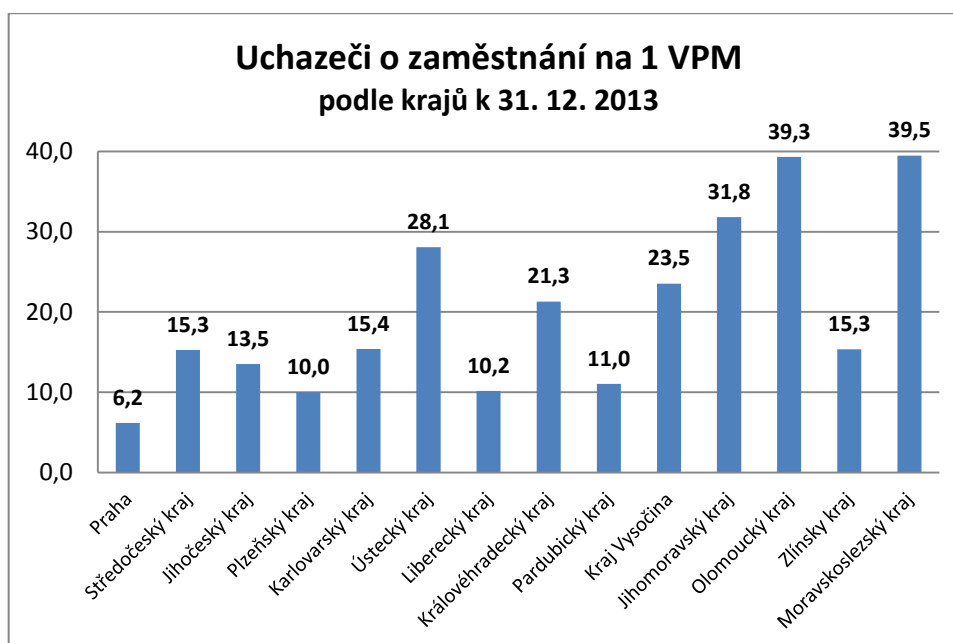
Kraj	Evidovaní uchazeči o zaměstnání		z toho dosažitelní ve věku 15-64 let		Podíl nezaměstnaných osob v %	
	k 31.12.		k 31.12.		k 31.12.	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
1. Ústecký kraj	61 589	65 820	61 192	64 975	10,5	11,5
2. Moravskoslezský kraj	81 099	89 976	31 019	35 562	9,2	10,5
3. Olomoucký kraj	40 342	43 364	49 558	53 605	8,9	9,8
4. Karlovarský kraj	18 411	19 600	28 445	31 567	8,5	9,3
5. Jihomoravský kraj	66 435	71 970	25 511	27 763	8,1	8,9
6. Liberecký kraj	24 185	25 909	22 323	23 330	7,7	8,5
7. Zlínský kraj	32 100	33 978	22 669	23 210	7,8	8,3
8. Kraj Vysočina	26 963	28 304	21 462	24 519	7,6	8,1
9. Pardubický kraj	25 264	26 371	23 072	24 766	7,0	7,4
10. Královéhradecký kraj	25 210	27 678	25 187	26 689	6,5	7,3
11. Jihočeský kraj	28 767	31 551	36 748	39 070	6,4	7,1
12. Středočeský kraj	54 451	61 681	71 266	78 178	6,1	6,9
13. Plzeňský kraj	23 724	25 709	16 956	17 907	5,9	6,4
14. Hl. m. Praha	36 771	44 922	56 550	59 853	4,2	5,1
Celkem ČR	545 311	596 833	491 958	530 994	7,4	8,2

Dalším faktorem byla hromadná propouštění. Jejich rozsah byl co do počtu **firem**, které jej ve smyslu § 62 zákoníku práce nahlásily ÚP ČR prostřednictvím svých krajských poboček, **srovnatelný s rokem 2012**, počet dotčených **zaměstnanců** byl však **v roce 2013 vyšší**. V roce 2012 se jednalo o 339 zaměstnavatelů a hromadná propouštění se měla týkat 15 738 zaměstnanců, **v roce 2013** to bylo **340 zaměstnavatelů** a hromadná propouštění se měla týkat **17 489 zaměstnanců**. Z hlediska krajských poboček se nejvíce zaměstnavatelů s hlášením hromadného propouštění obrátilo na krajskou pobočku v Praze (126), Olomouci (33) a Příbrami (31). Nejvíce zaměstnanců, kterých se propouštění mělo týkat, bylo

nahlášeno na krajskou pobočku v Praze (8 772), Ústí nad Labem (1 936), Ostravě (1 840) a Příbrami (1 059). Zde však je potřeba mít na zřeteli, že např. v Praze se v mnoha případech jednalo o zaměstnavatele s celorepublikovou působností.

Největší počet volných pracovních míst k 31. 12. 2013 byl evidován v **Hl. m. Praze** (7 299) a Středočeském kraji (4 040), nejméně v Olomouckém kraji (1 103) a Kraji Vysočina (1 203). Z hlediska poměru **nabídky pracovní síly a poptávky** po ní byla situace lepší než celorepublikový průměr (17,0 uchazečů na 1 VPM) v osmi krajích, nejpříznivější byla situace v Hl. M Praze, v Plzeňském, Libereckém a Pardubickém kraji, naopak nejhorší v Moravskoslezském a Olomouckém kraji (39,5, resp. 39,3 uchazečů o zaměstnání na 1 VPM).

graf. č. 17

Podíl většiny znevýhodněných skupin uchazečů o zaměstnání na celkovém počtu nezaměstnaných za celou ČR se výrazněji nezměnil, ale nadále přetrvávají velké regionální rozdíly (viz příloha č. 13).

Podíl uchazečů o zaměstnání bez vzdělání nebo se základním vzděláním v ČR k 31. 12. 2013 představoval 27,5 % (meziročně se snížil o 0,1 p. b.). Z pohledu krajů byl **nejvyšší v Karlovarském (45,6 %) a Ústeckém kraji (41,6 %)**. Celorepubliková hodnota tohoto ukazatele byla překročena i v Moravskoslezském, Libereckém a Středočeském kraji. Nejnižší podíl osob bez vzdělání nebo se základním vzděláním byl evidován ve Zlínském kraji (17,6 %), Kraji Vysočina (18,3 %) a Hl. m. Praze (18,4 %).

V regionech s nadprůměrnou nezaměstnaností je jak absolutně, tak i relativně vyšší dlouhodobá nezaměstnanost (nad 12 měsíců). Nejvyšší podíl dlouhodobě nezaměstnaných (nad 12 měsíců) měl Ústecký (46,8 %), Moravskoslezský (45,3 %) a Karlovarský kraj (42,4 % všech uchazečů o zaměstnání). Vyšší podíl dlouhodobé nezaměstnanosti než celorepublikový průměr (39,7 %) byl také v Olomouckém, Libereckém a Jihomoravském kraji. Nejnižší podíl evidovaly regiony s nižší nezaměstnaností - Jihočeský kraj (31,9 %), Hl. m. Praha (33,2 %) a Královéhradecký kraj (33,8 %).

V krajích s vysokou nezaměstnaností bývá obvykle i nejvyšší průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání, kteří byli v evidenci ÚP ČR, tzv. délka průběžné evidence. K 31. 12. 2013 dosáhla nejvyšších hodnot v Moravskoslezském (711), Ústeckém (702) a Karlovarském kraji (625 dní), kde přesáhla celorepublikový průměr 563 dní. Nejkratší délka průběžné evidence byla v Hl. m. Praze (387), Královéhradeckém (418) a Jihočeském kraji (428 dní).

Průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání, kteří již z evidence odešli, tj. **délka ukončené evidence**, byla **nejdelší v Moravskoslezském** (412) a Zlínském kraji (385 dní), **nejkratší** byla **v Hl. m. Praze** (269), Plzeňském (274) a Jihočeském kraji (276). Celostátní průměr měl hodnotu 335 dní.

Podrobnější informace o zastoupení vybraných skupin (uchazečů o zaměstnání do 20 let, do 25 let, nad 50 let, zdravotně postižených osob nebo žen) je uvedeno v příloze č. 13. V přílohách jsou uvedeny i další podrobnější údaje o nezaměstnanosti za kraje a okresy ČR.

IV. Politika zaměstnanosti

1. Zaměření politiky zaměstnanosti

Hlavním východiskem v oblasti zaměstnanosti pro rok 2013 je strategie „Evropa 2020“ a na ní navazující strategie Národní program reformy České republiky kladoucí si za cíl na národní úrovni dosáhnout do roku 2020 zvýšení celkové míry zaměstnanosti ve věkové skupině 20 - 64 let na 75 %, z čehož:

- u žen ve věku 20 - 64 let na 65 %,
- u starších pracovníků ve věku 55 - 64 let na 55 %,
- snížit míru nezaměstnanosti u mladých osob 15 - 24 let o třetinu oproti roku 2010,
- snížit míru nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací o čtvrtinu oproti roku 2010.

Tyto cíle navazují na předchozí strategické dokumenty v oblasti zaměstnanosti, zejména na usnesení vlády České republiky č. 434 ze dne 7. června 2010.

Realizace politiky zaměstnanosti byla v roce 2013 ovlivněna nestabilní situací na trhu práce. Pokračovala ekonomická recese projevující se v meziročním poklesu HDP a nárůstu nezaměstnanosti.

Vzhledem k úzkému propojení trhu práce s vývojem ekonomiky připravovalo MPSV od začátku roku 2012 ve spolupráci se sociálními partnery opatření ke stabilizaci trhu práce, zejména „příspěvek v době částečné nezaměstnanosti“, který byl v konečném důsledku transformován do nového projektu „Vzdělávejte se pro stabilitu!“, který je realizován od 17. 9. 2012.

Poskytování příspěvků aktivní politiky zaměstnanosti se řídí stanovenými kritérii, která jsou zakotvena v Normativní instrukci č. 2/2013 Ministerstva práce a sociálních věcí určené ÚP ČR, a která stanoví, že nástroje aktivní politiky zaměstnanosti jsou primárně určeny uchazečům o zaměstnání, kterým není pro jejich individuální charakteristiky možné zajistit zaměstnání jiným způsobem. Za nejvíce ohrožené osoby na trhu práce jsou považovány osoby zdravotně postižené. Dále pak mladí lidé do 25 let bez praxe, jejichž ohrožení na trhu práce se v posledních letech zvyšuje, zejména z důvodu nedostatečné praxe a nevhodné kvalifikace. Výrazně ohroženy jsou na trhu práce i osoby starší 55 let věku a rodiče, zejména matky vracející se z rodičovské dovolené. Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti rovněž

slouží k boji se sociálním vyloučením a v neposlední řadě jsou určeny osobám vedeným v evidenci uchazečů o zaměstnání déle než 5 měsíců.

V roce 2013 nadále pokračovala **podpora zaměstnavatelů v rámci systému investičních pobídek**. Podpora je určena na vytvoření nových pracovních míst, k rekvalifikaci nebo školení zaměstnanců.

Důležitou pomocí byl **příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením** (§ 78 zákona o zaměstnanosti).

2. Výdaje na politiku zaměstnanosti

Výdaje ze státního rozpočtu (SR) související s výplatou podpor v nezaměstnanosti v roce 2013 dosáhly **9 674 752 tis. Kč** a byly ve srovnání s výdaji v roce 2012 (8 759 749 tis. Kč) o **915 003 tis. Kč, tj. o 10,4 % vyšší**.

Čerpání finančních prostředků **ovlivnil** zejména **počet nově zaevidovaných uchazečů** o zaměstnání, **počet** uchazečů o zaměstnání **s podporu v nezaměstnanosti** a její **průměrná výše**:

- v roce 2013 se nově zaevidovalo na ÚP ČR celkem **614,5 tis. uchazečů, tj. o 25,1 tis. více** než v roce 2012;
- v důsledku vyššího počtu nově evidovaných se **zvýšil průměrný počet uchazečů** o zaměstnání **pobírajících podporu v nezaměstnanosti**, a to z 104,5 tis. v roce 2012 na **117,9 tis.**, jejich **podíl** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání **mírně vzrostl** z 20,7 % na **20,9 %**;
- průměrná měsíční **výše podpory** se **meziročně zvýšila** z 5 892 Kč v roce 2012 na **6 284 Kč**.

Na aktivní politiku zaměstnanosti (APZ) bylo v roce 2013 na MPSV a ÚP ČR (včetně mimorozpočtových zdrojů) vynaloženo **4 285 714 tis. Kč**, v tom MPSV 34 625 tis. Kč, ÚP ČR 4 251 090 tis. Kč. Ve srovnání s rokem 2012 **vzrostly výdaje** na APZ o **1 690 093 tis. Kč, tj. o 65,1 %**. V porovnání s rokem 2012 se zvýšil zejména objem výdajů aktivní politiky zaměstnanosti financovaných z Evropského sociálního fondu, který se více než zdvojnásobil.

Porovnání výdajů na státní politiku zaměstnanosti (SPZ) v letech 2012 a 2013

tab.č.24

	2012		2013		rozdíl 2013-2012	Index 13/12
	v tis. Kč	Podíl na HDP v % *)	v tis. Kč	Podíl na HDP v % *)		
Výdaje na SPZ ze SR	15 274 848	0,40	17 963 913	0,46	2 689 065	117,6
V tom:						
Pasivní politika zaměstnanosti (PPZ)	8 759 749	0,23	9 674 752	0,25	915 004	110,4
Podíl PPZ na SPZ v %	57,3	x	53,9	x		x
Aktivní politika zaměstnanosti (APZ)	2 595 049	0,07	4 285 714	0,11	1 690 665	165,1
Podíl APZ na SPZ v %	17,0	x	23,9	x		x
<i>z toho financování projektů ESF</i>	1 502 859	0,04	3 232 952	0,08	1 730 094	215,1
<i>Podíl APZ-ESF na SPZ v %</i>	9,8	x	18,0	x		x
Podpora zaměstnávání OZP - příspěvek dle §78 ZoZ	3 468 251	0,09	3 670 239	0,09	201 988	105,8
Podíl podpory zaměstnávání OZP v %	22,7	x	20,4	x		x
Insolvence	451 799	0,01	333 208	0,01	-118 592	73,8
Podíl insolvence na SPZ v %	3,0	x	1,9	x		x

*) Údaje o HDP - zdroj ČSÚ

Dále bylo v rámci státní politiky zaměstnanosti ze státního rozpočtu **jako příspěvek zaměstnavatelům zaměstnávajícím více než 50 % osob se zdravotním postižením podle § 78 zákona o zaměstnanosti** vynaloženo **3 670 239 tis. Kč**. Na příspěvek dle § 78 zákona o zaměstnanosti tedy bylo vynaloženo o 201 988 tis. Kč, tj. 5,8 %, více než v roce 2012. Tuto skutečnost lze vysvětlit tím, že od července 2012 lze tento příspěvek zvýšit o částku odpovídající zaměstnavatelem vynaloženým prostředkům na provozní náklady chráněných pracovních míst. Důvody výše uvedené změny jsou popsány v kapitole 3., části týkající se vymezených chráněných pracovních míst.

Na výplatu mzdových nároků zaměstnancům při platební neschopnosti zaměstnavatele, tj. **insolvenci**, bylo vynaloženo **333 208 tis. Kč** (meziročně méně o 118 592 tis. Kč, tj. o 26,2 %).

Uvedené nástroje a opatření nejsou součástí APZ.

3. Aktivní politika zaměstnanosti realizovaná ÚP ČR

Od roku 2012 přiděluje finanční prostředky na jednotlivé krajské pobočky Úřadu práce ČR Generální ředitelství Úřadu práce ČR, a to obdobným způsobem, jakým alokovalo finanční prostředky v uplynulých letech MPSV, tedy na základě kombinace

ukazatelů charakterizujících trh práce.

Nejvíce prostředků na APZ je směřováno do regionů s nejhorší bilancí těchto ukazatelů. Z celkového objemu finančních prostředků ÚP ČR na APZ (včetně prostředků ESF) bylo nejvíce použito v Moravskoslezském, Olomouckém a v Jihomoravském kraji, podrobněji v příloze č. 17.

Rekvalifikace a poradenství

Rekvalifikace se svým zaměřením, obdobně jako v uplynulých letech, přizpůsobovaly požadavkům trhu práce a struktuře volných pracovních míst. Využívaly se nejen pro získání nové nebo rozšíření stávající kvalifikace, ale také k jejímu zvýšení a prohloubení, včetně udržování a obnovování.

V roce 2013 se rekvalifikovalo 27 877 osob (o 9 246 více než v roce 2012). Meziroční nárůst počtu účastníků rekvalifikace v průběhu roku 2013 byl částečně ovlivněn zpružněním procesu zařazování účastníků do rekvalifikačních kurzů v souvislosti s vysoutěženými veřejnými zakázkami na realizaci rekvalifikačních programů. S ohledem na stav volných pracovních míst byly mimo jiné přednostně podporovány rekvalifikace s praktickou částí výuky a rekvalifikace směřující ke konkrétnímu pracovnímu uplatnění.

Nejpočetnější skupinou v rekvalifikaci byly osoby ve věku **20 - 24 let (15,9 %)** a **35 - 39 let (14,2 %)**.

Rekvalifikací se nejčastěji účastnili **vyučení (30,3 %)** a lidé s **úplným středním odborným vzděláním s maturitou (25,7 %)**.

Z hlediska **typu rekvalifikace** byly nejvíce využívány „**počítačové rekvalifikace – základní dovednosti**“ (**22,0 %**) a typ rekvalifikace „**zdravotnictví a sociální oblast**“ (11,7 %).

V rámci **zvolené rekvalifikace** se v roce 2013 **rekvalifikovalo 13 561 uchazečů o zaměstnání**, což je oproti stejnému období minulého roku, kdy začala realizace tohoto nástroje, o 7,0 tis. více.

V roce 2013 bylo **na rekvalifikace, vč. zvolených rekvalifikací, vyčerpáno 301 385 tis. Kč**, tj. **7,1 %** všech prostředků ÚP ČR vynaložených na APZ ze SR (v roce 2012 bylo vyčerpáno 146 377 tis. Kč).

Nejvíce prostředků z celkového objemu prostředků ÚP ČR vynaložených na APZ čerpaných na rekvalifikace bylo na tento nástroj vynaloženo v Moravskoslezském kraji (16,5 %) a v Jihomoravském kraji (13,6 %).

Poradenské činnosti byly v roce 2013 cíleny zejména na obtížně umístitelné skupiny (osoby se zdravotním postižením, mladé do 30 let věku, dlouhodobě nezaměstnané, osoby s žádnou nebo nízkou úrovní kvalifikace, osoby nad 50 let, osoby pečující o děti do 15 let, atd.) ve snaze pomoci jim při hledání nového pracovního uplatnění, umožnit návrat do školského systému nebo doplnit vzdělání a zprostředkovat další sociální integraci. Poradenské aktivity byly především v rámci projektů OP LZZ provázané s dalšími nástroji aktivní politiky zaměstnanosti.

Aktivity Informačních a poradenských středisek pro volbu a změnu povolání (IPS) jsou nedílnou součástí poradenských služeb poskytovaných ÚP ČR jak uchazečům o zaměstnání a zájemcům o zaměstnání tak klientům široké veřejnosti. Tyto aktivity byly prioritně orientovány na prevenci nezaměstnanosti. V roce 2013 bylo prostřednictvím IPS uskutečněno 2 740 skupinových akcí, kterých se zúčastnilo celkem 53 987 klientů. Mimo jiné bylo kariérovými poradci IPS poskytnuto přímé individuální poradenství celkem 14 055 klientů.

V rámci poskytovaných poradenských služeb byla dále věnována pozornost obtížně umístitelným skupinám klientů ÚP ČR, pro které byly mimo jiné realizovány skupinové poradenské programy Job cluby. Úřad práce ČR realizoval v roce 2013 celkem 174 Job clubů, do kterých zařadil 1 688 uchazečů o zaměstnání. Z celkového počtu zařazených tento program úspěšně dokončilo 1 404 uchazečů o zaměstnání.

Rekvalifikace a poradenské činnosti patřily k nejčastěji využívaným aktivitám v rámci Individuálních akčních plánů (IAP), které kontaktní pracoviště ÚP ČR sestavují v součinnosti s uchazeči o zaměstnání, kteří jsou v evidenci nepřetržitě déle než 5 měsíců. Vypracování tohoto dokumentu, který stanoví postup a časový harmonogram naplňování dohodnutých aktivit, včetně průběžné aktualizace a vyhodnocování, je jedním z nástrojů služeb zaměstnanosti, vedoucím k aktivizaci každého konkrétního uchazeče o zaměstnání na trhu práce, tj. k zaměstnání a ke zvýšení zaměstnatelnosti.

Veřejně prospěšné práce (VPP)

VPP jako časově omezené pracovní příležitosti slouží zejména k aktivaci a získání či zachování pracovních návyků u té skupiny uchazečů o zaměstnání, kde z důvodu příslušnosti k rizikové skupině (nízká kvalifikace, uchazeči starší 55 let, dlouhodobě nezaměstnaní, atd. - kritéria se mohou regionálně mírně odlišovat) je vysoké riziko vzniku dlouhodobé nezaměstnanosti a ztráty kompetencí rozhodných k získání a udržení zaměstnání. Jedná se o práce spočívající v údržbě veřejného prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo obdobných činnostech ve prospěch obcí, státních a obecně prospěšných institucí.

V roce 2013 bylo vytvořeno celkem **21 206 míst na VPP** (z toho 16 074 v rámci ESF) a na nich **umístěno 21 839 uchazečů o zaměstnání**, což je o 9 006 více, než za stejné období předchozího roku.

V roce 2013 bylo vynaloženo na VPP ze SR a ESF celkem **1 777 349 tis. Kč** (z toho 1 398 123 tis. Kč v rámci prostředků ESF), tj. o 1 088 932 tis. Kč více než v roce 2012. **Podíl výdajů** na realizaci VPP (**41,8 %** celkových výdajů ÚP ČR) meziročně vzrostl (v roce 2012 představoval 28,1 %).

Nárůst počtu podpořených osob nástrojem VPP v roce 2013 mohl souviset s ukončením dočasné realizace institutu veřejné služby a transferem klientů, kteří vykonávali veřejnou službu do nástroje veřejně prospěšné práce. Zároveň v roce 2013 došlo k plošnému navýšení poskytovaných příspěvků, zejména u nejrizikovějších skupin uchazečů o zaměstnání. Rovněž došlo k modifikaci poskytování příspěvků tak, aby zaměstnavatelé byli více motivováni k uzavírání zkrácených pracovních úvazků, resp. k zaměstnání dvou uchazečů o zaměstnání na jednom pracovním místě. Důvodem k tomuto kroku je jednak snaha o poskytnutí podpory co nejširšímu okruhu uchazečů o zaměstnání a jednak snaha optimalizovat podporu i pro ty uchazeče o zaměstnání, kteří z různých důvodů nejsou schopni vykonávat pracovní činnost na plný úvazek. K těmto důvodům se řadí nejenom objektivní důvody v podobě nutné péče o dítě či osobu blízkou či například časové důvody způsobené dojížděnkou do zaměstnání, ale v případě nástroje VPP rovněž subjektivní příčiny na straně dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání, kteří po dlouhém vyloučení z trhu práce mají obtíže s pravidelnou docházkou do zaměstnání.

Struktura použitých nástrojů APZ v letech 2012 a 2013 (ÚP ČR a MPSV)

tab.č.25

nástroj APZ	Počty vytvořených míst (stav) k		Počty vytvořených míst celkem v průběhu		Počty podpořených uchazečů/ osob (stav) k		Počty podpořených uchazečů/ osob celkem v průběhu		Čerpání finančních prostředků od počátku roku (v tis. Kč)	
	31.12. 2012	31.12. 2013	roku 2012	roku 2013	31.12. 2012	31.12. 2013	roku 2012	roku 2013	2012	2013
Rekvalifikace ¹⁾	x	x	x	x	3 753	5 418	25 199	41 438	146 377	301 385
Veřejně prospěšné práce	8 698	14 035	12 758	21 206	8 054	13 183	12 833	21 839	688 417	1 777 349
- vytvoření VPP	2 911	3 484	5 166	5 132	2 742	3 286	5 279	5 232	273 001	379 226
- ESF - OP LZZ – VPP	5 787	10 551	7 592	16 074	5 312	9 897	7 554	16 607	415 416	1 398 123
Společensky účelná pracovní místa	8 452	16 289	11 457	22 063	8 260	15 770	11 380	21 716	366 364	1 023 843
- zřízená u zaměstnavatelů	357	258	157	205	300	217	186	222	12 580	25 380
- zřízená u jednotlivců (OSVČ)	2 821	2 776	1 875	2 303	2 821	2 776	1 875	2 303	74 558	122 426
- vyhrazená pro konkrétního uchazeče	2 666	4 941	5 837	6 350	2 641	4 855	5 872	6 306	221 881	260 570
- ESF - OP LZZ – SÚPM	2 608	8 314	3 588	13 205	2 498	7 922	3 447	12 885	57 345	615 467
Zaměstnanost občanů se zdravotním postižením	1 551	1 303	644	706	1 580	1 259	2 386	993	121 143	52 854
- zřízení chrán. pracovních míst ²⁾	1 551	1 303	644	706	1 351	1 140	817	768	38 565	46 538
- provoz chrán. pracovních míst ³⁾	x	x	x	x	229	119	1 514	92	80 292	3 603
- pracovní rehabilitace	x	x	x	x	.	.	55	133	2 286	2 713
Cílené programy ESF - OP LZZ	198	2 632	317	2 954	316	3 005	522	3 301	566 160	687 761
Ostatní podpora zaměstnanosti									550 809	400 082
- programy pro podporu tvorby nových prac. míst (vč. investičních pobídek)									263 999	30 765
- ESF OP LZZ ostatní (SIP SeZam, SIP Real APZ, Vzdělávejte se!, VS pro růst!, v roce 2013 také VS pro stabilitu, Call centrum ÚP ČR a MIKOP)									286 810	369 317
Ostatní ⁴⁾									12 418	7 816
Aktivní politika čerpaná na ÚP ČR									2 451 688	4 251 090
- investiční pobídky									3 892	0
- APZ OP LZZ									132 676	27 199
- ostatní ⁴⁾									7 364	7 426
Aktivní politika čerpaná na MPSV									143 932	34 625
Aktivní politika zaměstnanosti celkem									2 595 621	4 285 714
z toho: financování programů ESF celkem									1 502 859	3 232 952

¹⁾ statistiky o počtech uchazečů v rekvalifikaci nerozlišují, zda se jedná o rekvalifikace financované z prostředků na národní APZ nebo z prostředků ESF;

²⁾ včetně CHPM - SVČ OZP

³⁾ počet osob (zaměstnanců, OSVČ)

⁴⁾ položky ostatní zahrnují APZ jinde nespecifikovanou (nákup služeb, ostatní nástroje – příspěvek na zapracování, překlenovací příspěvek) a čerpání z mimorozpočtových zdrojů

Pozn.: Finanční prostředky na rekvalifikace zahrnují i rekvalifikace zaměstnanců (578 tis. Kč v roce 2012 a 218 tis. Kč v roce 2013)

Tento nástroj APZ byl nejvíce využíván **v Moravskoslezském** (14,3 % prostředků ÚP ČR čerpaných ze SR na VPP) a v **Ústeckém kraji** (13,8 %).

Společensky účelná pracovní místa (SÚPM)

Společensky účelnými pracovními místy jsou pracovní místa, která zaměstnavatel zřizuje nebo vyhrazuje na základě dohody s ÚP ČR a obsazuje je uchazeči o zaměstnání. K SÚPM patří též pracovní místo zřízené uchazečem o zaměstnání za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti.

Tato pracovní místa mají umožnit trvalé nebo dlouhodobější zaměstnání uchazečům o zaměstnání, kterým nelze v současné době zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem.

V roce 2013 ÚP ČR přispěl na zřízení nebo vyhrazení **22 063 pracovních míst** (z toho 13 205 v rámci prostředků ESF) a **na tato místa umístil 21 716 uchazečů o zaměstnání**, což je o 10 336 více než ve stejném období předchozího roku.

Na tento nástroj bylo vyčerpáno celkem **1 023 843 tis. Kč** (z toho 615 467 tis. Kč v rámci ESF), meziročně o 657 479 tis. Kč více, tj. o 179,5 %. Uvedený nárůst je obdobně jako u nástroje VPP způsoben optimalizací poskytování příspěvků a jejich výše a rovněž vyšším důrazem na realizaci nástrojů vytvářející nová pracovní místa.

Podíl výdajů na realizaci SÚPM z celkových výdajů ÚP ČR na APZ (**24,1 %**) byl vyšší než v roce 2012 (14,9 %).

Z regionálního pohledu byl nejvyšší podíl vyčerpaných finančních prostředků na SÚPM **v Moravskoslezském** (21,9 %), **Olomouckém** (16,3 %) a **Jihomoravském kraji** (11,1 %) z objemu prostředků vyčerpaných ÚP ČR ze státního rozpočtu na tento nástroj APZ), viz příloha č. 17.

Chráněná pracovní místa (CHPM)

V roce 2013 bylo finančně podpořeno **zřízení celkem 706 nových pracovních míst**, na která bylo **umístěno od počátku roku 768 osob se zdravotním postižením (OZP)**. V těchto počtech jsou zahrnuta i místa pro OZP, které se rozhodnou

vykonávat samostatnou výdělečnou činnost. Na zřízení CHPM bylo vynaloženo 46 538 tis. Kč, což je o 7 973 tis. Kč více než v roce 2012.

Na **částečnou úhradu provozních nákladů CHPM** (na nichž bylo zaměstnáno 92 OZP) byly vynaloženy finanční prostředky ve výši 3 603 tis., což je o 76 689 tis. Kč méně než v roce 2012 Kč. Výrazný meziroční pokles počtu podpořených osob i vynaložených finančních prostředků je způsoben tím, že příspěvek na provozní náklady chráněného pracovního místa je zaměstnavatelům s více než 50 % OZP poskytován v rámci příspěvku podle § 78 zákona o zaměstnanosti (čerpání finančních prostředků v rámci podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením podle § 78 zákona o zaměstnanosti se meziročně zvýšilo o 201 988 tis. Kč na 3 670 239 tis. Kč).

Celková částka na zřízení CHPM a na provoz CHPM činila 50 141 tis. Kč, což bylo o 68 716 tis. Kč méně než v roce 2012. Jejich **podíl** z celkových výdajů ÚP ČR na APZ **se meziročně snížil** ze 4,8 % na **1,2 %**.

Další formou podpory osob se zdravotním postižením (OZP) je **pracovní rehabilitace**, která je uskutečňována na základě individuálního plánu pracovní rehabilitace. Individuální plán pracovní rehabilitace obsahuje mimo jiné i jednotlivé formy pracovní rehabilitace a je ve své podstatě harmonogramem naplňování dohodnutého postupu vedoucího k pracovnímu uplatnění OZP. Nejčastěji zabezpečovanou formou pracovní rehabilitace byla příprava k práci. **Rozsah** tohoto způsobu **podpory** osob se zdravotním postižením **představoval v roce 2013** objem **2 713 tis. Kč**, tj. o 426 tis. Kč více než ve stejném období předchozího roku.

V roce 2013 bylo dále **vymezeno 8 399 CHPM**. Vymezování CHPM bylo v roce 2013 realizováno v souvislosti s **novou právní úpravou účinnou od 1. 7. 2012**. Dle nové právní úpravy vzniká nárok na příspěvek podle § 78 zákona o zaměstnanosti, zaměstnavatelům, kteří zaměstnávají zaměstnance se zdravotním postižením na CHPM. Účelem nové právní úpravy je **zefektivnění podpory poskytované v rámci příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením, tj. vyloučit z této podpory tzv. fiktivní zaměstnavatele**, kteří svoji činnost realizují jen za účelem čerpání příspěvku.

Méně využívané nástroje APZ

Méně využívanými nástroji aktivní politiky zaměstnanosti jsou **příspěvek na zapracování, příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program a překlenovací příspěvek.**

- **Příspěvek na zapracování** může ÚP ČR poskytnout zaměstnavateli, který přijímá do pracovního poměru uchazeče o zaměstnání, kterému ÚP ČR věnuje zvýšenou péči. Příspěvek lze poskytovat maximálně po dobu 3 měsíců a může činit nejvýše polovinu minimální mzdy na jednu fyzickou osobu, která zapracovává přijatého uchazeče o zaměstnání. V roce 2013 bylo zaměstnavatelům z tohoto titulu vyplaceno **373 tis. Kč** a podpořeno **54 osob.**
- **Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program** slouží k podpoře zaměstnavatelů, kteří z důvodu přechodu na nový podnikatelský program nemohou zabezpečit pro své zaměstnance práci v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby. V roce 2013 na tento druh podpory **nebyly zaměstnavateli čerpány žádné finanční prostředky.**
- **Překlenovací příspěvek** může Úřad práce ČR poskytnout osobě samostatně výdělečně činné, jíž byl ÚP ČR poskytnut příspěvek na zřízení SÚPM za účelem výkonu samostatně výdělečné činnosti (SVČ). Poskytování tohoto příspěvku určeného ke krytí provozních nákladů začínajících OSVČ bylo obnoveno s platností od 1. ledna 2011. Příspěvek je poskytován jednorázově na dobu max. 5 měsíců ve výši 0,25 násobku průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí předcházejícího roku. V roce 2013 bylo na tento příspěvek **vynaloženo 4 579 tis. Kč** a podpořeno bylo **270 osob.**

Informace o dalších opatřeních APZ realizovaných na úrovni MPSV i na ÚP ČR (systém investičních pobídek, projekty zaměstnanosti podporované Evropským sociálním fondem) **jsou uvedeny samostatně v následujících kapitolách 4. a 5.**

4. Plán ke zvýšení zaměstnanosti

Ministerstvo práce a sociálních věcí realizuje od března 2013 v rámci APZ opatření sedmibodového **Plánu ke zvýšení zaměstnanosti**, která mají za cíl především pomoci vytvořit nová pracovní místa a zvýšit zaměstnatelnost osob, které hledají práci. Na tento sedmibodový plán vyčlenilo MPSV a ÚP ČR celkem 7 mld. Kč.

Podpora zaměstnávání mladých uchazečů do 30 let

V rámci opatření „**Podpora zaměstnávání mladých uchazečů do 30 let**“ mohou zaměstnavatelé získat měsíční příspěvek od státu na nově přijatého mladého zaměstnance z evidence Úřadu práce ČR, a to až do výše 24 000 Kč (hrubá mzda plus odvody). Tento příspěvek může být poskytován až po dobu 12 měsíců. Firmy také mohou získat jednorázově peníze na vybavení, které pro zřízení tohoto místa potřebují. **Do 31. 12. 2013** bylo takto podpořeno **13 269** uchazečů o zaměstnání.

V rámci tohoto opatření je od července 2013 realizován regionální individuální projekt „**Odborná praxe mladých do 30 let**“. Projekt realizuje Úřad práce ČR prostřednictvím svých krajských poboček a je zaměřen také na mladé do 30 let, ale především formou poradenství, rekvalifikace a následného zaměstnávání (měl by podpořit 3 200 osob uchazečů o zaměstnání). Pomocí rekvalifikací dochází k rozšíření jejich teoretických znalostí v souladu s potřebami zaměstnavatelů. Absolvováním pracovní praxe v reálném prostředí u zaměstnavatelů získávají reálné pracovní dovednosti a kvalitní pracovní návyky. Všechny tyto aktivity tak vedou ke zvýšení šance uspět na trhu práce. Dále může ÚP ČR v rámci tohoto projektu zaměstnavateli vyplatit příspěvek na úhradu mzdových nákladů mentora (pracovníka firmy), který bude odpovědný za zaškolení účastníka odborné praxe a bude dohlížet na plnění plánu odborné praxe.

V rámci projektu bylo v roce 2013 umístěno 1 085 uchazečů o zaměstnání ve věku do 30 let na společensky účelná pracovní místa (tento počet je již zahrnut v celkovém počtu podpořených mladých do 30 let v rámci tohoto opatření).

Zkrácené pracovní úvazky pro rodiče a dlouhodobě nezaměstnané

Opatření „**Zkrácené pracovní úvazky pro rodiče a dlouhodobě nezaměstnané**“ má za cíl podpořit především rodiče, kteří pečují o malé děti, a uchazeče o zaměstnání, kteří jsou v evidenci ÚP ČR déle než 1 rok.

Zaměstnavatelé, kteří budou pracovní příležitosti na zkrácené úvazky vytvářet, získají příspěvek až ve výši 12 000 Kč. **Do 31. 12. 2013 bylo na zkrácené pracovní úvazky umístěno 2 363 uchazečů o zaměstnání.**

Pomoc obcím a občanskému sektoru

Opatření „**Pomoc obcím a občanskému sektoru**“ má za cíl formou dotací na mzdy pomoci obcím a neziskovým organizacím vytvořit veřejně prospěšné práce nebo společensky účelná pracovní místa pro uchazeče o zaměstnání. Příspěvek se poskytuje až do výše 15 000 Kč (mzda plus odvody), u obzvláště ohrožených skupin až 24 000 Kč, na jednoho nezaměstnaného z evidence ÚP ČR. **Do 31. 12. 2013 bylo takto podpořeno 41 251 uchazečů o zaměstnání.**

Zaměstnej sám sebe. Bud' OSVČ.

V rámci opatření „**Zaměstnej sám sebe. Bud' OSVČ.**“ podporuje ÚP ČR uchazeče o zaměstnání, kteří se rozhodnou podnikat. Budoucí osobě samostatně výdělečně činné (OSVČ) lze poskytnout příspěvek na podnikání v průměru 40 až 80 tis. Kč. Podmínkou poskytnutí finančních prostředků bude závazek, že nezaměstnaný bude svoji živnost provozovat po předem dohodnutou dobu, tj. obvykle 1 až 2 roky. **Do 31. 12. 2013 bylo takto podpořeno 2 303 uchazečů o zaměstnání.**

Kurzarbeit - Projekt Vzdělávejte se pro stabilitu!

V rámci tohoto projektu byly zaměstnavatelům poskytovány prostředky na vzdělávání zaměstnanců, kterým nemohla být přidělována práce z důvodu poklesu objemu zakázek. Současně byl poskytován příspěvek na mzdové náklady těchto zaměstnanců.

Od září 2012 do konce roku 2013 byly s 41 zaměstnavateli uzavřeny dohody v celkové výši 26 775 tis. Kč. Vyplacená finanční podpora těmto firmám pak činila 14 849 tis. Kč. Rozpočet projektu plánovaného do srpna 2015 je 150 milionů korun.

Projekt od samého počátku vykazuje nižší zájem zaměstnavatelů, a to z následujících důvodů:

- U velkých podniků jsou to pravidla poskytování veřejné podpory. Příspěvek se poskytuje buďto v režimu blokované výjimky na vzdělávání, kde je ale nutná finanční spoluúčast zaměstnavatele anebo v režimu de minimis, kdy je možné

poskytnout sice 100 % nákladů, ale jednomu podniku je v tomto režimu možné poskytnout veřejnou podporu ve výši maximálně 200 000 Eur ve tříletém období. Řada velkých podniků má však limit de minimis již vyčerpán.

- Do 31. 5. 2013 mohli být do projektu zapojeni pouze zaměstnanci, u nichž zaměstnavatel po dobu jednoho měsíce před podáním žádosti aplikoval ustanovení § 209 zákoníku práce. Tato podmínka byla sociálními partnery shledána jako výrazně limitující.
- Vstupní podmínka nemožnosti přidělit zaměstnancům práci v rozsahu více jak 20 % a méně či rovno 60 % stanovené pracovní doby po dobu jednoho měsíce před podáním žádosti o vstup do projektu. Řada zaměstnavatelů v případě hospodářských potíží přistupuje buďto rovnou k ponižování stavu zaměstnanců anebo ke zkracování pracovních úvazků. Zkrácení pracovních úvazků není počítáno do výpadku pracovní doby.

Vzhledem k menšímu zájmu firem o zapojení se do projektu „Vzdělávejte se pro stabilitu!“ Ministerstvo práce a sociálních věcí od 1. 6. 2013 výrazně zjednodušilo podmínky pro možnost vstupu zaměstnavatelů v přechodně obtížné hospodářské situaci do tohoto projektu. **Zjednodušení** spočívá v tom, že zaměstnavatel **nemusí prokazovat pokles tržeb za celou společnost (IČ)**, ale pouze za konkrétní provozovnu, závod apod. Dále není nutné, aby zaměstnavatel aplikoval ustanovení § 209 zákoníku práce, tj. **deklaroval, že není schopen přidělovat zaměstnancům práci ve sjednaném rozsahu.**

V období od září 2012 do 31. 12. 2013 bylo podpořeno 795 zaměstnanců podniků v obtížné ekonomické situaci.

Chceš práci. Rekvalifikuj se!

Opatření „**Chceš práci. Rekvalifikuj se!**“ má za cíl vycházet při zaměření rekvalifikací zejména z požadavků zaměstnavatelů, a dále zabezpečit odborně vzdělané zaměstnance v oborech s dlouhodobým nedostatkem pracovní síly, tj. zejména v technických oborech a profesích. **Do 31. 12. 2013 bylo v rámci rekvalifikací podpořeno 41 438 uchazečů o zaměstnání.**

Lepší rady a pomoc

V rámci opatření „**Lepší rady a pomoc**“ ÚP ČR zabezpečuje kvalitnější a rozsáhlejší poradenství uchazečům o zaměstnání, zaměstnavatelům, starostům měst a obcí a také sociálním partnerům. Taktéž byla přijata opatření, která vedou ke zlepšení komunikace a informovanosti mezi kontaktními a krajskými pracovišti ÚP ČR a zaměstnavateli. K tomuto opatření dochází zejména proto, že kontaktní pracoviště ÚP ČR jsou základním prvkem struktury služeb zaměstnanosti. Jedná se o výrazné zvýšení kontaktu mezi jednotlivými subjekty na trhu práce, čímž dochází ke stimulaci poptávky po pracovní síle. Opatření zahrnuje posílení personálních kapacit o 700 zaměstnanců ÚP ČR.

5. Systém investičních pobídek

Investiční pobídky do zpracovatelského průmyslu v gesci Generálního ředitelství Úřadu práce ČR (dále jen „GŘ ÚP ČR“) jsou poskytovány na základě zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, ve znění pozdějších předpisů, a na základě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. GŘ ÚP ČR má v gesci dvě formy pobídek, tj. hmotnou podporu **vytváření nových pracovních míst** a hmotnou podporu **rekvalifikace nebo školení zaměstnanců**. Pobídky jsou poskytovány GŘ ÚP ČR.

V roce 2013 poskytl GŘ ÚP ČR **Investiční pobídky do zpracovatelského průmyslu 12 investorům v hodnotě 24 006,7 tis. Kč** (viz příloha č. 18 a příloha č. 19 IP).

Na základě uzavřených Dohod v rámci Investičních pobídek se investoři zavázali vytvořit **230 nových pracovních míst** a **vyškolit, resp. rekvalifikovat 216 nových zaměstnanců**.

Z hlediska regionálního rozložení této podpory směřovalo nejvíce finančních prostředků poskytnuta **Ústeckému kraji** (79,5 %) a **Moravskoslezskému kraji** (10,7 %).

Podrobnější údaje k této části jsou obsahem přílohy č. 18 a přílohy č. 19 IP.

Aktualizovaný **Rámcový program pro podporu technologických center a center strategických služeb** byl schválen usnesením vlády č. 217 ze dne 12. března 2007. Vedle tohoto programu v roce **2010** dobíhaly **dřívější rámcové**

programy, a to samostatné Rámcové programy pro podporu vzniku a rozšíření technologických center a pro podporu strategických služeb, přijaté usnesením vlády č. 573 ze dne 5. června 2002 a Rámcový program pro podporu technologických center a center strategických služeb schválený usnesením vlády č. 1238 ze dne 10. prosince 2003.

GŘ ÚP ČR poskytuje v tomto případě pouze dotace na školení a rekvalifikace nových zaměstnanců.

V roce 2013 GŘ ÚP ČR poskytl dotace na školení a rekvalifikace zaměstnanců **6 investorům** v celkové výši **6 758,4 tisíc Kč** na **zaškolení**, resp. rekvalifikaci **480 zaměstnanců** – na nových pracovních místech určených pro vysoce kvalifikované pracovníky, viz příloha č. 18 a příloha č. 19 RP.

Z hlediska regionálního rozložení této podpory směřovalo nejvíce finančních prostředků do **Libereckého kraje** (43,9 %) a současně do Jihomoravského kraje (27,8 %) a dále do Prahy (19,2 %), viz příloha č. 19 RP.

Program pro podporu tvorby nových pracovních míst v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností je zaměřen na podporu zaměstnanosti a školení (rekvalifikace) ve fondově méně náročné výrobě. Stanovenou nízkou hranicí pro počáteční investici (10 mil. Kč, resp. min. 10 zaměstnanců) se program orientuje zejména na podporu malých a středních podnikatelů ve zpracovatelském průmyslu. GŘ ÚP ČR uzavírá dohody s investory, kteří zřizují více jak 250 nových pracovních míst, s investory zřizujícími menší počet míst uzavírají dohody místně příslušné úřady práce.

Finanční podpora je zde poskytována na základě usnesení vlády č. 566 ze dne 2. června 2004, ve znění usnesení vlády č. 287 ze dne 22. března 2006. Účinnost Programu byla stanovena do konce roku 2007, kdy bylo ukončeno přijímání nových projektů.

V průběhu roku 2013 nebyl tento program finančně podpořen.

6. Projekty financované z prostředků Evropského sociálního fondu

Významným zdrojem finančních prostředků na aktivity služeb zaměstnanosti je Evropský sociální fond (ESF). Prostředky ESF jsou v roce 2013 čerpány na základě **operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ) programovacího období 2007 – 2013**. Jeho globálním cílem je „Zvýšit zaměstnanost

a zaměstnatelnost lidí v ČR na úroveň průměru 15 nejlepších zemí EU“. V souladu s tímto cílem a s návrhy a strategiemi obsaženými v Národním strategickém referenčním rámci 2007 - 2013 (a dalších dokumentech) jsou koncipovány prioritní osy OP LZZ.

Oblasti zaměstnanosti se týkají především tyto prioritní osy a oblasti podpory:

Prioritní osy a oblasti podpory OP LZZ

tab. č. 26

Prioritní osa	Oblast podpory	
PO 1	Adaptabilita	
	Oblast podpory 1.1	Zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků
	Oblast podpory 1.2 (část)	Zvýšení adaptability zaměstnanců restrukturalizovaných podniků
PO 2	Aktivní politiky trhu práce	
	Oblast podpory 2.1	Posílení aktivních politik zaměstnanosti
	Oblast podpory 2.2	Modernizace institucí a zavedení systému kvality služeb zaměstnanosti a jejich rozvoj
PO 3	Sociální integrace a rovné příležitosti	
	Oblast podpory 3.3	Integrace sociálně vyloučených skupin na trhu práce

Další oblasti podpory 3.1 a 3.2 jsou zaměřeny především na oblast sociálních služeb, 3.4 na rovné příležitosti a sladování rodinného a pracovního života⁹, prioritní osa PO 5, oblast podpory 5.1 na mezinárodní spolupráci v oblasti rozvoje lidských zdrojů a zaměstnanosti.

Tato část si neklade za cíl popsat všechny realizované projekty, její součástí jsou ty, které mají vazbu na prostředky vyčleněné na politiku zaměstnanosti (především individuální projekty realizované ÚP ČR, národní individuální projekty), grantové projekty vztahující se k aktivní politice zaměstnanosti a systémové projekty zaměřené na modernizaci služeb zaměstnanosti.

⁹ **Oblast podpory 3.1 - Podpora sociální integrace a sociálních služeb** je zaměřena na cílové skupiny v ohrožení sociálním vyloučením či přímo sociálně vyloučené; jedním z nástrojů pro prevenci nebo boj proti sociálnímu vyloučení je zvyšování kompetencí příslušníků cílových skupin a zlepšování jejich situace na trhu práce. V této oblasti se realizují **projekty zaměřené na kvalitu a dostupnost sociálních služeb**, případně na vzdělávání jejich pracovníků, ale také projekty **zaměřené přímo na uplatnitelnost cílových skupin na trhu práce** nebo přímo na rozvoj sociálního podnikání.

Oblast podpory 3.2 - Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit je zaměřena stejným směrem, jako oblast podpory 3.1 cílovou skupinou jsou přímo příslušníci romských lokalit.

Oblast podpory 3.4 - Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladění pracovního a rodinného života - nejčastějšími aktivitami jsou příprava na SVC, kvalifikační a rekvalifikační programy, motivační kurzy, kariérní poradenství a bilanční diagnostika, v oblasti sladování pracovního a rodinného života je to zejména zavádění flexibilních forem práce, podnikových služeb péče o děti, motivace a vzdělávání zaměstnavatelů v této oblasti.

- **Prioritní osa 1 OP LZZ – Adaptabilita**

V rámci **oblasti podpory 1.1 Zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků** byla v první polovině roku 2013 zahájena realizace projektů z výzvy č. 94 zaměřené **převážně na odborné vzdělávání zaměstnanců a vytváření/rozvoj podnikových systémů vzdělávání**. Celkem bylo v této výzvě podpořeno 372 projektů ve výši 1,1 mld. Kč.

V průběhu roku 2013 byla zahájena realizace projektů z výzvy „EDUCA III“ (89 projektů ve výši 208 mil. Kč) a v rámci výzvy „EDUCA IV“ bylo podpořeno 95 projektů ve výši 197 mil. Kč. Obě výzvy byly zaměřeny na podporu zvýšení kvalifikační úrovně, profesních dovedností a znalostí zaměstnanců a zaměstnavatelů, s cílem přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti podnikatelských subjektů ve vybraných CZ - NACE.

V roce 2013 dále probíhala realizace projektu **„Vzdělávejte se pro růst!“**, který je určen zaměstnavatelům v odvětvích s předpokladem růstu a s významným podílem na tvorbě HDP. Jeho realizace byla zahájena 31. 5. 2011 **s rozpočtem 850 000 tis. Kč** a bude ukončena 31. 5. 2014, přičemž vzdělávací aktivity zaměstnavatelů skončily v únoru 2014. Jsou podporovány cílové skupiny zaměstnanců a zaměstnavatelů v odvětvích:

- zpracovatelský průmysl,
- zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi,
- stavebnictví,
- velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba,
- ubytování, stravování a pohostinství (pouze žádosti podané do 30. 11. 2011),
- zdravotní a sociální péče.

Celkem bylo k 31. 12. 2013 v rámci tohoto projektu vyčerpáno 677,3 mil. Kč a podpořeno 24 368 zaměstnanců.

Projekt **„Rozvoj kvalifikační úrovně a kompetencí pracovníků v cestovním ruchu“ (zkráceně „Vzdělávání v cestovním ruchu!“)**, jehož příjemcem je Česká centrála cestovního ruchu - CzechTourism, pokračoval svou realizaci v roce 2013 a jeho **rozpočet je 133 969 tis. Kč**. Posláním projektu je zvýšení zaměstnatelnosti pracovníků ve službách cestovního ruchu prostřednictvím rozšíření jejich znalostí a dovedností. Uvedeného cíle chce žadatel dosáhnout především realizací vzdělávacích aktivit cílených na jednotlivé podporované skupiny CZ-NACE.

Vzhledem k rozdílným potřebám a úrovni odborných znalostí a kompetencí jsou vzdělávací aktivity připraveny specificky pro řadové zaměstnance, střední a vyšší management. Stěžejní součástí vzdělávacích aktivit je zaměření na zapojení odborníků z praxe, kteří mohou cílové skupině vedle odborných znalostí nabídnout i široké praktické zkušenosti. Pro ty zájemce z cílové skupiny, kterým prezenční forma nevyhovuje, jsou připraveny e-learningové moduly a e-knihovna obsahující odborné publikace.

Od 17. 9. 2012 probíhá realizace projektu „**Vzdělávejte se pro stabilitu!**“, který navazuje na úspěšný projekt „Vzdělávejte se!“. Projekt byl zaveden jakožto opatření politiky zaměstnanosti na podporu udržení zaměstnanosti v podnicích postižených negativním vývojem ekonomiky. Vzhledem k nízkému zájmu zaměstnavatelů o vstup do projektu došlo v květnu 2013 ke zjednodušení vstupních podmínek. Postačující podmínkou je nyní to, že zaměstnavatel není schopen svým zaměstnancům přidělovat práci v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby a zároveň prokáže meziroční propad tržeb o více než 20 % (možno posuzovat i za dotčenou provozovnu). Zaměstnavatel v době, kdy není schopen svým zaměstnancům přidělovat práci, pro tyto zaměstnance zajišťuje odborný rozvoj, a to jak externím vzdělávacím zařízením, tak interními lektory zaměstnavatele. Odborný rozvoj může být realizován jako akreditovaný i neakreditovaný, jako obecné i specifické vzdělávání. V zájmu sladění kvalifikačních potřeb a získání dostatečné praxe na pracovišti je umožněno, aby výuka rovněž obsahovala praktickou část s možným průběhem přímo na pracovištích zaměstnavatele. Zaměstnavateli je v souladu s podmínkami veřejné podpory poskytován příspěvek na zajištění odborného rozvoje a na mzdové náklady, které vynaložil za dobu účasti zaměstnanců na odborném rozvoji. Vzhledem k nízkému zájmu zaměstnavatelů o vstup do projektu (i přes zjednodušení vstupních podmínek) byla k 31. 10. 2013 schválena podstatná změna projektu spočívající ve snížení rozpočtu projektu ze 400 mil. Kč na 150 mil. Kč. Celkem bylo k 31. 12. 2013 v rámci tohoto projektu vyčerpáno 23,6 mil. Kč a podpořeno 795 zaměstnanců.

Dne 2. 8. 2013 byla vyhlášena výzva č. C3 **Vzdělávejte se pro růst II.** k předložení národního individuálního projektu zaměřeného na vzdělávání zaměstnanců těch zaměstnavatelů (včetně osob samostatně výdělečně činných), kteří i přes negativní vývoj ekonomiky mají na trhu stabilní pozici s možností přechodu k růstu. V rámci této výzvy byla v listopadu roku 2013 podána žádost

o finanční podporu projektu „**Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců**“ (zkráceně **POVEZ**) s rozpočtem 900 mil. Kč. Jeho realizace začala v prosinci 2013, projekt bude ukončen k 31. 8. 2015. Tento projekt navazuje na sérii projektů, jež jsou v ČR realizovány od roku 2009 s cílem podpořit odborný rozvoj zaměstnanců. Přímo navazuje na projekt "Vzdělávejte se pro růst", který se osvědčil jako jeden z nástrojů podpory dalšího vzdělávání v ČR a posilování konkurenceschopnosti pracovní síly na českém trhu práce.

Dne 30. 9. 2011 byla vyhlášena Zprostředkujícím subjektem výzva č. 82 k předkládání *regionálních individuálních projektů* „**Vzdělávejte se pro růst! – regiony**“. Výzva byla určena pro Úřad práce ČR a celkem bylo předloženo 13 projektů za cca 595,0 mil. Kč. Tyto projekty jsou v jednotlivých regionech **realizovány od 1. 5. 2012**.

Dne 22. 2. 2013 byla vyhlášena Zprostředkujícím subjektem výzva č. B1 k předkládání *regionálních individuálních projektů* „**Vzdělávejte se pro růst! – regiony II.**“. Výzva byla určena pro Úřad práce ČR a celkem bylo předloženo 13 projektů za cca 596,0 mil. Kč. Tyto projekty jsou v jednotlivých regionech **realizovány od 1. 6. 2013**. Vzhledem k úspěšné realizaci a velkému zájmu o tyto projekty došlo na konci roku 2013 k navýšení rozpočtu u 9 projektů o 149,4 mil. Kč, takže celkový objem finančních prostředků určených pro tyto projekty je 745,8 mil. Kč.

V rámci výzvy č. A5 k předložení **národního individuálního projektu zaměřeného na vzdělávání zaměstnanců – osob se zdravotním postižením**, která je určena pro Fond dalšího vzdělávání s celkovou alokací 170,0 mil. Kč, probíhá od 1. 1. 2013 realizace projektu „**Vzdělávání zaměstnanců se zdravotním postižením**“. Smyslem projektu je zlepšit postavení osob se zdravotním postižením (dále jen „OZP“) či osob se zdravotním znevýhodněním (dále jen „OZZ“) na trhu práce. Projekt je zaměřen na podporu vzdělávání zaměstnanců se zdravotním postižením a dále na motivaci zaměstnavatelů k aplikování společenské odpovědnosti vůči osobám se zdravotním postižením. V rámci projektu bude realizováno poradenství, školení pro personalisty a management firem a audity vhodných pracovních pozic pro OZP/OZZ u zaměstnavatele.

V rámci oblasti podpory **1.2 Zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů restrukturalizovaných podniků** pokračovala v roce 2013 realizace posledního z **regionálních individuálních projektů ÚP ČR** typu **RESTART** (jako jedno z opatření na potlačení dopadů krize). Hlavním cílem těchto

projektů bylo podchycení zaměstnanců před tím, než s nimi zaměstnavatel rozváže pracovní poměr z organizačních důvodů. Podpora v rámci projektů má napomoci jejich dalšímu osobnímu a profesnímu rozvoji prostřednictvím širokého spektra poradenských a vzdělávacích aktivit. Získaný kvalifikační profil by měl přispět ke snadnějšímu nalezení nového pracovního uplatnění na trhu práce, případně zahájení samostatné výdělečné činnosti.

V oblasti podpory 1.2 dále pokračuje realizace **grantových projektů**, jejichž cílem je zajistit především vhodnou rekvalifikaci v době, kdy zaměstnancům běží výpovědní lhůta u stávajícího zaměstnavatele. Rekvalifikace by měla vycházet z požadavků trhu práce s cílem nalézt nové pracovní uplatnění u nového zaměstnavatele nebo zahájení samostatné výdělečné činnosti. Projekty jsou zaměřeny na rekvalifikaci, další profesní vzdělávání zaměstnanců, včetně aplikování moderních forem vzdělávání zaměstnanců, pracovně-profesní poradenství, poskytování mzdových příspěvků zaměstnavatelům, uplatňování pružných forem organizace práce a podporu zahájení podnikatelské činnosti přípravou nových podnikatelů. Objem finančních prostředků na schválené a úspěšně realizované projekty činí 141 mil. Kč. V roce 2013 bylo v realizaci 15 grantových projektů o celkovém finančním objemu 118,0 mil. Kč, z toho u 9 projektů byla v průběhu roku realizace ukončena.

- **Prioritní osa 2 OP LZZ – Aktivní politiky trhu práce**

V rámci oblasti podpory 2.1 Posílení aktivních politik zaměstnanosti byly v roce 2013 realizovány **čtyři národní individuální projekty (NIP)** - „**Vzdělávejte se pro růst! - pracovní příležitosti**“, který zahrnuje nástroje VPP a vyhrazená SÚPM, „**Vzdělávejte se pro růst! – rekvalifikace**“ a na něj navazující nový projekt „**Vzdělávání a dovednosti pro trh práce**“ (realizovaný od 1. 6. 2013), který je zaměřen na rekvalifikace a poradenské činnosti. Inovativním prvkem v tomto projektu je především možnost **zvolených rekvalifikací**. Výše uvedené projekty jsou zaměřeny na jednotlivé nástroje aktivní politiky zaměstnanosti jako doplnění národní APZ.

V rámci projektu „Vzdělávejte se pro růst! - pracovní příležitosti“ bylo do 31. 12. 2013 podpořeno 36 618 osob a vyčerpáno 2 336 mil. Kč, v rámci projektu „Vzdělávejte se pro růst! - rekvalifikace“ se pak jednalo o 22 845 podpořených osob

a čerpání bylo ve výši 148 mil. Kč a v rámci projektu „Vzdělávání a dovednosti pro trh práce“ se jednalo o 4 125 podpořených osob s čerpáním ve výši 52 mil. Kč.

Dále je také v realizaci projekt „**Vzdělávání uchazečů o zaměstnání v oblasti socioekonomických kompetencí (SEKO)**“, jehož příjemcem je Fond dalšího vzdělávání. Hlavním cílem projektu je zvýšit šance klientů Úřadu práce ČR na získání a udržení si zaměstnání prostřednictvím rozvoje jejich socioekonomických kompetencí, tedy finanční gramotnosti a dalších sociálních dovedností. Na tyto čtyři projekty je alokováno celkem 5 946,3 mil. Kč, celkem bylo k 31. 12. 2013 vyčerpáno 2 541,9 mil. Kč.

V rámci této oblasti podpory předkládá Úřad práce ČR **regionální individuální projekty (RIP)**. Akcentuje v nich problematiku daného regionu, a z tohoto důvodu má možnost vybrat do svých projektů potřebnou paletu nástrojů a opatření APZ. Jedná se o různé typy motivačních aktivit, poradenství pro uplatnění na trhu práce, přípravu na rekvalifikace, rekvalifikace, zprostředkování zaměstnání apod. RIP jsou zaměřeny zejména na cílové skupiny osob nad 50 let, mladých bez vzdělání, dlouhodobě a opakovaně nezaměstnaných, osob se zdravotním postižením, osob s nízkou kvalifikací apod. Na základě **první výzvy** (z roku 2008) bylo k 31. 12. 2013 **v realizaci posledních 6 projektů** (z celkem 81 schválených projektů). **Druhá výzva** (vyhlášena 15. 12. 2010) byla prodloužena do 30. 6. 2014. Původní alokace na tuto výzvu byla stanovena na 1,466 mld. Kč, v prosinci 2013 byla alokace navýšena na celkových 2,910 mld. Kč. Výzva byla původně určena pověřeným ÚP ČR (na rozdíl od první, v níž mohly projekty předkládat i okresní ÚP ČR). Od 1. 4. 2011 došlo ke změně, jediným příjemcem pro RIP se stal ÚP ČR, který předkládá žádosti prostřednictvím Krajských poboček ÚP ČR. Na základě této výzvy bylo do 31. 12. 2013 předloženo celkem 73 projektů, z nichž bylo ke konci roku 2013 v realizaci 71 projektů s celkovou alokací cca 2,760 mld. (z toho 14 projektů jsou **Odborné praxe pro mladé do 30 let** s celkovou alokací 1,176 mld. Kč), 2 RIP byly staženy žadatelem.

Dne 2. 7. 2012 byla vyhlášena výzva určená pro Fond dalšího vzdělávání a dne 3. 9. 2012 byl k realizaci schválen v jejím rámci předložený individuální projekt „**Stáže pro mladé zájemce o zaměstnání**“. Realizace projektu začala 1. 9. 2012 a původně měla být ukončena 31. 8. 2015. Celkový rozpočet projektu je ve výši 71,2 mil. Kč. Realizace projektu probíhá bez problémů, monitorovací indikátory budou naplněny v předstihu a z toho důvodu byla v prosinci 2013 schválena

podstatná změna, kterou se realizace projektu zkrátila do 31. 8. 2014. Projekt podpoří 840 stážistů. Vzhledem k velkému zájmu bylo koncem října 2013 předčasně zastaveno přijímání dalších žádostí. **Cílem projektu je řešit nezaměstnanost čerstvých absolventů škol na trhu práce. Žáci a studenti posledních ročníků mají šanci získat pracovní praxi ještě během studia a zvýšit tak svou uplatnitelnost na trhu práce po absolvování školy.**

Na základě pozitivních zkušeností s realizací projektu „Stáže pro mladé zájemce o zaměstnání“ a na základě velkého zájmu cílové skupiny byla v listopadu 2013 vyhlášena výzva, do které Fond dalšího vzdělávání předložil navazující projekt **„Stáže pro mladé zájemce o zaměstnání II.“**, jehož realizace začala 1. 2. 2014 a skončí 31. 8. 2015. Celkový rozpočet projektu je stanoven ve výši 190 mil. Kč. Projekt by měl přinést okolo 2 000 nových stáží pro žáky a studenty posledních ročníků.

V rámci oblasti podpory 2.1 byly od začátku programového období do 31. 12. 2012 vyhlášeny čtyři výzvy na **grantové projekty (GP)**. Žadateli v rámci výzev pro předkládání grantových projektů v této oblasti podpory jsou vzdělávací a poradenské instituce (fyzické nebo právnické osoby), organizace sociálních partnerů a neziskové organizace. Jedná se o regionální i nadregionální projekty zaměřené na podporu uchazečů a zájemců o zaměstnání, kterým se věnuje zvýšená péče na trhu práce.

Ve všech čtyřech výzvách bylo podpořeno celkem 294 projektů a objem finančních prostředků určených na tyto projekty činí 1,453 mld. Kč. Ke dni 31. 12. 2013 bylo v realizaci ještě 72 projektů třetí výzvy a 86 projektů čtvrté výzvy, přičemž realizace těchto projektů musí být ukončena do 30. 6. 2014 (třetí výzva), resp. do 30. 6. 2015 (čtvrtá výzva).

Další výzva pro předkládání grantových projektů v oblasti podpory 2.1 nebude realizována.

V rámci oblasti podpory **2.2 Modernizace institucí a zavedení systému kvality služeb zaměstnanosti a jejich rozvoj** probíhala v roce 2013 realizace následujících **systémových individuálních projektů (SIP)**:

- Personální a odborné zajištění realizace aktivní politiky zaměstnanosti na Úřadu práce ČR (RealAPZ), realizace ukončena 31. 1. 2013,
- Rozvoj Národní soustavy povolání a sektorových rad jako nástroje zaměstnavatelů k ovlivňování rozvoje lidských zdrojů v ČR (NSP II),

- Regionální sítě spolupráce v pracovní rehabilitaci (PREGNET),
- Call centrum Úřadu práce ČR (Call centrum ÚP ČR),
- Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR (Efektivní systém rozvoje),
- Zajištění pilotního provozu prostředí centralizované datové infrastruktury pro provoz agendových aplikací, pilotní provoz aplikací na podporu zaměstnanosti a zaškolení uživatelů pro jejich efektivní využívání (CEDAIN),
- Metodika individuální a komplexní práce s klienty ÚP ČR (MIKOP), realizován od 1. 1. 2013,
- Systém efektivního řízení lidských zdrojů Úřadu práce ČR (Řízení LZ ÚP ČR), realizován od 1. 5. 2013,
- Koordinace dalšího profesního vzdělávání jako nástroje služeb zaměstnanosti (KOOOPERACE), realizovaný FDV, zahájen k 1. 9. 2013. Jeho cílem je přispět k rozvoji dalšího profesního vzdělávání jako významné oblasti politiky zaměstnanosti MPSV zavedením znalostního managementu do této oblasti a shromáždit, doplnit, vyhodnotit a kategorizovat informace o dalším profesním vzdělávání v ČR i zahraničí.

V průběhu roku 2013 byly ukončeny dva z výše uvedených projektů, a to „Personální a odborné zajištění realizace aktivní politiky zaměstnanosti na Úřadu práce ČR“ (RealAPZ) a „Zajištění pilotního provozu prostředí centralizované datové infrastruktury pro provoz agendových aplikací, pilotní provoz aplikací na podporu zaměstnanosti a zaškolení uživatelů pro jejich efektivní využívání“ (CEDAIN).

V rámci projektu „Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR“ byl od roku 2012 do září 2013 realizován systém **Docházky nezaměstnaných (DoNez)** jako pilotní opatření v souvislosti s dlouhodobým záměrem MPSV v boji s nelegálním zaměstnáváním.

Na základě **vyhodnocení** klíčové aktivity projektu „Docházky nezaměstnaných“ došlo ke zjištění, že postup práce s uchazeči o zaměstnání byl výrazně represivní a nekomplexní.

Nekomplexnost byla spojována s omezeným přístupem ke zprostředkování zaměstnání, se kterým se klienti ÚP ČR na pracovišti Czech Point setkávali. Předmětem kritiky ombudsmana bylo pouhé předání seznamu volných pracovních

míst bez ohledu na potřeby a možnosti uchazečů o zaměstnání. To bylo také důvodem připomínkování skutečnosti, že zprostředkování zaměstnání neprovádí odborný poradce ke zprostředkování zaměstnání s plnou erudicí a znalostí postupu ÚP ČR.

Po zhodnocení poznatků z uplatňování dosavadního postupu a metodik dospělo MPSV k rozhodnutí **změnit pouze represivní přístup při potírání nelegální práce na postup pozitivní s prvky inovativnosti.**

Toto rozhodnutí vedlo k návrhu vytvořit novou samostatnou klíčovou aktivitu projektu „Činnost pracovního týmu poradců prevence nelegálního zaměstnávání ÚP ČR“. Jejím cílem bude využít dosavadních poznatků z realizace Docházky nezaměstnaných a vytvořit nové metodické postupy pro účinné potírání nelegální práce, ale současně pozitivně působit na klienty ÚP ČR tak, aby bylo dosaženo jejich většího uvědomění si škodlivosti nelegálního zaměstnávání a jeho dopadu na ně. Důraz nového přístupu je kladen na rozšíření prevence, při zachování intenzity práce s uchazečem o zaměstnání, která byla vyhodnocena jako vysoce účinná. Půjde tak o realizaci intenzivního vysoce odborného poradenství ve vztahu k vybraným uchazečům. Nově byl sestaven tým 154 poradců prevence nelegálního zaměstnávání rozmístěných na kontaktních pracovištích krajských poboček Úřadu práce ČR podle počtu dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů evidovaných nad 6 měsíců na ÚP ČR. Tito poradci budou edukačně působit na dlouhodobě nezaměstnané formou intenzivní individuální a skupinové práce s klienty ÚP ČR.

Ve druhé polovině roku 2013 byl zahájen **projekt „Rozvoj poradenství poskytovaného ÚP ČR pro cizince“.** Smyslem projektu je zkvalitnění a podpora služeb poskytovaných Úřadem práce ČR v oblasti zahraniční zaměstnanosti. Projekt reaguje na stoupající počet cizinců s trvalým pobytem na území ČR. Tento trend vyžaduje zvýšené úsilí v oblasti informovanosti a soběstačnosti cizinců za účelem eliminace rizik jejich sociálního vyloučení.

- **Prioritní osa 3 OP LZZ – Sociální integrace a rovné příležitosti**

V **oblasti podpory 3.3 Integrace sociálně vyloučených skupin na trhu práce** bylo vyhlášeno pět výzev na **grantové projekty.** Projekty jsou převážně dvouleté a jsou zaměřeny na integraci sociálně vyloučených skupin na trhu práce.

Nejčastějšími aktivitami v projektech jsou motivační kurzy, pracovní diagnostika, vzdělávací kurzy a rekvalifikace, poradenství, odborné praxe, místa na zkoušku, zprostředkování zaměstnání a tvorba pracovních míst, nejčastěji s čerpáním mzdových příspěvků. Realizovány jsou projekty regionálního i nadregionálního charakteru, v části projektů probíhá realizace ve spolupráci s partnerskými organizacemi. Nejčastějšími žadateli a příjemci v projektech oblasti podpory 3.3 jsou neziskové organizace (občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, církevní organizace) a vzdělávací organizace, v menší míře pak školy a obce. K 31. 12. 2013 bylo v realizaci celkem 185 projektů a u 173 projektů již skončila realizace.

V rámci **první** termínované **výzvy** vyhlášené v listopadu 2008 bylo **schváleno 61** projektů v celkové výši 278,0 mil. Kč. Všechny 61 projektů již ukončilo realizaci. V této výzvě bylo podpořeno 6 814 osob a bylo vytvořeno 400 nových pracovních míst.

Druhá výzva z prosince 2009 byla z pohledu cílových skupin a oprávněných aktivit koncipována velmi podobně jako výzva předcházející. V rámci ní bylo výběrovou komisí **schváleno** k realizaci **48 projektů** s plánovanými náklady 218,4 mil. Kč. Jeden z úspěšných žadatelů od realizace odstoupil z organizačních důvodů ještě před podpisem právního aktu, realizováno tedy bylo celkem 47. V průběhu první poloviny roku 2013 skončila realizace u zbývajících 9 projektů. V této výzvě bylo podpořeno 2 966 osob a bylo vytvořeno 439 nových pracovních míst.

Třetí výzva z června 2010 byla rozšířena o možnost, kdy jeden žadatel směl předložit maximálně dva různě zaměřené projekty (v předchozích výzvách to mohl být pouze jeden projekt). Většina z **59** realizovaných projektů s plánovanými náklady za 291,5 mil. Kč vstoupila do realizace v průběhu druhé poloviny roku 2011. Jeden projekt předčasně ukončil realizaci. Obsahové zaměření projektů je obdobné jako u předchozích dvou výzev. Během 1. pololetí roku 2013 bylo 57 projektů v druhé části své realizace, ve 2. pololetí 2013 byla realizace všech 57 projektů ukončena.

V rámci další **čtvrté výzvy** z roku 2011, bylo schváleno k realizaci **80** projektů s náklady za 394,3 mil. Kč. Zaměření výzvy se zásadním způsobem neliší od výzev předcházejících, v některých dílčích aspektech byla výzva upravena v návaznosti na výstupy fokusní skupiny a na základě požadavků Řídicího orgánu OP LZZ byla zdůrazněna tvorba nových pracovních míst jako jedné z podporovaných aktivit. Před podpisem právního aktu od realizace odstoupily tři projekty, které byly nahrazeny

třemi projekty ze zásobníku. V průběhu 2. pololetí roku 2013 vstoupilo všech 80 projektů přibližně do druhé půli své realizace, 6 projektů již realizaci ukončilo.

Poslední **pátá výzva** byla vyhlášena v roce 2012. Alokace prostředků na tuto výzvu činila v době jejího vyhlášení 335,6 mil. Kč, tato částka však byla v listopadu 2012 navýšena na 557,0 mil. Kč. Obsahově je poslední výzva zaměřena velmi podobně jako předcházející výzvy, pouze na základě závěrů fokusní skupiny a výsledků hodnocení předchozích výzev byla doplněna o přesnější vymezení cílových skupin a popis podporovaných klíčových aktivit. K realizaci bylo výběrovou komisí schváleno 112 projektů, 111 projektů zahájilo realizaci, a to převážně v březnu a dubnu 2013.

V rámci oblasti podpory 3.3 byla v roce 2010 rovněž vyhlášena výzva č. 61 s alokací ve výši 100,0 mil. Kč pro příjemce – Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra a Probační a mediační službu. Celkem jsou v realizaci 3 individuální projekty:

- Projekt Začleňování válečných veteránů do civilního života s důrazem na uplatnění na trhu práce (MO)
- Projekt Per Aspera (PMS) – projekt je zaměřen na podporu zaměstnávání OZP ve struktuře Probační a mediační služby
- Projekt Asistent prevence kriminality (MV).

Realizace projektu „**Asistent prevence kriminality**“ probíhá dle plánu a očekáváme bezproblémové dosažení jeho cílů ve stanoveném časovém harmonogramu. Realizace projektu „**Začleňování válečných veteránů do civilního života s důrazem na uplatnění na trhu práce**“ probíhá dle harmonogramu, ale již z informací uvedených v monitorovací zprávě (MZ) za období 1. 1. 2013 – 30. 6. 2013 bylo zřejmé, že příjemce začíná mít problémy s naplňováním monitorovacích indikátorů (MI). Z tohoto důvodu požádal příjemce v prosinci 2013 o podstatnou změnu projektu, jejímž schválením došlo k úpravě klíčových aktivit projektu a k jeho prodloužení do 31. 8. 2015. MI zatím sníženy nebyly a příjemce doufá v naplnění plánovaných hodnot. Realizaci projektu „**Per Aspera**“ bylo nutné ukončit před naplněním jeho cílů v souvislosti se změnou zákona o zaměstnanosti a nemožností realizovat zaměstnávání zdravotně postižených přes agentury práce, s čímž projekt počítal. Projekt byl ukončen k termínu 22. 4. 2013 s tím, že náklady vynaložené příjemcem a schválené v rámci předložených MZ budou posouzeny jako uznatelné, neboť v průběhu realizace bylo dosaženo alespoň částečných výsledků

projektu. Navíc příjemce nemohl očekávat změnu zákona o zaměstnanosti a nemohl ji ani nijak ovlivnit. Závěrečná MZ byla schválena v září 2013. V současné době probíhá jednání ohledně podoby změnového právního aktu a ihned po jeho ukončení bude vydáno změnové rozhodnutí a projekt bude ukončen i formálně.

Dále je v realizaci individuální projekt MPSV „**Podpora pracovního uplatnění starších osob v souvislosti s vyhlášením roku 2012 Evropským rokem aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity**“, který byl předložen v rámci výzvy vyhlášené dne 12. 10. 2011. Jeho realizace byla zahájena 1. 6. 2012, ale v jejím průběhu se vyskytlo několik problémů, které způsobily pozdější zahájení projektových aktivit, a na základě toho byla na žádost příjemce sloučena první dvě monitorovací období. V prvním pololetí 2013 byla podstatnou změnou prodloužena realizace projektu o 6 měsíců do 30. 11. 2014 tak, aby bylo možné dosáhnout plánovaných výsledků. Následně poté byla schválena druhá podstatná změna, kterou byla prodloužena realizace projektu do 28. 2. 2015 a také došlo ke změnám v harmonogramu a rozpočtu.

V rámci výzvy vyhlášené dne 30. 3. 2012 byl předložen projekt „**Reintegrace**“, jehož příjemcem je Vězeňská služba ČR. Jeho realizace měla být po změně harmonogramu zahájena 1. 3. 2013. Příjemce však neakceptoval Podmínky použití prostředků z OP LZZ a vlastní realizaci projektu nezačal. Realizace projektu byla předčasně ukončena v říjnu 2013.

Dne 9. 8. 2013 byla vyhlášena výzva pro Ministerstvo vnitra, v jejímž rámci byla předložena žádost o finanční podporu z OP LZZ na realizaci projektu „**Asistent prevence kriminality II.**“, který přímo navazuje na úspěšný projekt realizovaný v rámci výzvy č. 61. Realizace projektu probíhá od 1. 10. 2013 do 31. 8. 2015.

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK) programovacího období 2007 – 2013

V rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, který je víceletým tematickým programem v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT), je financován projekt „**Stáže ve firmách - vzdělávání praxí**“, který realizuje Fond dalšího vzdělávání. Stáže ve firmách jsou určeny především pro **absolventy bez praxe, nezaměstnané a osoby, vracující se na**

pracovní trh (např. rodiče po rodičovské dovolené). Realizace projektu probíhá od června 2012 a mělo by být podpořeno minimálně 5 000 osob.

V. Mezinárodní srovnání zaměstnanosti a nezaměstnanosti

V této části jsou shrnuty **vybrané ukazatele trhu práce** podle EUROSTATu (Statistický úřad Evropského společenství)¹⁰, viz přílohy č. 21, 22 a 23. Vzhledem k tomu, že údaje jsou publikovány s větší časovou prodlevou, kromě celkové míry nezaměstnanosti a míry nezaměstnanosti mladých jsou uvedeny pouze jako průměr za 1. - 3. čtvrtletí 2013 a ne za celý rok 2013. S ohledem na termín zpracování toho materiálu jsou použita data aktuální k 11. březnu 2014.

Zaměstnanost EU 28 po mírném meziročním nárůstu v roce 2011 **poklesla** v roce 2012 i v období **1. - 3. čtvrtletí 2013 o 0,5 %**. V **ČR** naopak zaměstnanost v roce 2011 stagnovala a v následujícím období **plynule rostla**, a to o 0,4 % v roce 2012 a **o 1,0 %** v období **1. - 3. čtvrtletí 2013**. V jednotlivých zemích EU 28 se zaměstnanost vyvíjela odlišně. V 1. - 3. čtvrtletí 2013 nejvíce vzrostla na Maltě, v Lotyšsku, Estonsku a Irsku, kde byl nárůst zaměstnanosti vyšší než 2,0 %. Naopak nejvyšší pokles zaměstnanosti byl patrný na Kypru, v Řecku, Portugalsku a Španělsku (pokles vyšší než 3,0 %).

Celková míra zaměstnanosti (MZ) osob ve věku 20 – 64 let v **EU 28** v roce 2012 meziročně mírně poklesla na 68,4 %, v **1. - 3. čtvrtletí 2013 následoval další mírný pokles na 68,3 %**. V **ČR** v roce 2012 meziročně vzrostla na 71,5 %, v **1. - 3. čtvrtletí 2013** nárůst pokračoval, míra zaměstnanosti **vzrostla na 72,4 %**. V rámci **Strategie Evropa 2020** je stanoven národní cíl ČR dosáhnout do roku 2020 zvýšení celkové míry zaměstnanosti ve věkové skupině 20 – 64 let na **75 %**. Česká republika má 9. nejvyšší míru zaměstnanosti v rámci EU 28. Nejvyšší míru zaměstnanosti v 1. - 3. čtvrtletí 2013 naměřili ve Švédsku (79,8 %), nejnižší v Řecku (53,3 %).

Míra zaměstnanosti žen ve věku 20 – 64 let v EU 28 v období 2011 až 1. - 3. čtvrtletí 2013 mírně vzrostla na **62,4 %**. V **ČR** hodnota tohoto ukazatele ve sledovaném období rostla rychleji než v EU 28, v 1. - 3. čtvrtletí 2013 byla naměřena míra zaměstnanosti **63,6 %**. Zatímco v letech 2011 a 2012 měla Česká republika 16. nejvyšší míru zaměstnanosti žen v porovnání s ostatními členskými státy EU 28,

¹⁰ Údaje EUROSTATu ze sekce Obyvatelstvo a sociální podmínky – převážně se jedná o data zpracovaná na základě primárních dat z LFSS jednotlivých členských zemí (Labour Force Sample Survey), viz http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database.

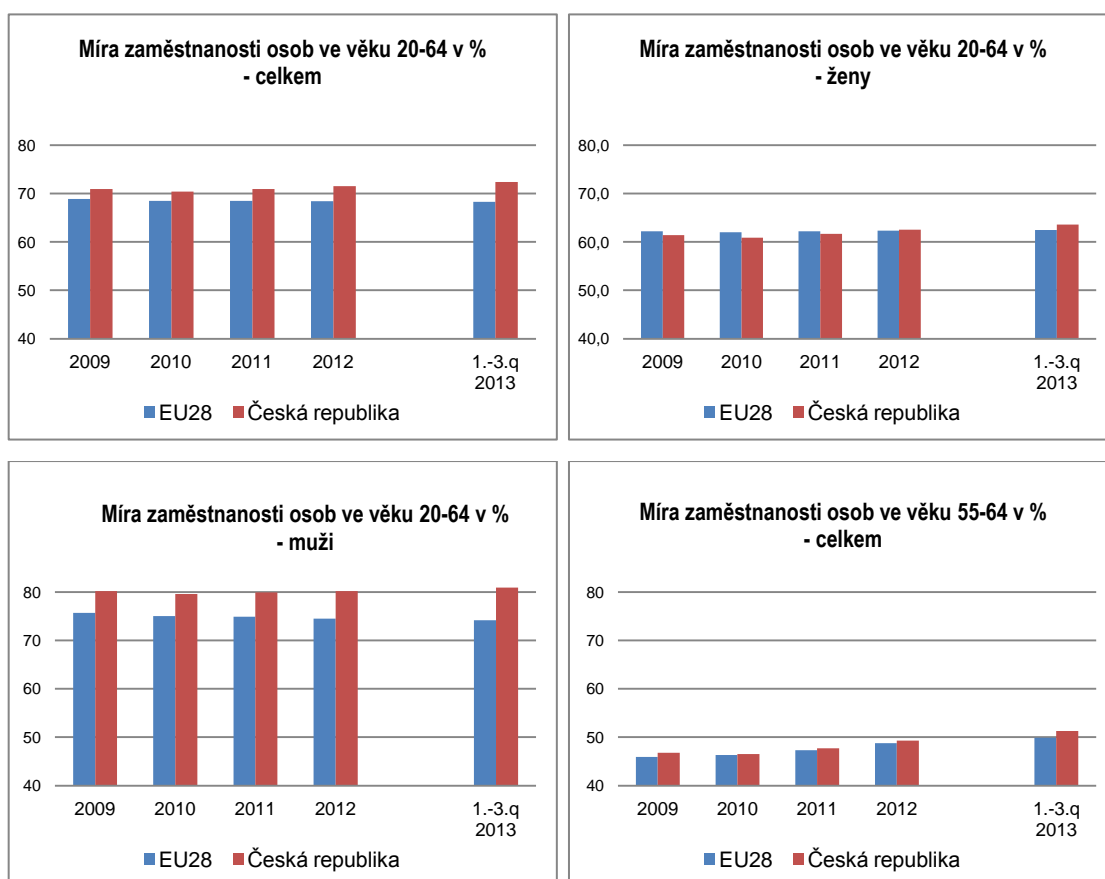
Ukazatele zpracovává EUROSTAT na základě primárních dat z LFS jednotlivých členských států EU tak, aby zabezpečovaly mezinárodní srovnání mezi jednotlivými členskými státy. Údaje za ČR v této části se proto mohou lišit od údajů z VŠPS ČSÚ použitých v analýze.

v 1. - 3. čtvrtletí 2013 byla již na 13. místě. V rámci **Strategie Evropa 2020** je stanoven národní cíl ČR míry zaměstnanosti žen ve věku 20 – 64 let na **65 %**. V EU 28 patří mezi státy s nejvyšší mírou zaměstnaností žen Švédsko (77,2 %), Dánsko (72,7 %) a Německo (72,3 %). Nejnižší míra zaměstnanosti žen byla zaznamenána v Řecku (43,5 %).

Trend **míry zaměstnanosti mužů** ve stejném věku byl za EU 28 i v ČR v období 2011 až 1. - 3. čtvrtletí 2013 rozdílný. V **EU 28 poklesla** míra zaměstnanosti mužů v **1. - 3. čtvrtletí 2013** na **74,1 %**, zatímco v **ČR vzrostla na 80,9 %**.

graf č. 18

Srovnání vývoje míry zaměstnanosti v EU 28 a ČR

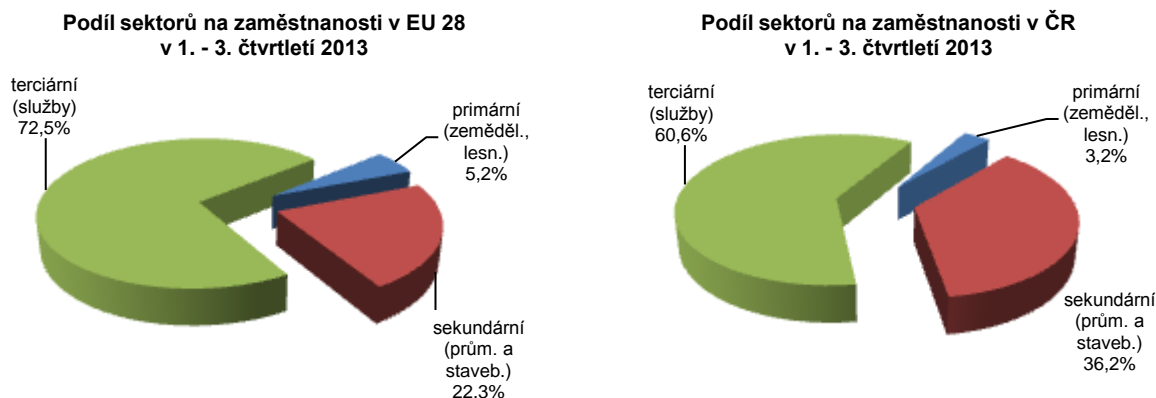

Míra zaměstnanosti osob ve věku 55 - 64 let se v **EU 28** po nárůstu v roce 2011 zvyšovala i v následujícím období. V **1. - 3. čtvrtletí 2013** činila **49,9 %**. Míra zaměstnanosti starších osob v **ČR** také **plynule rostla** a stejně jako v předešlých letech byla vyšší než v EU 28. V 1. - 3. čtvrtletí 2013 dosáhla hodnoty **51,3 %**, což byla 10. nejvyšší míra zaměstnanosti starších osob v rámci EU 28. V rámci **Strategie**

Evropa 2020 je stanoven národní cíl ČR míry zaměstnanosti starších pracovníků ve věku 55 – 64 let na **55 %**. Nejvyšší míra zaměstnanosti starších osob byla v 1. - 3. čtvrtletí 2013 naměřena ve Švédsku (73,3 %).

graf č. 19

Srovnání sektorové struktury

Přes probíhající **sektorové změny v zaměstnanosti** je v ČR ve srovnání s průměrem EU 28 stále vysoké zastoupení sekundárního a nižší zastoupení terciárního sektoru na celkové zaměstnanosti. Ve velké většině členských zemí **EU 28** došlo v roce 2012 k meziročnímu **poklesu podílu sekundárního sektoru**, nárůst byl zaznamenán pouze v Litvě, Lotyšsku a České republice. V **1. - 3. čtvrtletí 2013** se v **EU 28** podíl sekundárního sektoru dále snížil na **22,3 %**, k nárůstu podílu došlo oproti roku 2012 také jen ve třech zemích, a to v Litvě, Lotyšsku a Finsku. V 1. - 3. čtvrtletí 2013 dosahovala v **ČR** hodnota podílu sekundárního sektoru na zaměstnanosti **36,2 %**, což je **nejvíce v rámci EU 28**, před Slovenskem a Polskem, kde se hodnota tohoto ukazatele pohybovala nad 30,0 %. Naopak mezi země s nejnižším podílem tohoto sektoru patří Řecko, Nizozemsko a Velká Británie (pod 16,1 %). **Podíl terciárního sektoru v EU 28** v roce 2012 představoval 72,2 %, v **1. - 3. čtvrtletí 2013** vzrostl na **72,4 %**. V ČR je zastoupení tohoto sektoru podprůměrné, a to 60,3 % v roce 2012, resp. **60,6 %** v 1. - 3. čtvrtletí 2013. Nižší podíl než ČR byl zaznamenán pouze v Polsku, Bulharsku a Rumunsku, naopak nejvyšší podíl (více než 80 %) ve Velké Británii, v Nizozemsku a v Dánsku. Zastoupení **primárního sektoru** se v **ČR** v roce 2012 nezměnilo, stejně jako v roce 2011 byl podíl primárního sektoru v ČR 3,3 %, v **1. - 3. čtvrtletí 2013** se mírně snížil na **3,2 %**. V **EU 28** se hodnota podílu primárního sektoru v roce 2012 nezměnila (5,2 %), v 1. - 3. čtvrtletí 2013 byla také naměřena hodnota **5,2 %**. Nejvyšší podíl

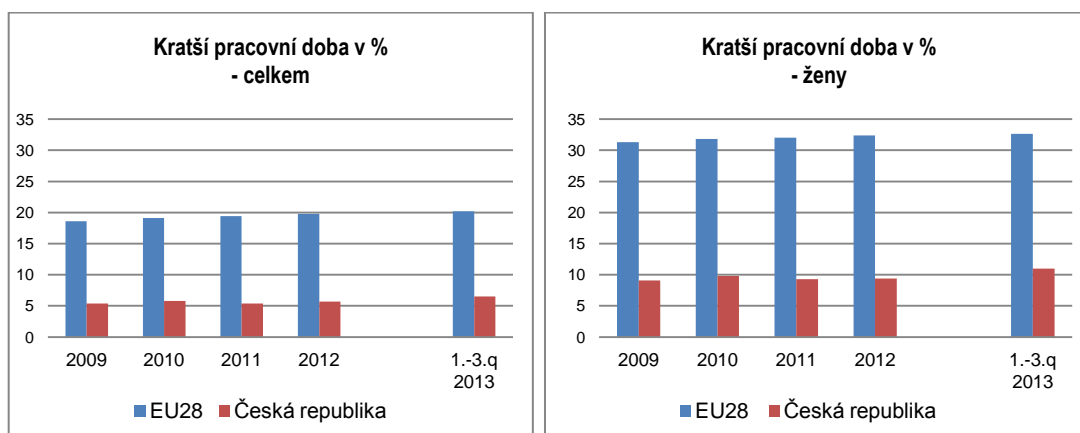
tohoto sektoru připadá na Rumunsko a Bulharsko, naopak nejnižší podíl setrvává v Lucembursku, Velké Británii a Belgii.

V **EU 28** v roce 2012 pracovalo **na vlastní účet** (podnikatelé bez zaměstnanců, OSVČ) 15,5 % zaměstnaných, stejně jako v roce 2011. V období 1. - 3. čtvrtletí 2013 jejich podíl vzrostl na **15,6 %**. **ČR** svým podílem 17,9 % v roce 2012, i přes pokles na **17,3 %** v 1. - 3. čtvrtletí 2013 převyšuje průměr EU 28. Mezi zeměmi s nejvyšším podílem stále zůstává Řecko a Rumunsko (více než 30 %), dále Bulharsko, Itálie a Polsko (více než 20 %), nejnižší podíl pak měli ve Švédsku, Dánsku, Lucembursku, Estonsku a Francii (nižší než 10 %).

Pracovní úvazky na dobu určitou mělo v **EU 28** v roce 2012 13,7 % zaměstnaných, v 1. - 3. čtvrtletí 2013 podíl mírně vzrostl na **13,8 %**. V **ČR** je **podíl osob s pracovními úvazky na dobu určitou podprůměrný**, jejich podíl v roce 2012 činil 8,8 %, v 1. - 3. čtvrtletí 2013 dosahoval hodnoty **9,4 %**. Největší podíl v rámci EU 28 byl naměřen v Polsku, Španělsku a Portugalsku, nejnižší v Rumunsku, Litvě a Estonsku.

graf č. 20

Srovnání kratší pracovní doby v EU 28 a ČR

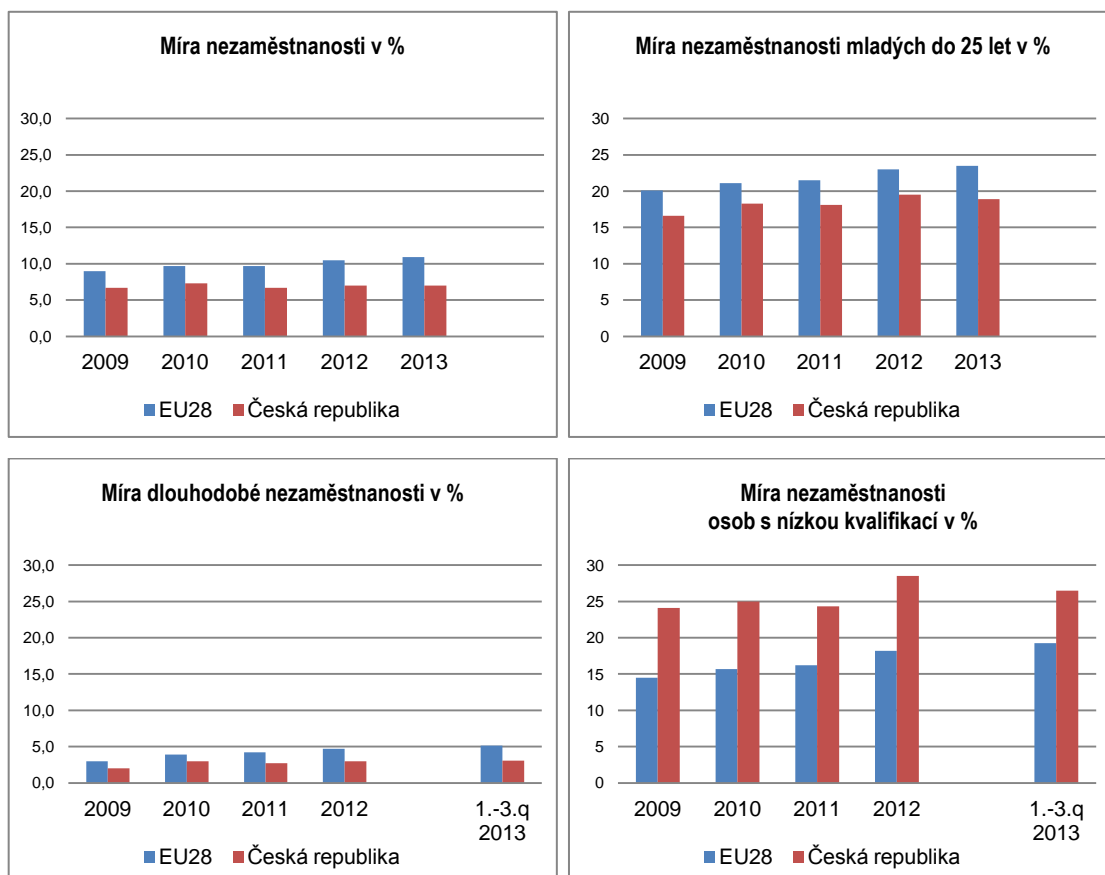

Ještě výraznější je rozdíl mezi průměrem EU 28 a ČR v podílu pracujících **na kratší pracovní dobu**. Tato forma pracovního úvazku má v **EU 28** stoupající tendenci, v roce 2011 představovala 19,4 % zaměstnaných a v roce 2012 již 19,8 %. V 1. - 3. čtvrtletí 2013 tento podíl dosáhl hodnoty **20,2 %** (ženy 32,7 % a muži 9,6 %). V **ČR** tento ukazatel po nárůstu v době propuknutí celosvětové hospodářské a finanční krize v letech 2009 a 2010 poklesl v roce 2011 na 5,4 %, v roce 2012 vzrostl na 5,7 % a v 1. - 3. čtvrtletí 2013 **vzrostla** hodnota tohoto ukazatele na **6,5 %** (ženy 11,0 % a muži 3,1 %). Aktuálně je v ČR 3. nejnižší podíl kratší pracovní doby

v rámci EU 28, nižší podíl vykazalo pouze Bulharsko a Slovensko. Podíl vyšší než 25 % dosahují v Nizozemsku, Německu, Velké Británii, Rakousku, Švédsku a Dánsku. V Nizozemsku tvoří podíl kratších úvazků 50,6 %, což je 2,5 krát více než průměr EU 28, u žen dokonce 77,1 %.

graf č. 21

Srovnání míry nezaměstnanosti v EU 28 a ČR

Míra nezaměstnanosti (MN) v EU 28 po stagnaci v roce 2011 vzrostla v roce 2012 na 10,5 %, v **roce 2013** dále **rostla** na **10,9 %**. V **ČR** v roce 2011 meziročně klesla ze 7,3 % na 6,7 %, její nárůst v roce 2012 nebyl tak výrazný jako v EU 28, hodnota míry nezaměstnanosti vzrostla na 7,0 %, v **roce 2013** se míra nezaměstnanosti nezměnila a **zůstala na úrovni 7,0 %**. **V porovnání s ostatními státy EU 28 byla pozice ČR v roce 2013 velmi dobrá.** Hodnota míry nezaměstnanosti v ČR byla 7. nejnižší v porovnání s ostatními členskými státy EU 28. Výsledek za Rakousko sice není zatím známý, ale podle hodnot z předchozích let je evidentní, že bude nižší než v ČR (v roce 2012 4,3 %). Kromě Rakouska měli nižší MN než ČR pouze v Německu, Lucembursku, na Maltě,

v Nizozemsku a Dánsku. Nejvyšší hodnota celkové MN byla v roce 2013 v Řecku a Španělsku (více než 26 %).

Zatímco **MN žen v EU 28** má od roku 2009 plynulou rostoucí tendenci (**v roce 2013** činila **10,9 %**), **v ČR** po nárůstu v roce 2010 a poklesu v roce 2011 míra nezaměstnanosti žen v roce 2012 meziročně vzrostla na 8,2 %. I přes tento nárůst zůstala MN žen v ČR nižší než v roce 2010 (8,5 %) a v roce 2013 mírně vzrostla na **8,3 %** a je stále nižší než průměr za EU 28.

MN mužů v EU 28 v posledních dvou letech rostla a **v roce 2013** činila **10,9 %**, **v ČR** se pohybovala na stabilní úrovni kolem 6,0 % a v roce 2013 dosáhla hodnoty **5,9 %**.

Vývoj **míry nezaměstnanosti mladých ve věku do 25 let** (vztažené k pracovní síle ve stejném věku) měl v posledních pěti letech v EU 28 i ČR podobnou tendenci, až **v roce 2013** došlo k odlišnému vývoji. V **EU 28** i nadále míra nezaměstnanosti mladých rostla, a to z 23,0 % na **23,5 %**. V ČR naopak došlo k jejímu poklesu z 19,5 % na **18,9 %** a byla v rámci zemí EU 28 šestá nejnižší. K zemím s nejvyšší hodnotou MN mladých patří Řecko a Španělsko, jejichž MN je vyšší než 50 %, zatímco na hodnotě nižší než 10 % se nachází v Německu a Rakousku. Národní cíl ČR v rámci **Strategie Evropa 2020** předpokládá snížení MN mladých o jednu třetinu (ve srovnání s rokem 2010), tj. **na cca 12,2 %**.

Pokud jde o míru nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací (stupeň ISCED 0-2 mezinárodní klasifikace vzdělání), je **národním cílem ČR** v rámci **Strategie Evropa 2020** její snížení do roku 2020 o jednu čtvrtinu, tj. **na cca 18,8 %**. V **EU 28** dosáhla v roce 2012 18,2 %, v **1. - 3. čtvrtletí 2013** se zvýšila na **19,2 %**. Současná situace **v ČR** je na rozdíl od celkové míry nezaměstnanosti a míry nezaměstnanosti mladých výrazně horší než průměr EU 28, a to i přesto, že v roce 2012 činila 28,5 % a v **1. - 3. čtvrtletí 2013** došlo k poklesu na **26,5 %**. MN osob s nízkou kvalifikací vyšší než v ČR byla zaznamenána na Slovensku (41,5 %), ve Španělsku, Litvě, Bulharsku a Řecku. Nejpříznivější situace byla v Rumunsku, na Maltě a v Rakousku, kde byl tento ukazatel pod úrovní 10 %.

Míra dlouhodobé nezaměstnanosti (podíl nezaměstnaných déle než 12 měsíců na pracovní síle) z dlouhodobého hlediska v EU 28 plynule roste. Hodnota míry dlouhodobé nezaměstnanosti v **EU 28** vzrostla z 2,6 % v roce 2008 na 4,7 % v roce 2012, v **1. - 3. čtvrtletí 2013** se zvýšila na **5,1 %**. V ČR byla v roce 2012 naměřena míra dlouhodobé nezaměstnanosti 3,0 % a v **1. - 3. čtvrtletí 2013**

nepatrně vzrostla na **3,1 %**. Hodnota nad 10 % byla zaznamenána v Řecku, Španělsku a Chorvatsku. Nejnižší hodnota tohoto ukazatele byla zjištěna v Rakousku, Švédsku, Finsku, Lucembursku a Dánsku (1,2 % - 1,8 %).

Ukazatel **míry volných míst** (procentní podíl volných míst k součtu volných a obsazených míst). V roce 2012 dosáhl tento ukazatel v **EU 28** hodnoty 1,5 % (průměr EU 28 vykazuje EUROSTAT pouze bez zahrnutí primárního sektoru), v období **1. - 3. čtvrtletí 2013** se míra volných pracovních míst v EU 28 nezměnila a zůstala na úrovni **1,5 %**. Míra volných míst **v ČR** v roce 2012 dosáhla hodnoty 1,0 %, v **1. - 3. čtvrtletí 2013** poklesla na **0,9 %**. Z jednotlivých zemí, které data pro tuto statistiku poskytují, mělo nejvyšší míru volných pracovních míst v tomto období Německo (2,5 %), Finsko a Švédsko (shodně 1,5 %), nejnižší hodnotu zaznamenalo Polsko a Lotyšsko.

Z výše uvedeného vyplývá, že **ČR vykazuje vyšší hodnoty než průměr EU 28 u míry zaměstnanosti všech kategorií sledovaných ve Strategii 2020 a zaostává ve využívání kratší pracovní doby.**

Celková míra nezaměstnanosti, míra nezaměstnanosti mladých a dlouhodobě nezaměstnaných je pod průměrem EU 28, znepokojující je v ČR nezaměstnanost osob s nízkou kvalifikací, jejichž míra nezaměstnanosti je ve srovnání s průměrem EU 28 1,4 krát vyšší.

VI. Očekávání ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti

Snižování výkonnosti ekonomiky z roku 2012 (pokles o 1,0 %) pokračovalo i v 1. čtvrtletí 2013, od 2. čtvrtletí se meziroční pokles HDP začal zmírňovat, ve 4. čtvrtletí HDP meziročně vzrostl. Celkově však za rok 2013 podle výsledků zveřejněných počátkem dubna 2014 HDP poklesl (po očištění o cenové, sezónní a kalendářní vlivy) o 0,9 %. Naproti tomu zaměstnanost v roce 2013 dále meziročně rostla, což dokládají výsledky Výběrových šetření pracovních sil, ale také údaje o vývoji zaměstnanosti ze statistiky národních účtů, podle nichž celková zaměstnanost (zahrnující zaměstnance a samostatně podnikající osoby) vzrostla ve srovnání s předchozím rokem v průměru o 0,9 %. Odpracováno však bylo celkem o 0,8 % méně hodin.

Nárůst zaměstnanosti doprovázený poklesem ekonomiky si lze vysvětlit snahou zaměstnavatelů o udržení kmenových zaměstnanců i za cenu kratších pracovních úvazků nebo menšího počtu odpracovaných hodin.

Základní informace o dalším vývoji na trhu práce v letošním roce podle Výběrových šetření pracovních sil za 1. čtvrtletí 2014 zveřejní ČSÚ formou Rychlé informace počátkem května 2014 (publikace s podrobnými výsledky bude zveřejněna až počátkem července 2014).

Vývoj v tomto roce zatím vykazují pouze výsledky z odvětvových statistik, podle nichž meziročně **vzrostl průměrný evidenční počet zaměstnanců** v podnicích s 50 a více zaměstnanci **v průmyslu v lednu o 0,6 %** a pokračoval tak mírný nárůst z prosince 2013, který činil 0,1 %. Průmyslová produkce (po nárůstu v průběhu 2. pololetí 2013) v lednu 2014 meziročně reálně vzrostla o 5,5 %. Tržby z průmyslové činnosti v běžných cenách v lednu meziročně vzrostly 9,4 % (především díky tržbám z přímého vývozu průmyslových produktů).

Ve stavebnictví byl v lednu zaznamenán meziroční pokles zaměstnanců o 8,0 % (v prosinci 2013 se meziročně snížil o 8,7 %, za celý rok 2013 poklesl o 8,1 %). Stavební produkce (která v roce 2013 klesla meziročně reálně celkem o 8,3 % a v prosinci se zvýšila o 1,4 %) vzrostla v lednu meziročně o 5,0 % (jednalo se především o nárůst produkce pozemního stavitelství). Růst stavební produkce byl podstatně ovlivněn příznivým počasím.

Z konjunkturního očekávání ekonomické situace respondentů v průmyslu je zřejmé, že se hodnocení celkové ekonomické situace v březnu téměř nezměnilo, podobně jako hodnocení zahraniční poptávky, hodnocení celkové poptávky se zvýšilo. Respondenti očekávají pro příští měsíce neměnné tempo výrobní činnosti a mírný růst zaměstnanosti. Celkově se důvěra v průmyslu v březnu zvýšila a je vyšší i oproti hodnotám z března 2013.

Ve **stavebních podnicích** se hodnocení současné ekonomické situace v březnu mírně zvýšilo, ale u celkové poptávky je mírně nižší. Respondenti očekávají pro příští měsíce neměnnost tempa stavební činnosti i mírný růst zaměstnanosti. Celkově se důvěra ve stavebnictví snížila a je také nižší než v březnu 2013.

V **odvětví obchodu** se hodnocení celkové ekonomické situace v březnu proti minulému měsíci mírně zvýšilo, ale očekávání pro příští měsíce se mírně snížilo. Celková důvěra v obchodě se nezměnila, v meziročním srovnání je vyšší.

Hodnocení celkové ekonomické situace ve **vybraných odvětvích služeb** (vč. bankovního sektoru) i hodnocení poptávky se v březnu mírně zvýšilo, hodnocení celkové ekonomické situace pro následující měsíce se nezměnilo. Celkově je důvěra v těchto odvětvích oproti předchozímu měsíci i ve srovnání s březnem 2013 vyšší.

Podle doposud zveřejněných predikcí makroekonomických indikátorů **Ministerstva financí ČR** (MF ČR) „Makroekonomická predikce ČR duben 2014“ a **České národní banky** (ČNB) „Zpráva o inflaci I/2014“ z února t. r. **v roce 2014** předpovídá ČNB nárůst **HDP** o 2,2 %, MF ČR předpokládá nárůst o 1,7 %, **v roce 2015** předpokládá ČNB nárůst **HDP** o 2,8 %, MF ČR o 2,0 %. **MPSV** odhaduje **v roce 2014** meziroční vývoj **HDP** v intervalu od 1,2 % do 2,2 %, **v roce 2015** nárůst v intervalu 1,8 až 2,8 %.

MF ČR i ČNB očekávají, že růst zaměstnanosti se postupně zmírní díky zpomalení tempa růstu zkrácených forem zaměstnání (již v průběhu roku 2013 bylo zaznamenáno meziroční zmírnění poklesu počtu zaměstnanců přepočteného na plné úvazky). **MF ČR** očekává v letech 2014 a 2015 shodný nárůst zaměstnanosti, a to o 0,2 %. **ČNB** ve své predikci předpokládá v roce 2014 stagnaci zaměstnanosti, v roce 2015 nárůst o 0,2 %. **MPSV** s ohledem na dosavadní vývoj v roce 2013 odhaduje v roce 2014 nárůst zaměstnanosti o 0,4 % a v roce 2015 o 0,2 %.

Trh práce poznamenán slabým výkonem ekonomiky naproti tomu negeneruje dostatečný počet pracovních míst a výrazně převládá nabídka pracovní síly nad poptávkou po ní a nezaměstnanost roste.

V roce 2013 byl průměrný počet **volných pracovních míst** hlášených na ÚP ČR 39,0 tis. Na začátku roku 2014 byl počet volných míst nižší, v lednu jich bylo hlášeno 36,4 tis. a v únoru 38,3 tis. Na jedno volné místo připadlo v lednu 17,3 uchazečů o zaměstnání, stejně jako před rokem, v únoru to bylo 16,3 uchazečů o zaměstnání, tj. méně než v únoru 2013.

Naproti tomu v roce 2013 dosáhl počet evidovaných **uchazečů o zaměstnání** průměrné hodnoty 564,4 tis., což bylo o 60,0 tis. více než v roce 2012. Počty uchazečů o zaměstnání v lednu 2014 (629,3 tis.) a únoru 2014 (625,4 tis.) jsou sice nejvyšší od počátku sledování, snižující se meziroční přírůstky nezaměstnanosti (v prosinci 2013 o 51,5 tis., v lednu 2014 o 43,5 tis. a v únoru o 31,7 tis.) však naznačují možný přechod nezaměstnanosti do poklesu. Vzhledem ke zpoždování vývoje na trhu práce za vývojem ekonomiky se ale projeví v poklesu hodnoty registrované nezaměstnanosti spíše až ve druhé polovině roku. Za celý rok 2014 však vzhledem k vysokým současným hodnotám bude nezaměstnanost ve srovnání s předešlým rokem ještě vyšší, pokles lze očekávat spíše až v roce 2015.

Nový ukazatel registrované nezaměstnanosti - **podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu** (který od ledna 2013 nahradil míru registrované nezaměstnanosti) dosáhl v roce 2013 průměrné hodnoty 7,7 %. V lednu i v únoru 2014 byla hodnota tohoto ukazatele shodně na úrovni 8,6 %. Očekáváme, že **průměrný podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu v roce 2014** dosáhne hodnoty v intervalu **7,7 - 8,2 %**, v roce 2015 se nezaměstnanost bude pohybovat v intervalu **7,5 - 8,2 %**. **V roce 2014 MF ČR hodnotu tohoto ukazatele odhaduje na 7,9 %, ČNB 8,0 %, v roce 2015 předpokládají obě instituce pokles, MF ČR na 7,7 %, ČNB na 7,6 %**. Pokles podílu bude zmírňován poklesem obyvatelstva v produktivním věku (15 – 64 let), k němuž se při výpočtu tohoto ukazatele počet uchazečů o zaměstnání poměřuje.

Metodické poznámky

Zaměstnanost

MPSV pro hodnocení vývoje na trhu práce využívá pro oblast zaměstnanosti údaje ČSÚ především z Výběrových šetření pracovních sil (VŠPS).

Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS)

Předmětem šetření ve VŠPS jsou domácnosti bydlící v náhodně vybraných bytech. Šetření podléhají všechny osoby obvykle bydlící ve vybraném bytě, přičemž není rozhodující a není ani sledováno, mají-li zde pobyt trvalý, přechodný, dlouhodobý nebo nehlášený. U osob mladších než 15 let se sledují základní údaje týkající se vztahu k osobě v čele domácnosti, věku, pohlaví, národnosti a státní příslušnosti. Za osoby starší 15 let se vyplňují další otázky, které popisují jejich uplatnění na trhu práce. Šetření se nevztahuje na osoby bydlící dlouhodobě v hromadných ubytovacích zařízeních. Z toho důvodu jsou údaje za určité skupiny obyvatelstva, zejména za cizí státní příslušníky žijící a pracující na území republiky, k dispozici v omezené míře. Podle doporučení EUROSTATu lze údaje za tyto osoby získat buď z administrativních zdrojů, nebo zvláštním šetřením organizovaným zásadně mimo rámec VŠPS.

Zaměstnaní jsou všichni ve věku 15 a více let, kteří během referenčního týdne příslušeli do kategorie placení zaměstnaní nebo zaměstnaní ve vlastním podniku. Pro účely zjišťování je pojem práce interpretován jako práce **alespoň po dobu jedné hodiny** v referenčním týdnu. Za zaměstnané jsou považováni i **učni**, kteří dostávají mzdu, plat nebo odměnu podle stejného principu jako jiné osoby. Obdobně **studenti**, osoby **pobírající důchod**, osoby v domácnosti a další osoby zabývající se především mimoekonomickými aktivitami, **kteří** však v referenčním období **byli navíc v zaměstnání, jsou také považováni za zaměstnané**. Do skupiny zaměstnaných naopak nejsou automaticky zahrnovány osoby na rodičovské dovolené, jejichž postavení má podle metodiky Mezinárodní organizace práce (ILO) odlišný charakter.

Nezaměstnanost

Pro nezaměstnanost MPSV využívá údaje ČSÚ z VŠPS a statistiky MPSV z administrativních dat úřadů práce.

Rozdíly v metodě zjišťování údajů o počtu registrovaných uchazečů o zaměstnání po linii úřadů práce a zjišťování počtu nezaměstnaných podle výsledků VŠPS:

Velikost souboru

- MPSV - úplná evidence registrovaných uchazečů o zaměstnání.
- ČSÚ VŠPS - výběrový soubor zahrnuje osoby bydlící v 0,6 % všech trvale obydlených bytů ČR (jedná se o necelých 51 tis. osob ve věku 15 a více let). Všechny údaje z výběrového souboru jsou převáženy na věkovou strukturu obyvatelstva podle demografické projekce středních čtvrtletních stavů pro výběrové šetření pracovních sil.

Způsob zjišťování

- MPSV - podmínky registrace a vyřazování uchazečů o zaměstnání jsou spolu s definicí uchazeče o zaměstnání stanoveny zákonem o zaměstnanosti. O zprostředkování se občan uchází u krajské pobočky Úřadu práce, v jejímž správním obvodu má bydliště.

- ČSÚ VŠPS - dobrovolné anonymní zjišťování za osoby obvykle bydlící (nikoliv trvale bydlící) ve vybraných bytech. Shodně s metodikou EUROSTATu nejsou zjišťovány údaje za osoby bydlící mimo byty, tedy ani za osoby bydlící v hromadných ubytovacích zařízeních.

Obsah ukazatelů

- MPSV - uchazeč o zaměstnání je podrobně vymezen zákonem o zaměstnanosti.
- **Uchazečem o zaměstnání** může být (pokud zákon nestanoví jinak) pouze fyzická osoba s trvalým bydlištěm na území ČR, která osobně požádá o zprostředkování vhodného zaměstnání krajskou pobočku Úřadu práce ČR a které nebrání v zařazení do této evidence překážky uvedené v ustanovení § 25 zákona o zaměstnanosti, např. není v pracovním nebo obdobném vztahu nebo nevykonává samostatnou výdělečnou činnost. Z evidence uchazečů o zaměstnání je uchazeč o zaměstnání vyřazen, mimo jiné, jestliže bez vážných důvodů odmítne nastoupit do vhodného zaměstnání nebo úmyslně maří součinnost s krajskou pobočkou Úřadu práce ČR při zprostředkování zaměstnání. Evidence na Úřadu práce ČR je ukončena např. nástupem do zaměstnání nebo na základě vlastní žádosti uchazeče o zaměstnání. Zákon nevylučuje, aby uchazeči o zaměstnání byli např. osoby dočasně práce neschopné, na rodičovské dovolené, nebo ti, jimž byl přiznán starobní důchod. Zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání nebrání ani výkon činnosti na základě pracovního nebo služebního poměru nebo výkon činnosti na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti, pokud měsíční výdělek nebo odměna nepřesáhne polovinu minimální mzdy (tzv. nekolidující zaměstnání), nesmí však být překážkou pro poskytování součinnosti ÚP ČR při zprostředkování vhodného zaměstnání a pro přijetí nabídky vhodného zaměstnání. Uchazečem o zaměstnání může být i fyzická osoba soustavně se připravující na budoucí povolání, pokud získala v rozhodném období zaměstnáním nebo jinou výdělečnou činností dobu důchodového pojištění v délce alespoň 12 měsíců.
- MPSV ve snaze maximálně přiblížit metodiku registrované nezaměstnanosti metodice ILO zavedlo ukazatel tzv. **dosažitelní uchazeči o zaměstnání**. Jedná se o uchazeče o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Za dosažitelné se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, v pracovní neschopnosti, uchazeči o zaměstnání zařazení na rekvalifikační kurzy nebo vykonávající krátkodobé zaměstnání, a dále uchazeči o zaměstnání, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo kterým je poskytována podpora v nezaměstnanosti po dobu mateřské dovolené.
- ČSÚ VŠPS - nezaměstnaní jsou podle metodiky ILO a metodiky EUROSTATu všichni ve věku 15 a více let, kteří ve sledovaném období (referenčním týdnu) souběžně splňovali tři nutné podmínky:
 - nebyli zaměstnaní,
 - hledali aktivně práci,
 - byli připraveni k nástupu do práce, t.j., během referenčního období byli k dispozici okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů pro výkon placeného zaměstnání nebo zaměstnání ve vlastním podniku.

Pokud osoby nesplňují alespoň jednu ze tří uvedených podmínek, jsou klasifikovány jako zaměstnané nebo ekonomicky neaktivní. Jedinou výjimkou je skupina osob, které práci nehledají, protože ji našly a jsou schopny nástupu

nejpozději do 3 měsíců. Tyto osoby jsou podle definice EUROSTATu zařazeny rovněž mezi nezaměstnané.

Jestliže do konce roku 1997 převyšoval počet nezaměstnaných vymezených podle mezinárodní definice počet registrovaných uchazečů o zaměstnání na úřadech a od roku 2000 do 3. čtvrtletí roku 2001 byl rozdíl mezi oběma ukazateli minimální, tak od 4. čtvrtletí 2001 počet registrovaných uchazečů o zaměstnání na úřadech práce výrazně převyšoval počet nezaměstnaných zjišťovaných ve výběrovém šetření statistiky podle ILO.

Ve 4. čtvrtletí 2013 činil průměrný počet registrovaných uchazečů o zaměstnání podle skutečné evidence na ÚP ČR 566,3 tis. osob, z toho 551,1 tis. dosažitelných uchazečů o zaměstnání, srovnatelný ukazatel zjištěný výběrovým šetřením (počet nezaměstnaných dle VŠPS 355,4 tis.) se tedy lišil o 210,9 tis. resp. o 195,7 tis.

Rozdíly jsou jednak v jiném způsobu zjišťování po obou liniích, odlišném metodickém vymezení registrovaných uchazečů o zaměstnání a nezaměstnaných podle mezinárodní definice ILO a v tzv. nevýběrové chybě, která je průvodním znakem prakticky všech statistických zjišťování u domácností. Je nutné zdůraznit diferenci mezi pojmem registrovaný uchazeč o zaměstnání a nezaměstnaným podle mezinárodní definice ILO. Zatímco registrovaný uchazeč o zaměstnání je vždy definován národní legislativou, nezaměstnaný podle definice ILO je vymezen jasnými kritérii, která umožňují mezinárodní srovnatelnost výše zjištěných výsledků šetření. Vazba mezi oběma ukazateli není bezprostřední. Na jedné straně se vyskytují případy nezaměstnaných, kteří nejsou evidováni na úřadech práce (ve 4. čtvrtletí 2013 to bylo 37,3 tis. osob) a na druhé straně značná část registrovaných uchazečů o zaměstnání nesplňuje podmínky dané mezinárodní definicí.

Zásadní diference mezi oběma zdroji je v absolutní hodnotě počtu registrovaných uchazečů o zaměstnání a počtu nezaměstnaných. Projevuje se několik faktorů:

1. Od roku 2002 byl plně **harmonizován dotazník VŠPS se standardem EUROSTATu včetně pořadí otázek** kladených respondentovi. Prioritou je dotaz na **ekonomickou aktivitu respondentů v referenčním týdnu**. Jestliže respondent uvedl, že v tomto týdnu **pracoval alespoň 1 hodinu, je striktně podle metodiky ILO klasifikován jako osoba v zaměstnání**. Teprve poté následuje otázka o registraci na úřadu práce. ČSÚ nemá možnost vzhledem k nutnosti dodržení anonymity a dobrovolnosti účasti ve výběrovém šetření porovnávat zjištěné údaje s jinými zdroji, např. s evidencí ÚP ČR.
2. Relativně vyšší **míra neodpovědí** je způsobena vysokým podílem prázdných bytů ve výběrovém souboru a hlavně kategorickým odmítnutím spolupráce. Na základě struktury odmítnutých odpovědí při opakovaných návštěvách je třeba předpokládat, že sociální skladba domácností, které nechtěly spolupracovat, se částečně liší od sociální struktury vyšetřených domácností a je v nich nadprůměrně zastoupena skupina nezaměstnaných, kteří odmítají komunikovat v rámci výběrového šetření.

Rozdíly údajů o nezaměstnanosti mezi oběma zdroji jsou obvyklé. Z porovnání s členskými a ostatními kandidátskými zeměmi EU vyplývá, že diference mezi obecnou mírou nezaměstnanosti z VŠPS a registrovanou mírou nezaměstnanosti v ČR je nižší než ve většině těchto zemí. Rozdíl mezi obecnou mírou nezaměstnanosti a mírou registrované nezaměstnanosti je v řadě zemí značný a lze z toho usuzovat, že oboustranné statistické odchýlení je důsledkem především odlišností v legislativě a míře aktivní politiky zaměstnanosti a dalších oblastí sociální

politiky jednotlivých zemí. Přitom je třeba poznamenat, že řada členských zemí EU obě míry nezaměstnanosti oficiálně nepublikuje.

V rámci výběrového šetření jsou zjišťovány údaje i za **osoby, které nepracují, aktivně práci nehledají a nesplňují tak podmínky ILO pro nezaměstnané**, ale přitom uvádějí, že by chtěly pracovat. Ve 4. čtvrtletí roku 2013 činil jejich počet 139,3 tis. osob, tj. o 15,3 tis. méně než ve stejném období roku 2012. Většina osob, které by chtěly pracovat, však nemůže ihned nastoupit do případného zaměstnání. Nejpozději do 14 dnů je schopno nastoupit 65,7 tis. osob.

Základem pro rozhodování v oblasti nezaměstnanosti je zásadně úplná evidence úřadů práce. Výběrové šetření pracovních sil, které je pro členské země EU závazné, tyto administrativní údaje doplňuje a poskytuje mezinárodně srovnatelné ukazatele v požadovaném rozsahu a frekvenci.

Od července 2004 do prosince 2012 počítalo MPSV míru registrované nezaměstnanosti jako podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání evidovaných na ÚP ČR k pracovní síle, tj. součtu počtu zaměstnaných v národním hospodářství s jediným nebo hlavním zaměstnáním podle výsledků výběrových šetření pracovních sil – VŠPS, počtu pracujících cizinců ze třetích zemí s platným povolením k zaměstnávání, zaměstnaných občanů EU registrovaných ÚP ČR a cizinců s platným živnostenským oprávněním, registrovaných dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání (občanů ČR a občanů EU(EHP)), vedených úřady práce.

Srovnávání nebo záměna obecné míry nezaměstnanosti ČSÚ a míry registrované nezaměstnanosti MPSV a jejich nesprávná interpretace, pracovní síla pro výpočet míry registrované nezaměstnanosti tvořená kombinací údajů z více zdrojů, patřily mezi důvody pro vytvoření **nového relativního ukazatele registrované nezaměstnanosti, podílu nezaměstnaných osob, který srovnává počty dosažitelných uchazečů k obyvatelstvu ve věku 15 – 64 let.**

Definice výpočtu podílu nezaměstnaných osob:

$$\text{Podíl nezaměstnaných osob ve věku 15 – 64 let} = \frac{\text{UoZ}_{15-64 \text{ let}}}{\text{P}_{15-64 \text{ let}}}$$

UoZ_{15-64 let} – počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 - 64 let

P_{15-64 let} – počet obyvatel ve věku 15-64 let

Změna se týká pouze ukazatele míry registrované nezaměstnanosti. **MPSV i nadále jako doposud vykazuje celkové počty uchazečů o zaměstnání a počty dosažitelných uchazečů.** Vzhledem k tomu, že nový ukazatel má kvůli odlišné definici jinou úroveň a je s původním ukazatelem registrované nezaměstnanosti i obecné míry nezaměstnanosti nesrovnatelný, pro sledování jejího vývoje byla do úrovně okresů zpětně dopočtena časová řada od roku 2005 (viz http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady).

Seznam použitých zkratk:

APZ	aktivní politika zaměstnanosti
ČNB	Česká národní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
EAO	ekonomicky aktivní obyvatelstvo
EHP	Evropský hospodářský prostor
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
EUROSTAT	Statistický úřad Evropského společenství
GP	grantový projekt
HDP	hrubý domácí produkt
CHPM	chráněné pracovní místo
ILO	Mezinárodní organizace práce
IPS	informačně poradenské středisko
KZAM/CZ-ISCO	Klasifikace zaměstnání
LFS	Labour Force Survey (VŠPS – Výběrové šetření pracovních sil)
MEA	míra ekonomické aktivity
MN	míra nezaměstnanosti
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MZ	míra zaměstnanosti
NH	národní hospodářství
NIP	národní individuální projekt
NUTS2	Nomenklatura územních statistických jednotek - pro potřeby regionální politiky EU
NUTS3	Nomenklatura územních statistických jednotek, úroveň kraj
OKEČ/NACE	Odvětвовá klasifikace ekonomických činností
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
OZP	osoba se zdravotním postižením
p. b.	procentní bod
PNO	podíl nezaměstnaných osob
PvN	podpora v nezaměstnanosti
RIP	regionální individuální projekt
SIP	systemový individuální projekt/system investičních pobídek
SPZ	státní politika zaměstnanosti
SR	státní rozpočet
SÚPM	společensky účelná pracovní místa
SVČ	samostatná výdělečná činnost
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
ÚP ČR - GR	Úřad práce České republiky - Generální ředitelství
VPM	volné pracovní místo
VPP	Veřejně prospěšné práce
VŠPS	Výběrové šetření pracovních sil
MF ČR	Ministerstvo financí České republiky
MO	Ministerstvo obrany
MV	Ministerstvo vnitra
PMS	Probačně mediační služba